

TT TEDENSKA TRIBUNA

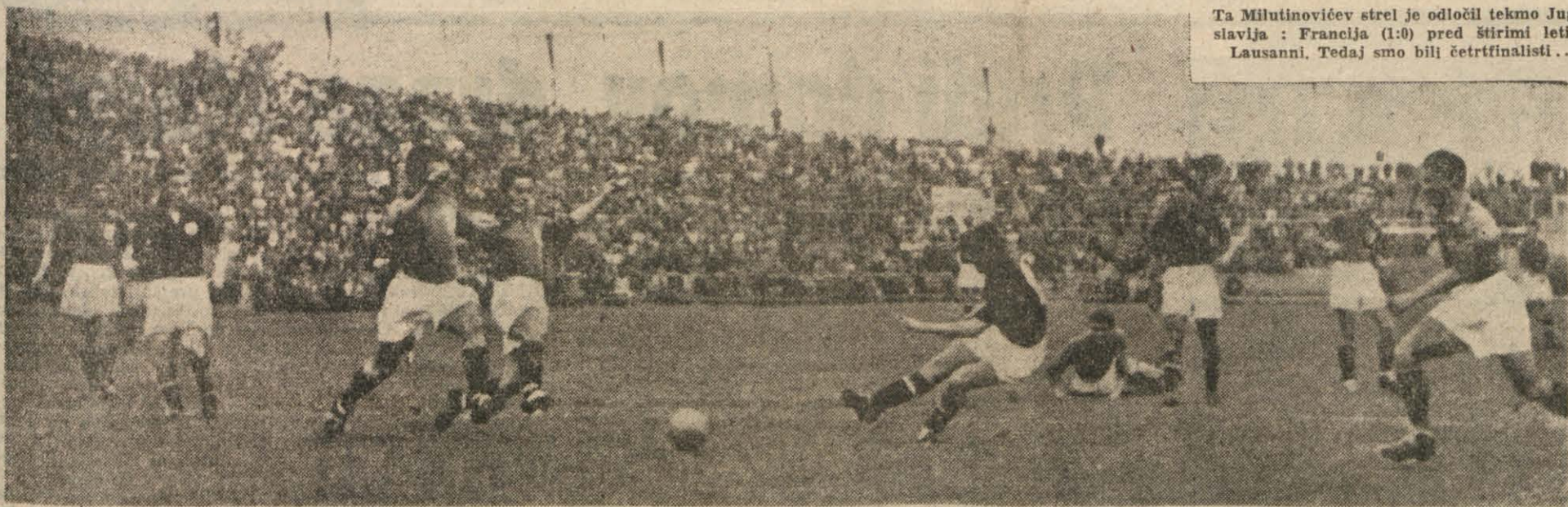
dan 20

14 STRANI CLANKOV IN SLIK
Z VSEH PODROČIJ POLITIKE, ZNANOSTI,
UMETNOSTI IN RAZVEDRILA

TEDNIK
»SLOVENSKEGA
POROČEVALCA«

VI. SVETOVNO NOGOMETNO PRVENSTVO V POLNEM RAZMAHU

Pred odločilnim spopadom

Ta Milutinovićev strel je odločil tekmo Jugoslavija : Francija (1:0) pred štirimi leti v Lausanni. Tedaj smo bili četrtfinalisti...

(Posebno poročilo za »TT« iz Västerasa po telefonu)

«Volja mojih igralcev je v razvetu, kakor švedska narava te dni», je dejal trener francoske nogometne reprezentance Albert Batteux pred nekaj dnevi, ko je kot »špijon« prišel v jugoslovansko rezidenco Västerasa na ogled neke tekme za trening, ki so jo naši igralci proti izbrani domači enajstorici.

«V razvetu... In 7:3 proti Paragvajcu za nameček.
«Naši pa: ko se je sinoči malo po 21. uri ustavil pred enonadstropnim hotelom Klippan modri avtobus, iz katerega so sto-

noga se sicer ni čudežno zacelila, zato pa se je razpoloženje vidno dvignilo. In tedaj se je razcvetela tudi švedska narava...

«Francozi so večeraj proti Paragvajcem imeli težavno stališče. Mojrstvo Kope in odlična asistenca ostalih napadalec pa je zakrila vse napake, ki so si jih privoščili obrambni igralci. 7:3 je nazorni izkupiček vsega dogajanja v Norrköpingu.

«Razpoloženje je v obeh taborih optimistično. Medtem ko je pri Francozih iskreno, pa je pri naših — človek bi dejal — načrtno optimistično. Seveda: za nas je to zadnja priložnost, če se hočemo prilgati v četrtfinale. In naposled — tudi tradicija je nam v prid. Na zadnjem prvenstvu smo premagali Francoze, zakaj jih ne bi tudi tokrat!

vedno zaigrano dobro, če nam teče voda v grlo!»

«Ko bi Sekularac le imel prav...
«Nerodno je namreč to, da imajo Francozi presneto nevaran in po večerajšnjem lepem uspehu tudi samozavesten napad. Fontaine-Kopa-Plantoni kot notra-

nji trio ter Wisniewski in Vincent na krilih. Beara in tovariši ne bodo imeli lahkega dela.

«Sicer pa — popolnoma napak bi bilo vreči puško v koruzo. Če bo le šlo — kot običajno proti Franciji. Tedaj nam točki ne moreta uteči!
B. P.

STANE POTOKAR: »Zakaj ne posežemo v leposlovje?«

STANE SEVER: »No, zdaj pa brž v vodol!«

NAŠA MALA FILMSKA ANKETA

Besedo imajo igralci

MED SLOVENSKIMI FILMI NA PRVEM MESTU »TRENUTKI ODLOČITVE«, MED JUGOSLOVANSKIMI »V SOBOTO ZVEČER« — ČE BI BILI IGRALCI SCENARISTI, BI FILMALI PREDVSEM JURČICA (JURILJA KOZJAKA, DESETEGA BRATA, ROKOVNJAČE), FINZGARJA (POD SVOBODNIM SONCEM), VORANCA (SAMORASTNIKE) IN CANKARJA (HLAPCA JERNEJA). PRIMAJKUJE DOBRIH SCENARISTOV — ZAKAJ JE BILO PREKINJENO SNEMANJE »VISOŠKE KRONIKE«?

Filmskih igralcev si vneti oboževalci sedme umetnosti znajo zamišljati drugače kot goste na plaži ali v kakem mondem baru ob Azurni obali (vsaj zdaj, ko je pritisnija vročina), kot letče vrage na motociklu ali vročeglave avtomobiliste, ki si sredi najhujšega prometa na kdo ve kateri avto dovoli največje vratoomnosti, skratka kot posebnice, ki bi brez takšnih razvad in strasti ne bili, kar so — namreč zvezde in zvezdniki.

Moram vas potolažiti, da ne gre za te vrste igralcev, ker namreč pišem o naših domačih igralcih. Dva izmed njih moška seveda, sem dobil do pasu gola v sobi, vendar ne pripravljena ali maskirana za kako posebno vlogo, marveč v zaščitni obleki: proži vročini letošnjih majskih pasjih dni. Edina polidiona igralca, ki smo jo — ne samo zaradi ravnotežja med spoli — uvrstili v tale naš sestavek, nas je sprejela v mišnem predpasniku, ker je brčbas pripravljala kosilo, ostali dve filmski igralnici — uganili boste, kateri — pa smo odrgnili od šolskih knjig, da bi ju pridobili za naš razgovor.

Zdaj pa z besedo na dan — gre za naše nepoklicenima igralkama pa so zastavili eno samote vprašanje:

«Ali bi se radi igrali, in kaj?»

Da ne bo zamere, smo pri odgovorih obdržali isti vrstni red kakor pri obiskih na domu ali v gledališču, kjer smo se pač srečali z našimi filmskimi igralci:

Staneta Potokarja, Julko Staričeva, Staneta Severja in Dušana Kralja, ki so rade volje privolili v sodelovanje z nami, medtem ko se Bert Sotlar, mlajši igralec, ki se najčesteje pojavlja v naših filmih, kljub želji, da ga tudi tokrat predstavimo bralecem, žal, ne odspoznani še s težnjami in željami dveh nepozval našemu povabilu. Nazadnje pa vas bomo ključnih filmskih zvezdic, Vesne in male Tinkare, ki pa je tačas že tako zrasla, da smo bili v resni zadregi, namreč zaradi tistega »ti«, ki je bil zdaj »ti«, zdaj »vi«, kajti osemleno dekletce Tinkara iz »Kekeca« je zdaj že šestnajstletna gimnazijka Alenka Lobnikar (oj, kako teče čas).

Tako smo odločili: le zakaj naj bi na naši strani samo drugi pisali in govorili o naših igralcih, kakor da so le-ti kot reproduktivni umetniki ustvarjeni le za oder ali filmsko platno; kakor da igralci niso hkrati tudi umetniki — ustvarjalci, ki sredi napornega gledališkega ali filmskega dela ter v družbi med seboj zavzeto razglabljajo o naši sedmi umetnosti in njenem repertoarju?

Zato smo štirim našim poklicnim igralcem zastavili troje vprašanj:

«Kateri jugoslovanski in slovenski film vam je bil najbolj všeč, in zakaj? Katera vloga v navedenem filmu vam je najbolj ugajala?»

«Če bi bili scenaristi, katero domače literarno delo bi predlagali za film? Katero vlogo v predlaganem filmu bi najraje prevzeli?»

«Ali se nameravate udeležiti letošnjega filmskega festivala v Pulju? Nepoklicenima igralkama pa so zastavili eno samote vprašanje:

«Ali bi se radi igrali, in kaj?»

Da ne bo zamere, smo pri odgovorih obdržali isti vrstni red kakor pri obiskih na domu ali v gledališču, kjer smo se pač srečali z našimi filmskimi igralci:

STANE POTOKAR »Kateri jugoslovanski oz. slovenski film? Težko vprašanje, kajti se filmov, v katerih sam igram, nisem vseh videl. Če ne zveni egocentrično, so mi bili izmed slovenskih filmov najbolj všeč »Trenutki odločitve«, čeprav moram priznati, da zaradi prezaposlenosti nisem videl »Vesne« in »Doline miru«, in prav tako tudi ne mnogih drugih jugoslovanskih filmov. Kar zadeva »Trenutke odločitve«, sem že pri snemanju imel vtis, da bo to dober film, ker je bil režiser Cap kar se da razumljiv in sem mu zelo zaupal. Pri filmu pa je to važno, kajti režiser ne samo da daje filmu okvir, temveč tudi s svojim odnosom do igralca, s svojo mirnostjo in obvladovanjem položaja, lahko mnogo prispeva k igralčevemu razvoju v določeni vlogi.

Ze mnogokrat sem premišljeval, zakaj filmski scenariji ne posežemo v naše leposlovje? Če bi »Visoško kroniko« Ivara Tavčarja obdelala večera roka, bi bil to nedvomno dober scenarij. Kolikor vem, so naši filmarji to domače literarno delo že začeli snemati, pa so snemanje prekinili. Potem imamo Finzgarjev roman »Pod svobodnim soncem« iz zgodovine naših prednikov, ki naravnost kliče po filmski obdelavi. Tudi »Deseti brat« se mi zdi kar primeren. Skratka, filmski fabul je veliko, ni pa človeka, ki bi jih priredil za scenarij. Slovenci imamo neizčrpen literarni za-

klad, iz katerega bi film lahko jemal dragotino. Toda zdi se mi, da tega zaklada ne znamo izkoristiti. — Polikarp in Lukež iz »Visoške kronike« sta dramatično nenadkriljiva lika. Vtis imam, da bi mi Polikarp, nekakšen Kralj na Betajnovi, ležal. Silak in gospodovalen duh, pa hkrati tajinstven in grobo nežen, kakršen je, bi terjali obsežne registre — takšnih vlog pa se mu nikakor ni moč upreti. — Kolikor vem, je bilo že mnogo denarja, vložena v kostime — zakaj so bile potemtakem priprave za snemanje »Visoške kronike« prekinjene?

Na festivalu v Pulji bom vsekakor šel z »Edinim izhodom«, pa morda tudi z »Dobrim morjem«, kolikor bo na festivalu poteval tudi ta film. (»Edini izhod« je film v barvah in obravnava znano partizansko akcijo v Postojnski jami.)

BORIS KRALJ »Svojeega telesa gospodar, čeprav moram povedati, da filmskega omnibusa v »V soboto zvečer« nisem videl. — V tem filmu mi je bilo všeč več moških vlog, tako da je izbira težavna. Morda še najbolj vloga M. Sermenta. No, kar zadeva žensko vlogo, se brez oklevanja odločim za pohajbenko v tem filmu, ki jo je mojstrsko odigrala M. Kohn.

Morda se zdi čudno, toda razen modernih tem bi črpal predvsem iz naše slovenske klasike. Zdi se mi, da so nekatera dela naših klasikov naravnost privlačna za filmsko upodobitev, na primer Jurčičev »Jurij Kozjake, slovenski janičar«. Če bi, na priliko, Američani imeli takšne teme, bi jih že zdavnaj posnel. Pa še druge: »Desetega brata«, »Rokovnjače«...

Katero vlogo bi rad igral? Tega rajši ne povem, ker bi se zdelo morda megalomansko. Bil bi pa vesel, če bi lahko v teh filmih sodeloval, kolikor bi jih kdaj snemali.

Festivala se verjetno v celoti ne bom udeležil, bom pa že našel kak dan, da si ga ogledam vsaj del.

(Nadaljevanje na 14. strani)

Jugoslovija pa je taka: — revizionistična, nemarksistična kapitalistična...

pali igralci, ki so malo prej nosili majico z jugoslovanskim grbom, so bile postave videti sklenjene. Čeprav je le redko kdo spregovoril, je bilo z obrazov vendar moč zlahka razbrati razočaranje. Razočaranje zaradi skromnega remija s Skoti in še večje zategadelj, ker igra enostavno ni tekla, kakor bi bilo treba.

«Taki smo», je potolžil kapetan Branko Zebec. »Včasih gre, včasih pa nikakor ne!»

«Da, tako je. Ne bi mogli očitati naši enajstorici, da se ni borila. Prav ničesar otipljivega ni zagrešila. No, morda bi Milutinović res lahko pred koncem prvega dela lahko zadel prazen gol ali pa bi Beara zanesljiveje posredoval v onem odločilnem trenutku, ki je Skotom prinesel izenačenje. Toda take drobne nevedčnosti se dogajajo na vsaki tekmi. Zgodilo pa se je, česar so se vsi bali. Po bleščeti beograski predstavi, je v našem stroju spet hudo škripalo. Seveda je treba priznati, da imajo levi delež zaslug pri tem robustni Skoti, ki našim z ostrimi starti nikakor niso dovolili razviti igre. In tudi to je res, da Jugoslavi proti takšnim nasprotnikom ne znajo igrati — prav tako se vedejo na igrišču, kakor bivši bogataš, ki ve, da mora štediti, pa se vendar ne more otresti starih navad in razsipava denar kar tjevan. Seveda, dokler gre... In proti Skotski je šlo samo v prvih 45 minutah.

«V francoskem taboru je razpoloženje seveda povsem drugačno. Tricolori, ki so kot prvi izmed finalistov prišli na Švedsko, so se v Koppabergru dodobra odpočili in tudi vigrali, čeprav tudi pri njih ni šlo vse po sreči. Najprej si je zlomil nogo napadalec Bliard, pa tudi nekateri drugi so bili poškodovani, Prinao Kope, ki je z številom spet osvojil pokal evropskih šampanov, pa je bil nova osvežitev. Bliardova

«Sekularac, ki je znan po odrezanosti, je danes na pol zares, na pol pa v šali pripovedoval: »Francoze bomo premagali. S Skoti še nikoli nismo igrali dobro, s Francozi pa slabo ne. Razen tega pa mižnane in še ne pozabljene filmske igralce

»PASJE« VROČINE SE NE BO KONEC RAZUMLJIVO, SAJ SE PO KOLEDARJU SELE PRIBLIZUJEMO NAJHUJŠEMU NEKATERI CASOPI SI PA SO CELO NAPOVEDALI TROPSKO VROČINO! TODA, KAKSNA PA BO TA VROČINA, KO PA JE ZE SEDAJ TAKO, DA SE NE DA IZDRŽATI, PRAVIJO MNOGI. NAJ BO KAKORKOLI, BO ŽE! CE NAS NE BO OB ČASU PRESENETI, DEZ, KI BO LE TU IN TAM RAZHLADIL OZRACJE, PA SE BOMO TOLAZILOB OBALAH NAŠIH REK IN NA KOPALISCIH. — PRETEKLO NEDELJO SO SE LJUBLJANCI V VELIKEM ŠTEVILU KOPALI NA SORI, PRILJUBLJENI IZLETNIŠKI TOČKI NEDALEČ LJUBLJANE

Prinodnijič

TT TEDENSKA TRIBUNA

- PO SLEDOVIH PARAGRAFA 111
- Drugonagrajena humoreska: ADVAN HOZIČ: TRIUMF
- STRAH
- PODVELEBITSKI INTERMEZO
- SLOVENC V BRUSLJU

Britansko obrambno ministrstvo je te dni prejelo po štiri neke zavoj, ko so ga funkcionarji razvili, so videli, da je v njem navadna otroška trača. V anonimnem sprememnem pismu je pisalo: »To je moja priloga k ponovni oborožitvi Velike Britanije po končani atomski vojni.«

Margareth Chase Smith edini ženski član ameriškega Senata, je pred dnevi izjavila: »Jaz sem največji senator, ki ga ima ta država. Davkoplačevalci žrtvujejo zame zelo malo. V senatnem kopalnem bazenu se ne smem kopati, pa tudi v senatno telovadnico ne smem. Ne morem se okoristiti niti z uslugami brezplačnega senatnega brivca, ker je to brivec samo za moške. Kratko in malo vse plačujem sama.«

Italijansko nacionalistično združenje (ANI) je te dni zahtevalo, da bi bilo treba razveljaviti poslanski mandat voditelja KPI Palmira Togliattija in člana partijske direkcije Edoarda Onofrija. Politika sta namreč po podatkih, ki jih navaja zahteva, pred vojno sprejela sovjetsko državljanstvo in služila v oboroženih silah ZSSR, italijanska zakonodaja pa predvideva odvzem italijanskega državljanstva vsakomur, ki je služil v kaki tuji armadi. Zato, meni ANI, Togliatti in d'Onofrio ne moreta biti niti poslanci v parlamentu.

lamentu. Italijansko državljanstvo si lahko znova pridobijo samo osebe, ki se uradno po zakoniti poti odločijo tujemu državljanstvu. »kar se ne bi zgodilo v primeru gospoda Togliattija in gospoda Onofrija. Togliatti je bil od vojne sem že trikrat poslanec.«

Prvi prizor de Gaullove vladavine. V parlamentu: »Če mi ne daste investiture in sredstev za reformo ustave, vlada po tej noči ne bo mogla več živeti.«

De Gaulle je postavil poslance pred izbiro, ali da sprejme njegovo verzijo predhodne ustavne reforme ali pa »se bo vrnil v svoje vase«. Govoril je z obrazom obrambenim proti predsedniku skupščine, s hrbotom pa proti poslancem.

Predsednik skupščine, stari André Le Troquer, ki že ves čas krize ni prikrival svoje odpora od generala, je že po prvih besedah prekinal govornika in dejal: »Ali vam smem dati nekaj tehničnih navodil? Zdi se mi, da bi bilo bolje, če bi stopleli pred klopi in se obrnili proti poslancem.«

V newyorškem Metropolitan klubu, kjer se navadno srečujejo bivši in sedanjaki državni in visoki funkcionarji, sta se pred dnevi srečala bivši zunanji minister Dean Acheson in sedanjí predsednik ameriškega Rdečega križa, nekdanji poveljnik čet

Atlantske zveze general Alfred Gruenther. Acheson je dobre volje pozdravil miroljubnega generala in ga povprašal: »Zakaj ne stopite več v zunanje ministrstvo in jim pomagajte pri tej koplji težav. Gruenther je nekoliko presenečen odvrnil: »Saj Duhes ni tako slab, kaj pravite?« »Oh, saj sploh nisem hotel reči, da bi moral zamenjati Duhesa, je odbrusil Acheson, »ampak ali niste vi zadolženi za predle, ki jih zadenele nesreče?«

V Združenih državah se je mudila delegacija zveze sovjetskih karikaturostov, ki so jo povzeli ameriški karikaturostov. »Razgovorje so bili najprej »uradnega značaja, vrtili so se okrog splošnih načelnih vprašanj karikaturostov, potem pa so preslišali na bolj stvarna tla. V New Yorku so karikaturostovi obeh strani privedli svojevrsten spopad. Sedli so v dveh vrstah drug drugemu nasproti in karikirali vsak svojega nasprotnika. Potem so si napovedali tekmovalje v politični karikaturostov s prosto temo. Najljubša objekta: John Foster Duhes (Rusi) in Nikita Sergejevič Hruščev (Američani).«

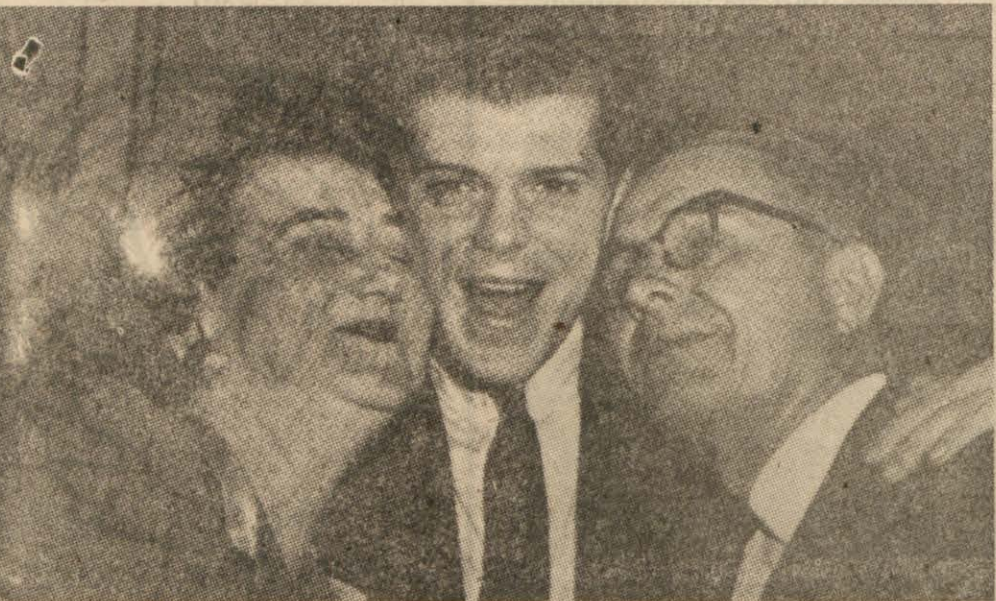
Po italijanskih volitvah so časopisi objavili podatke o tem, koliko denarja je kakšna stranka porabila za posamezne akcije v predvolilni kampanji. Tu je nekaj takšnih podatkov: Nosael parol in transparentov na predvolilnih povorkah in zborovanjih so dobivali po sto lir na uro. Človek, ki je na zborovanjih monarhistično Laura na vsakih pet minut prekinal govornika z vzklikom »Živel kralj!«, je dobil 3.000 lir na dan. Lastnik osla, ki se je sprehajal po cestah s plianto, na kateri je pisalo »Samo jaz ne bom glasoval za demokristijane, je dobil honorar 10 tisoč lir. Za osla namreč.«

Med zadnjo krizo v Franciji so diplomati še enkrat dokazali, da imajo prav nediplomatski nos. Marsikateri tuji veleposlanik v Parizu je namreč sporočil svoji vladi, da ni verjetno, da bi de Gaulle prevzel oblast. Med drugim je delal tako tudi ameriški veleposlanik.

»Saj niso plačani za to, da bi bili takšni kot drugi ljudje, je pristavil k temu New York Herald Tribune. To ni prvič — in najbrž tudi zadnjič — da se je diplomatom nazadnje zabliskalo, za kaj gre.«

Obdobje spustnikov in explorerjev so v okviru neke klasične glasbene drame prenesli celo na odrske deske. Nekaj tednov, piše sovjetski književni list »Literaturnaja Gazeta«, predvajajo v Pekinškem gledališču z velikim uspehom delo »Rdeči spustniki vzemirajo Nebeski dvor«. Avtorji novega dela, namestnik direktorja Pekinškega gledališča Ma Sao-ho in dramaturga Si Čžjan in Čin Čži, so vključili libreto z novo vsebino v klasično glasbeno dramo »Cesar-opica«. Ohranili so tradicionalne izrazne oblike kitajske gledališke umetnosti. »Umetnost se, kot vidimo, vsemu prilagodi!...«

Pred nekaj več kot mesecem dni smo že pisali o ameriškem pianistu Vanu Cliburnu, ki je zmagal na mednarodnem festivalu Čajkovskega v Moskvi. Van se je vrnil v New York in tam doživel pravi triumfalni sprejem. Privedla ga je newyorška občina. Mnogi opazovali si razlagalo to kot znamenje, da se bo država pričela mnogo bolj kot doslej ukvarjati tudi z znanstveniki in umetniki. Tako je tudi Cliburnov newyorški trijumf v nekem smislu posledica psihološkega udarca, ki so ga Ameriki prizadejali sovjetski raketni in spustniški uspehi. Na sliki: Van Cliburn z očetom in materjo.

Pridi domov, draga Mary!

Pariške nevarnosti za ameriška dekleta — Razburljivi tedni v Wisconsinu — Kako je bilo med krizo pred de Gaullem

Art Buchwald je v sodobnem novinarstvu kaj svojevrsten pojav. To je sodelavec-fejtonist velikega ameriškega dnevnika New York Herald Tribune, ki živi in dela v Parizu. Njegov prvi in zadnji namen je zatrkavanje vseh in vsakega. Ostro, zajetljivo pero, ki ga vadijo nenavadno duhoviti, pa tudi izobraženi možjaki, ne prizanaša nikomur — ne Američanom, ne Rusom, ne Francozom in tudi samemu sebi ne. Tukaj je Art Buchwald vzel na muho svoje rojake.

Največja nevarnost za ameriška dekleta, ki obiščejo Pariz, je to, da nočejo več domov. Američani so izgubili v Parizu že več deklet kot v katerem koli drugem mestu na svetu. Privlačno dekle iz mesta v Wisconsinu mi je pred nekaj dnevi pokazalo pismo od matere, ki je precej zanimivo. Takole nekako je glasilo:

»Draga Mary!

Prejeli smo tvoje pismo in smo bili zelo razočarani, ko smo zvedeli, da ne veš, kdaj

tebi še tisti ljudje, ki so mislili, da si pošteno dekle. Prav pred nekaj dnevi, ko smo igrali bridge, mi je prijateljica Alice rekla: »Helen, kako moreš pustiti, da živi Mary v Parizu? Connollyjevi so se pravkar vrnili in stvari, ki jih pripovedujejo, zadostujejo, da se človeku jeziijo lasje.«

Mimo tega smo slišali tudi to, da imate tam revolucijo. Nič več ne bom pisala o tem. To je nekaj, kar boš morala urediti v skladu s svojo vestjo.

Tu pri nas smo preživeli nekaj zelo razburljivih tednov. Harvey, ki je imel bencinsko črpalko na bližnjem vogalu, saj se ga spominjam, je v nedeljo ustrelil svojo ženo in je sedaj zaprt. Pošiljam ti izreke iz časopisa. Pravijo, da je ljubimkalo s Carltonom, s katerim si menda hodila v šolo? Harvey pravi, da bo ustrelil tudi Carltona, ko pride iz ječe, oče pa pravi, da to ni pametno storil, ker mu bo verjetno škodovalo na razpravi.

Simpsonova Sally, 15-letna sestra Eleonore, je noseča in zaradi tega je v mestu cel škandal. Nič neče povedati, kdo je oče. Vsi smo mnenja, da bi morala kam odpotovati in roditi naskrivaj. Toda saj veš, kako je trmasta in se sedaj celo baha s svojo nosečnostjo.

V gimnaziji so se dijaki stegli. Tolpa mladih barab iz južnega dela mesta je vdrila na plesišče in ko je direktor šole g. Hemberton hotel posredovati, ga je nekdo obdelal z nožem. Nato so se dijaki spopadli z barabami in telovadnica je popolnoma uničena. Trije ljudje so v bolnišnici (pošiljam ti izreke).

Gospoda Schneiderja, ki je imel trgovinico na vogalu, so pred dvema dnevmoma napadli in mu vzeli 50 dolarjev.

Se ena novica, ki te bo zanimala, je, da je očka Carroway napravil samomor. Poneveril je nekaj denarja v banki. Vsi smo bili zelo začuden, ker je bil očka tako priljubljen v mestu. Pravijo, da je imel dekle v Lincolnu in da je ona vsega kriva.

Na glavnem trgu smo imeli prejšnjo soboto avtomobilsko nesrečo in vsi štiri potniki so bili ubiti. Neki študenti z univerze so praznovali košarsko zmago in so se popolnoma pijani vozili s hitrostjo 120 km na uro. Zaleleti so se v neki avtomobil iz Kalifornije. S svojimi očetom sva se peljala prav tam mimo kako uro urej in sva sedaj kar vesela, da sva še živa.

To pa je vse, kar je tukaj novega. Se enkrat, draga moja, premisli o tem, ali ne bi prišla domov. S svojim očetom sva zelo v skrbeh. Enkrat sem ti že rekla in sedaj ponavljam, da Pariz ni kraj, kjer je mlado dekle. Tvoja mati.«

Ilustracija zmede

Objavljamo prispevek znanega francoskega pisatelja Francois Mauriac in levičarskem listu L'Express. Francoski filozofi in pisatelji namreč po tradiciji zelo živahno sodelujejo v javnem življenju in z vrsto duhovito pisanih sestavkov izražajo svoje mnenje o dnevnikih dogodkih, pa tudi o širših pojavih sodobnega življenja. Prispevek Ilustracija zmede, ki jo je vladila trinaestletna sterilna politika francoskih strank in vlad v čustva in misli francoskih državljanov. Izšel je zadnje dni pred nastopom generala de Gaulla.

- FRANÇOIS MAURIAC
- »Ali bi tisto, kar ste pisali pred petnajstimi ali osmimi dnevi, pisali še zdaj?«
- »Ne, gotovo ne. Zdjaj smo v revoluciji. Položaj se spreminja od ure do ure.«
- »Ali še vedno kličete generala de Gaulla?«
- »Moja čustva se niso spremenila, pa tudi moje zaupanje se ni spremenilo. Vem, kdo je on, in vznemirja me samo to: od dne, ko bo on posebjal državo, ga bodo morali tisti, ki zdaj terjajo njegovo ime, nujno poslušati.«
- »Z eno besedo, vi ste za generala de Gaulla, a proti tistim, ki zahtevajo, da bi mu bilo treba izročiti Republiko.«
- »Da, v tem nesmislu se obračam v krogu in ne najdem odgovora.«
- »Ljudska fronta? Ali mislite nanjo?«
- »Ne bi mogel biti bolj socialist kakor tisti socialisti, ki so zmerom verjeli, da bi pomnila ljudska fronta njihovo smrt in zato tudi smrt svobode. Tudi jaz mislim, da je tako. A vendar, zbršite: Komunistična partija, ljudska fronta, in napišite namesto tega: delavski razred, in našli ste besedo naše usode. Če je delavski razred razcepjen, zmaguje fašizem.«
- »Ali ste ta hip obupani?«
- »Ne, tudi za ceno smrtnih nevarnosti mi je ljuba budna Francija *kot star narod, ki ne reagira več na nobeno reč. Ni treba, da bi zmerom prišlo do najhujšega. Spominjam se, da sem v otroških letih zelo ljubil del neke povesti: Palček, ki se je skupaj s svojimi brati in sestrami izgubil v najbolj mračnem delu gostega gozda, je splezal po vejah na vrh visokega drevesa in od tam zagledal svetlobo v daljavi...«
- »Da, a ta svetloba je prihajala iz ljudžerove hiše...«
- »Ni to zmerom ljudžerova hiša.«

REČENO PREJŠNJI TEDEN

- NIKITA SERGEJEVIČ HRUŠČEV, predsednik sovjetske vlade
- »Ko je sovražnik oblegal Trojo, je Trojanec podaril lesenega konja, ki je vanj skrtil svoje ljudi, da bi ponoči odprl mestna vrata. Sodobni revizionizem je trojanski konj svoje vrste. Revizionisti skušajo od znotraj razdirati revolucionarne partije in izpodkopavati njihovo enotnost ter znašati zmedo in razdor v marksistično-leninistično teorijo.«
- Razlika je samo v tem, da so takrat konja naredili Abajci, zdaj pa ga delajo Trojanci.
- ENVER HODŽA, prvi sekretar Komunistične partije Albanije
- »Veliki, slavni Lenin nas uči, da je treba revizionizem sovražiti.«
- Kiel je neki slab učenc...
- JACQUES MASSU, francoski padalski general
- »Veliko je sredstev za prepričevanje, med njimi pa je tudi javno mnenje.«
- Ostala poznamo — po Allegu in Džamilu Buhred.
- JAMES WIESNER, ameriški jedrski znanstvenik
- »Kadar sem slabe volje, se mi zdi, da nas bodo Rusi v petih letih prehiteli na vseh znanstvenih področjih. Kadar pa sem optimist, menim, da bodo za to potrebovali deset let.«
- Al Capp, ameriški karikaturost: »Če bi se Amerika vsaj pol toliko zanimala za rakete, kot se zff-sexbombe, bi bile na Luni že zdavnaj weekend hišice.«

»MI SMO BILI ZMEROM ZA RAZOROŽITEV!«
Behrendt, Algemeen Handelsblad, Amsterdam

SVET, KI V NJEM ŽIVIMO

„PRAV IMAM JAZ...“

V tisoč razprtijah, ki vrtničijo in cepijo naš svet, se je res težko znajti. Vsakdo dokazuje svoj prav s kopicco besed, ki so videti na prvi pogled — in morda ne le na prvi pogled — razsodne in premisleka vredne. Hkrati pa skoraj vsakdo zatrjuje, da je vse, kar pripovedujejo drugi, ničeno.

Čast, ko si je ena sama duhovna sila — cerkev — lastila prvo in zadnjo besedo pri ocenjevanju pravilnosti kakega novega dognanja ali trditve, so že daleč za nami. Dvajseto stoletje se odreka nerazumskemu razvrščanju pojavov v predala »Prav« in »Narobe« po načelih, ki jih predpisuje ta ali ona zbirka večnih pravil.

In vendar je svetih resnic v našem času morda več, kot jih je bilo kdajkoli prej. Največji del duhovnega življenja sodobnega človeka je sestavljen iz svetih resnic. To velja za filozofijo in književnost v prav tolikšni meri kot za družbene vede ali politiko; gotovo pa je to najbolj res v vsakdanjem življenju, ki nujno poteka po vrsti ustaljenih navad, da bi se brez njih ne »porušil red«. In medtem ko se svet okoli nas spreminja, skušamo razložiti in razumeti to spreminjanje s pomočjo starih opisnih izrazov. Ob tem je kaj lahko razumeti, kako je moralo biti pri srcu staremu Židu Einsteinu, ki je grenkobno vzkliznil, da je začetek atomske dobe prevrednotil vse, le človeškega duha ne.

Za nove pojave je treba novih meril. Iskanje novih meril pa ni zmerom najbolj udoben in prijeten opravek. Večina se mu sploh ne more posvetiti; a tudi sicer je udobneje prebrati časopis, ki v ravno zadostni meri in količini servira vse, kar je treba vedeti sodobnemu človeku; udobneje se je zlekniti na kavč in poslušati radio, udobneje je pasivno sprejemati vse, kar nam na videz »samo po sebi« prodira skozi kožo v srce in možgane, kakor plezati po čedalje bolj strmih poteh samostojnega spoznavanja. V tem je velika, skoraj ogromna moč sodobnih propagandnih sredstev. Američan John iz Milwaukeeja je trdno prepričan, da bi ga rad Rus Ivan iz Dnjepropetrovska »spreobrnil« — in sicer spreobrnil tako, da bi to ogrozilo njegovo hišo, njegov avto in vse ostalo, kar predstavlja njegov način življenja. Ivan ne sovraži Johna zato, ker je John; pač pa se boji, da bi utegnil John kot podložnik »imperialistov«, ki sploh nameravajo vse najhujše, res tudi narediti vse najhujše. Takšna je ta, izmed mnogih morda najbolj vidna sveta resnica našega časa.

Svete resnice, kajpak, konstruirajo tisti, ki imajo za to čas, sredstva, predusem pa interes. Sveta resnica, naj bo takšna ali drugačna, ima to dobro lastnost, da je nespremenljiva. Tisti, ki jo zagovarja, ima v vsakem primeru za vekomaj prav. Zato so bile svete resnice pripravljene štiti, ki so se zanj skrivali oblastniki vseh sort. Napad na sveto resnico je zaradi tega kajpak tudi napad na tistega, ki se je poslužuje. Od tod trditve: »Prav imam samo jaz in nihče drugi!« od tod monopol na pravilnost mnenja, ki si ga — o paradoks — lastijo ljudje s popolnoma nasprotnimi si mnenji. To trditve o izključni pravilnosti nekega nazora bomo bržkone poslušali tako dolgo, dokler bo kdo branil svoj prav pred nasprotnikom. To pa se bo dogajalo, dokler bo na svetu kakšna reč, ki se bodo ljudje ruvali in pulili zanjo. Najbrž kar zmerom.

Svete resnice pa imajo tudi slabo lastnost — da jih je namreč v vsaki zbirki samo omejeno število. Pojavov življenja pa je nešteto. Človeška iznajdljivost odkrije zaso v sleherni še tako popolni zbirki številne luknje. Nobena zbirka ne bo mogla obseči vseh primerov, ki bi jih hotela. Tisti, ki se skrivajo za zbirkami resnic, dopolnjujejo njihove pomanjkljivosti s silo. Le s silo je namreč mogoče zadušiti odgovore, s silo odsekati prst, ki kaže na luknja, s silo — zadušiti razum, ki jih odkriva. Tako si hoče sila kar nekako sama po sebi podvreči um in vse življenje.

Najbrž bi bilo pametno, ko bi ljudje vsakokrat, kadar se pojavijo kak prerok s trditvijo »Samo jaz imam prav!« temeljito preiskati ozadje njegovih namenov; Marsikateri težaji bi bili mogoče izogniti in marsikatero nesrečo preprečiti. Saj pravzaprav ravno takšni preroki v svoji moderni izdaji vodijo svet v vojne in v propad.

Dušan Doltnar

NAŠ DOPISNIK V NEMIRNEM LIBANONU

POT, KI SO JO ODSVETOVALI GOSPODJE S SIRIJSKE POLITIČNE POLICIJE — PREKORAČIL SEM MEJO BREZ VIZUMA — ČAROBNE BESEDE: »SAHAFI JUGOSLAFI... RAŠID — EFENDI... ABU SAURA« — TRIPOLI, MESTO STAVKE, UPORA PROTI VLADI IN NEJASNIH SPOPADOV — NASVET, NAJ SNAMEM NAOČNIKE, SICER BOM PREVEČ VABLJIVA TARČA — POGOVOR Z VODITELJEMA UPORA RAŠIDOM KARAMEJEM IN DR. ABDULOM MAŽIDOM — POD OGNJEM FAŠISTIČNEGA OSTROSTRELCA — SLAVJE IN VZKLIKANJE JUGOSLAVIJI ZA BARIKADO

»Z naše strani ni ovir, toda ne svetujem vam,« so mi rekli gospodje na sirijski politični policiji v Homsu, ko sem prišel vprašati, kako se na njihovem odseku pride čez mejo v Libanon. Prijateljeli so mi našli prevozno sredstvo in tako sem sedemnajstega maja popoldne prestopil mejo. Toda na libanonski postaji Abudija ni bilo nikogar, ki bi mi izdal — ali odklonil vstopni vizum... Poslopja so bolšala v poletno popoldne s praznimi očmi svojih razbitih in obžganih oken. Na dvorišču se je pretegoval zaspan pes.

»ILEGALEC« V TRIPOLIJU

Nekaj kilometrov po tistem namenjenu pregledu brez bolečin so nas ustavili na cestnem križišču orožniki, ki jih po navedah šoferja ne bi smelo biti. Zjutraj jih še ni bilo. Očitno so vladne sile začele zasesti vse dohode k Tripoliju, glavnemu središču odpora v severnem Libanonu. Tja sem namenjen.

Vendar v gostoljubnem Libanonu, kjer tujci še uživajo ugled, tuji potni list še pomaga čez veliko težavo. Narednik mi samo strogo naroči, naj se v Tripoliju pri priči javim policiji in zaprosim za vizum. Dve vojaški kontroli sta minili brez težav. Nikogar ni zanimalo, zakaj potujem samo s fotografskim aparatom in zobno krtačko brez prtljage, ki spremlja tujega turista.

Tako se je začela pot v neznanu, ki naj bi po mojih načrtih trajala največ dva, a se je zavlekla na pet dni. Ne da bi nameraval, sem si tako ogledal dober del Libanona in Sirije, kar ni imelo nobene zveze z mojo novinarsko nalogo: obiskati Tripoli in govoriti z voditelji generalne stavke, ki se je razvila v nekaj dneh do meje državljanske vojne.

Pri bencinski črpalki v predmestju so nas ustavili ljudje. Iz bližine je bilo slišati streljanje. Sofer taksija ni hotel dalje, čes da ni varno.

Okrog mene se je zbrala množica radovednih meščanov. Toda moj sofer je dobil navodila od prijateljev v Homsu: »Sahafi jugoslafi...«

Rašid — efendi... Abu Saura,« to je vse, kar razberem od njegovih razlag. Skratka — sahaf, novinar iz Jugoslavije bi rad v mesto, ki ga drži uporna opozicija ali, kot pravijo tukaj — aš — šaab — ljudstvo. V Tripoliju je samo opozicija oziroma pristaši vlade Camilla Chamouna in Samrija Solha so tukaj opozicija, ljudstvo pa večina. Tripoli je že od nekdaj središče muslimanske polovice prebivalstva Libanona, ki se v glavnem upira vladi, dasi ta razmejitve — kristjani proti muslimanom — ni decela točna. Grozi pa, da bo zaradi Chamounove politike vse bolj in bolj točna.

Tako se je Tripoli zadnje tedne spremenil in trdnjavo, ki jo obsega libanonska armada, čeprav ne preveč navdušeno...

SKOZI BLOKADO

Treba je priti skozi obroč vojske in skritih strelcev PPS — sirijskih fašistov — ki so najbolj nevarni, ker se tihotapijo v ozadje uporniških pozicij in z dobro merjenimi strelci strahujejo ljudi.

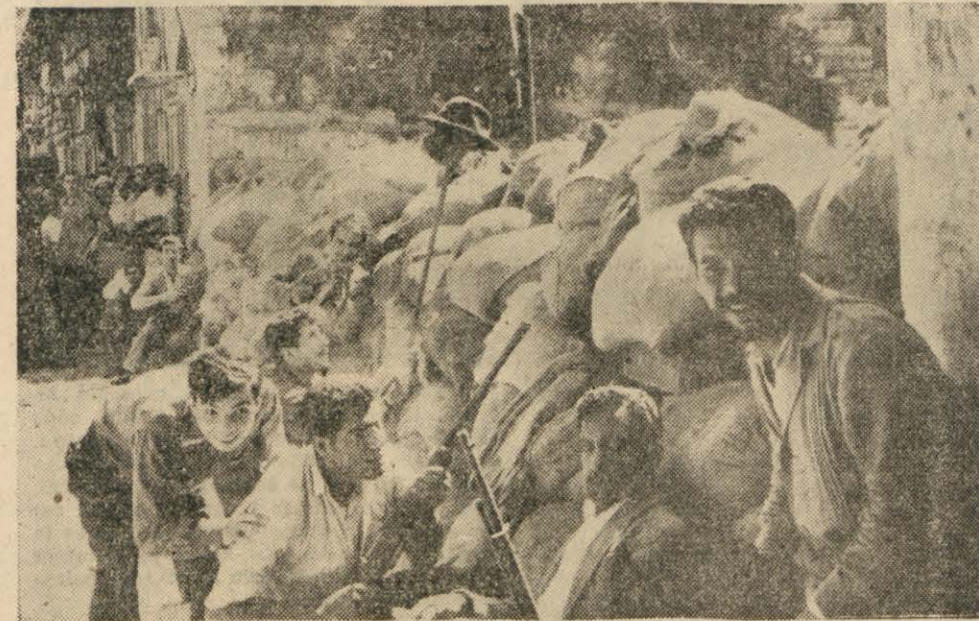
Libanonci niso zaman potomci Feničianov, genijev trgovine. Kaže, da se je v Tripoliju razvil nov poklic prebivalca blokade, ki za primerno vsoto spravijo človeka skozi blokado — udobno, v avtomobilu.

Moja vodnika sta bila vesela kosmatinca, ki sta mi med prebiranim smehom velala, naj snamem naočnike, čes da bi bil sicer preveč vabljev cilj. Pozneje se je izkazalo, da sta me imela za Angleža... »Čo

bo začelo bum, bum — počepnite v dno avtomobila.« Odpeljali smo se in po velikih ovinkih, daleč okrog mesta, skozi oljkove gaje in ozko dolino, pregrajeno s kamnitimi barikadami, prispeli v moderno četrtvil Abu Samra.

Izza vogala je pritekel mladenič z brzostrelko. »Kdo ste? Kaj hočete?« Na drugi strani fronte smo. Od nekod se sliši streljanje.

Moja zveza deluje. Imena, ki sem jih povedal v svoje priporočilo — in pa moj jugoslovanski potni list — imajo svoj učinek. Popularnost Jugoslavije je neverjetna, ne glede na stranko. »Potrpite malo, poiskali bomo zvezo z ljudmi, ki jih želite videti. Ta čas pa posidite tukaj na terasi.« Abu Samra je mestna četrt na hribu nad starim mestom in zato sorazmerno mirna, toda v rokah upornikov. Moj posrednik je član Baath, arabske socialistične stranke, ki je razen pristašev muslimanskega velika Rašida Karameja glavna sila v orga-

ZDAJ JE ZATIŠJE IN BRANILCI SE IGRAJO Z NASPROTNIKI. POSEBEJ ZAME PRIPREDIJO, PREDSTAVO S KLOBUKOM NA PALICI, KI NAJ JO OVEKOVEČI FOTOGRAFIJA.

nizaciji odpora. Vendar strankarska pripadnost te dni v Libanonu ni tako važna. Duhovi se delijo samo po tem, kdo je za vlado in kdo proti.

PRI VODITELJIH

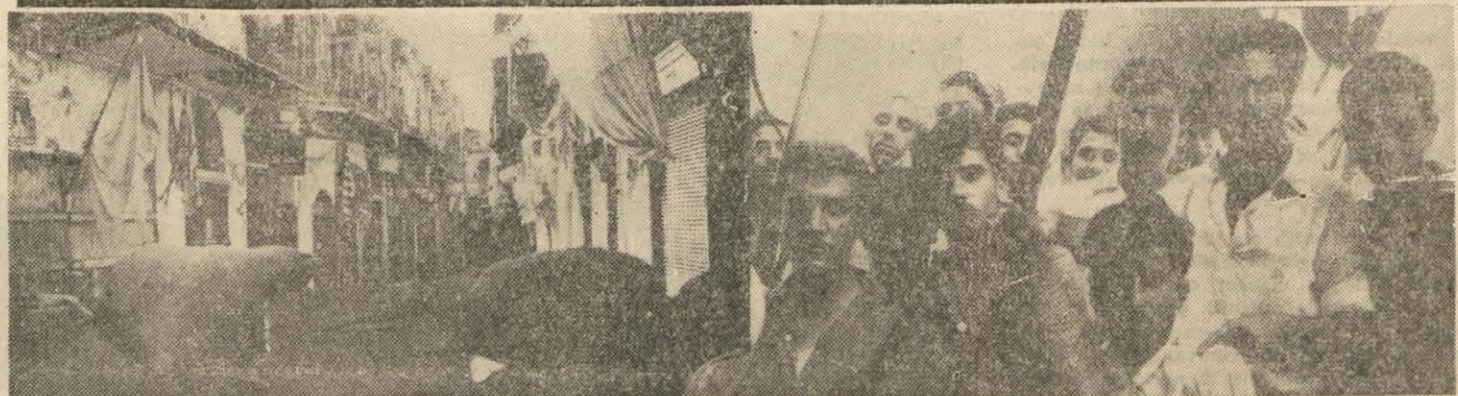
Pri sosedih se odpirajo okna in kar neprijetno čutim na sebi poglede, ki si ogledujejo čudnega obiskovalca. Medtem ko čakam, se je na terasi zbrala družba, ki me sprašuje o vsem mogočem. Celodnevni, častitljiv bolehen star gospod, je prišel pozdravit Jugoslavana.

Medtem se je stemnilo. Moj vodnik se je spet pojavil. »Gremo. Hodite tesno za menoj in držite se hiš. Tu nekje je skrit fašistični ostrostrelec, treba je biti previden, dokler ga ne iztaknemo.«

Odsla sva. Včasih sva tekla čez nevarna mesta, včasih se plazila ob zidovih, pa spet obstala, ko naju je iz teme pozval nevidni stražar. Pred vilo je stala gruča do zob oboroženih ljudi s slikovito zaviti turbani, tu in tam kdo v stari francoski čeladi. Temeljito so me pretilpali, preden so me spustili v sobo k Rašidu Karameju.

Razgovor je potekel med srebanjem obvezne črne kave pod budnim očesom malce vročičnega telesnega stražarja. »Hočemo spremembo naše zunanje politike, saj smo moramo v miru s svojimi sosedi, švi smo tudi mi arabska dežela. To pa ne pomeni,

IZLET V NEKONANO

»MED VILLO JE STALA GRUČA DO ZOB OBOROŽENIH LJUDI S SLIKOVITIMI TURBANI TU IN TAM KDO V FRANCOŠKI ČELADI. TODA RAZGRETE STRASTI IN PRIROJENO VESELJE LJUDI DO IGRE Z GROZEM, PREDVSEM PA TRDOVRATNOST PREDSEDNIKA REPUBLIKE CAMILLA CHAMOUNA, SO NAGLO SPREMENILE STAVKO V OBOROŽEN SPOPAD PO VSEJ DEŽELI.

da si želimo združitev s Sirijo. Libanon ima svoje mesto na Srednjem vzhodu, lahko pa izpolnjuje svojo nalogo le, če je samostojen, ne pa ameriško oporišče...« Rašid Ka-

JAKA ŠTULAR

rame je »veljak«. To je posebna zvrst v Libanonu, kjer strankarska pripadnost ni vprašanje ideologije, ampak zvestobe plemenskem poglavarju, verski skupini ali znanemu »veljaku«. To je v Tripoliju Rašid Karame. Njegov oče je bil mufti, verski poglavar v Tripoliju, in njegov ded tudi. Med voditelji v mestu in severnem Liba-

hal. Poskušamo ga obvezati za prvo silo, toda sredstva so skromna: nekaj gaze, vata in sulfa — prašek. Treba ga je odpeljati k zdravniku ali v bolnišnico. Rana ni smrtna, lahko pa izkrvavi. Avto je prišel in ga odpeljal pod zaščitnim ognjem iz pištol v smer, od koder so padali strelji...

Kmalu nato je prišel moj mladenič z brzostrelko. »Gremo v mesto...«

NA BARIKADAH

Sedem se nas je zbasalo v malo »astin«, v katerega gredo zložno štirje. Vozilce se je spremenilo v grozeč vojni stroj: skozi vsa štiri okna so štrlele cevi in šaržerji brzostrelk, za katere v vozilu ni bilo prostora. In pa za vsak primer še dva aseptična bobna s kirurškimi instrumenti in škatla zdravil. Nato smo nevarno se zibajoč s cvilečimi gumami zdrveli po strmem klancu mimo stare križarske trdnjave v staro mesto.

Okrog velike džamije se je skozi stoletja razraslo orientalsko naselje z ozkimi ulicami, ki so kot ustvarjene za ulične boje. Nekaj barikad na strateških mestih in mesto se spremeni v trdnjavo. Tripoli je postal trdnjava v začetku maja, ko je opozicijska »nacionalna fronta« v Libanonu proglasila generalno stavko proti vladi. Prvotno ničje ni nameraval začeti oboroženega boja, toda razgrete strasti in prirojeno veselje ljudi do igre z orožjem, predvsem pa trdovratnost predsednika republike Camilla Chamouna, so naglo spremenile stavko v oborožen spopad po vsej deželi.

Ko smo izstopili iz avtomobila, je po ozkih ulicah Tripolija vrvelo živahno življenje. Radovedna množica se je zgrnila okrog nas.

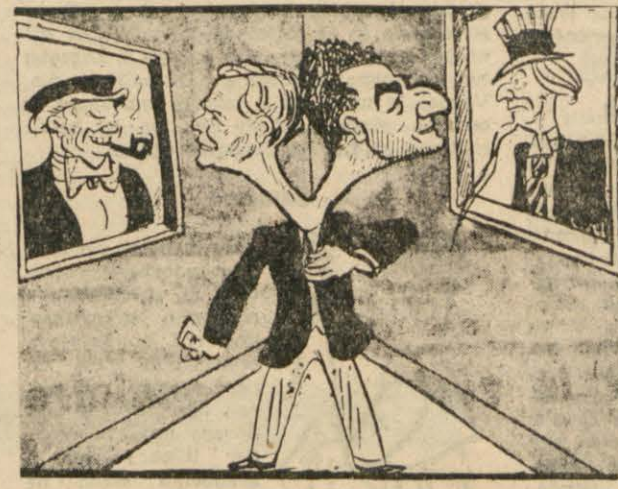
»Držite se ob moji strani, ljudje vas ne poznajo...« mi je rekel vodič, ko smo šli na obhod po mestu. Človek v tem delu sveta ne bi smel imeti svetlih las, če ni Arabec... Slike, ki sem jih posnel, so morda zgovornejše od vsega, kar lahko napišem. Pisana, z najraznovrstnejšim orožjem oborožena vzhodnjaško živahna množica se je preivala okrog nas in vsi hkrati so hoteli razlagati, kako je bilo sinoči med bitko, ko je hotela vojska z oklopnimi avtomobili prodrati čez glavno barikado. Zdaj je zatišje in branilci se igrajo z nasprotniki. Posebej zame priredijo predstavo s klobukom na palici, ki naj jo ovekoveči fotografija.

Nato pa manj zabavni del, ranjenici. Po vsem mestu jih imajo spravljene, organizirani so tudi zasilne bolnišnice. V eni takih, majhni džamiji, prevezuje dr. Fafel sinočnje žrtve. Fanta s prestreljeno ramo, staro ženo, ki ji je zgubljena krogla prebila

NOČNA BITKA IN RANJENEC V HISI

Prenočeval sem pri domačinu, ki je poročen z Jugoslovanko. Se zmeraj sem bil ilegalce, več kot 24 ur v deželi brez dovoljenja. Tu je intendantura, tu se zbirajo kruh in cigarete za borce na barikadah. Zaspal sem prepoln vtisov in utrujen od napetosti dneva in nisem slišal odmevov bitke, ki se je razvnela med vojsko in uporniki v starem mestu. Zjutraj je še zmerom pokalo. Moj vodič se ni pojavil.

Pač pa je zaropotalo na ulici. Kmalu nato je pozvrdilo na vratih in v veži sem zagledal ranjenca v mlaki krvi. Strelec PPS, ki so ga v mraku iskali, še ni odne-

CAMILLE CHAMOUN IN CHARLES MALIK SIAMSKA DVOJČKA OD RAZLIČNIH OČETOV. Sarukan, Akbar El Jom, Damask

PO SLEDOVH ČLOVEKA Z BRAZGOTINO

Za »sovražnikom države št. 1«

ZIV ZA ODKUPNINO 200.000 DOLARJEV

Poziv je hitro posredoval direktorju Hooverja. Položaj je bil kmalu jasen. Spogova C. Urschela, lastnika naftnih vrelcev, je s hlipajočim glasom pripovedovala: »Moža in njegovega prijatelja so pred nekaj minutami ugrabili.«

Ona in mož sta igrala bridge z zakoncem Jarret in zavesevani verandi, ko sta skozi zaveso vstopila dva človeka. Imela sta brzostrelko in pištolo. Vprašala sta, kateri je Urschel.

Ker ni nobeden odgovoril, sta ugrabitelja sklenila, da pojdetta oba z njima. Sledilo je še opozorilo: »Pod nobenim pogojem ne skušajte koga obvestiti.«

Ko je vedno tišji zvok motorja prepičal Urschelovo, da so se gangsterji odpeljali, je takoj obvestila FBI. Čez nekaj minut so mestni agenti FBI in policija potrkali na dom Urschelovih.

Strokovnjaki FBI za tovrstne zločine pa so se napotili v Oklahomo.

Dve uri po ugrabitvi se je Jarret vrnil domov. Zločinci so ga pretresli in olajšali za 50 dolarjev, ki jih je imel pri se-

bi. Dali so mu še krepko breco in se poslovili.

J. Callet, prijatelj Urschelovih, je štiri dni po tem dogodku prejel dve pismi. Eno teh pism je bilo od samega Urschela, drugo pa je zahtevalo vsoto 200.000 dolarjev za varno Urschelovo vrnitev. Pismi, poslani še dvema Urschelovima prijateljema, pa sta vsebovali navodila, kakšen oglas naj objavijo v časopisu Daily Oklahoman's, če ponudbo sprejmejo in želijo, da se Urschel vrne živ.

Oglas, ki se je kmalu pojavil, je bil videti sila nedolžen. PRODAMO — Sto šestdeset hektarov zemlje, lepo hišo s petimi sobami in globokim vodnjakom. Prav tako prodamo krave, traktor, koruzo in seno. NUJNO za 3750 dolarjev.

POGOJI: poštni predal H-807.

Nekaj dni pozneje je Oklahomo zapustil Mr. Kirkpatrick — tudi prijatelj Urschelovih. V ročni torbici, ki je morala vzbuditi vtis priložnostnega potnika, pa je bilo natlačenih 200.000 dolarjev v bankovcih po 20 dolarjev, kakor so zahtevali gangsterji.

Kirkpatrick je odšel v Kansas City, kjer je moral čakati tako dolgo, dokler ne bo v svoji hotelski sobi dobil nadaljnjih navodil. Ta so tudi, prišla no telefon.

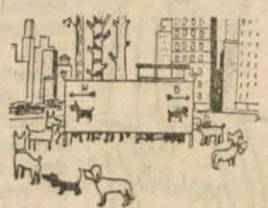
Pozno popoldne se je Kirkpatrick napotil s taksijem v zahodni del mesta, kjer je izstopil. Naredil je nekaj korakov, ko je k njemu pristopil

neznanec in rekel: »Mr. Kincaid (to je bilo Kirkpatrickovo konspirativno ime), jaz bom vzel to torbico.« Kirkpatrick je protestiral — zahteval je potrdilo gospe Urschelovi. Spet je neznanec povzel: »Dokazila o lastnini bodo na farmi čez 12 ur.« Iz rok Kirkpatricka, ki položaja ni hotel z ugovarjanjem poslabšati, je neznanec vzel denar in naglih korakov odšel.

Bilo je pričakovati najhujše, toda Urschel se je vrnil. Bil je zelo izčrpan, toda živ. Agenti FBI so kmalu vedeli, da so mu po ločitvi od Jarreta povežali oči z bombažno prejo in z lepilnim trakom. Po enodnevnih vožnji so ga presedli v večji avto, ki je bil buick ali cadillac.

Tri ure zatem so se ustavili na bencinski postaji. Z žensko, ki je dala zahtevano količino goriva, so se pogovarjali, ne da bi ta kaj opazila. Spominja se, da je eden gangsterjev vprašal žensko, kako je z žetvijo. Odgovorila mu je, da je naokoli suša vse požgala razen sirka. Pot se je nadaljevala, bilo je nekaj postankov in konec potovanja. Prenočeval je v različnih hišah, še vedno oslepljen in povezan z dolгим ročajem, voda je imela mineralni okus, Edino, kar je bežno videl, je bila ura. Vsako jutro okrog 9.45 in popoldne okrog 7.45 je slišal zvok letala. V nedeljo, 30. julija, se je ulični močan dez in letala ni slišal.

To se pripeti samo...

... V NEW YORKU. Mestna zdravstvena komisija je naročila svojim gradbenim inženirjem, naj ji predložijo načrte za lična pasja »odlagališča«.

... V JOHANNESBURGU: Najnovejša zaposlitev za študente je »varovanje zakonskih žena«. Poslovni možje, ki odidejo na službeno pot, plačajo za vsak večer zabave in tolažbe en funt.

... V KAIRU: Z dražbe so odstranili nekaj ur z ugrajenim mehanizmom, ki so bile svoj čas last kralja Faruka. Po sodbi komisije, ženski kipi, ki se ob bitju ur pojavijo na vratcih, niso primerni za oči publike.

Stanovanje, stanovanje...

Pričujoča anketa, s katero smo bežno obsegli 8 jugoslovanskih mest, zgovorno kaže, kako umestni, da celo nujni, so bili nedavni ukrepi Zveznega izvršnega sveta za čim bolj pospešeno in ceneno gradnjo stanovanj. V njej sodelujoči stanovanjski strokovnjaki iz vse države so namreč opozorili predvsem na te kritične pojave:

● da se v naših mestih kljub temu, da mnogo gradimo, stanovanjski prostor na prebivalca nenehno manjša da se stanovanja, ki smo jih doslej gradili, glede na večje potrebe — prevelika, prerazkošna in zato predraga; da število stanovanj, ki jih letno gradimo, ne zadošča niti za naravne prirastke prebivalstva; da so naša stanovanja draga naposled tudi zato, ker nimamo koncentriranih gradenj, serijske proizvodnje elementov in tipskih projektov...

● Tovariš Ušinski, direktor Zavoda za stanovanjsko izgradnjo v Skoplju: »Skoplje se je od predvojnih 60.000 prebivalcev na sedanjih 180.000 prebivalcev. Kljub u, da smo v 12 letih po vojni zgradili 5099 stanovanj, je stanovanjska površina na prebivalca v zadnjih 8 letih padla od 7 na 5,5 m². Vzrok? Vsako leto gradimo 700 do 800 stanovanj, ki zadovoljeje komaj tretjino potreb. Zadnjih pet let smo z novimi gradnjami zadostili komaj 50% prirodnega prirastka prebivalcev...

● Inž. arh. Ljubo Pota: »Šest različnih projektov za en sam blok! To je gradnja na ulici Iva Lole Ribarja, »7« in Maršala Tita v Skoplju. Ali stolpnice pri Vardarju: čeprav jih gradijo po enem projektu, so dela zaupali trem različnim gradbenim podjetjem... Gradnje bodo drage, dokler ne bomo koncentrirali gradnje. Malo denarja imamo, pa ga mečemo proč...

● Inž. Leon Skaberne, direktor Zavoda za stanovanjsko izgradnjo v Ljubljani: »Gradbeni rok si predelji, saj trajajo od 12 do 25 mesecev, medtem ko v tujni gradnjo stanovanjske stavbe le 7 do 10 mesecev. Izhod je v industrijskem načinu obrtniških del, v montažnih elementih...

Vsako mesto je po svoje reševalo stanovanjsko krizo.

Kako je bilo doslej in kako bo v prihodnje, pa smo skušali zvedeti s temile vprašanji:

- Kakšne so potrebe po stanovanjih in kakšen tempo gradnje narekujejo? V kolikih letih bi jim lahko zadostili?
- Koliko stanovanj je v izgradnji? in kakšen je plan za prihodnja leta?
- kaj so storile občine, da bi gradnje pospešile in pocenile?

Beograd

Od 1945. do 1957. leta so v našem glavnom mestu zgradili 21.000 stanovanj, povprečno 2000 na leto. S tem se je stanovanjski fond povečal za okrog 20%. V istem razdobju pa se je število prebivalcev povečalo za 69%. Stanovanjska površina na Beograđana se je zato zmanjšala na 10,26 kvadrat. metrov, dopustna spodnja meja minimalnega standarda pa je 13,7 m².

Stanovanja išče, ali pa stanuje v neprijetnih in pretesnih stanovanjih 34.270 Beograđanov. Družbeni plan razvoja Beograda od 1956. do 1961. leta predvideva izgradnjo 22500 stanovanj, v katera so vseljilo 80.000 oseb. Vsako leto pa je to mesto številnejše za 16.000 prebivalcev.

Zagreb

40.000 prošelj za podelitev stanovanj. To so večinoma priseljenci, sostanovanci, podnajemniki, katerih družinski člani so narasli, stranke, iz zdravstvenih kletnih stanovanj in bolnišnic. V tem mestu je bilo tudi nekaj prerazkošnih gradenj, toda o tem odgovorni činitelji rajši molče. Bili pa so tudi primeri druge ekspanzije, blokovi, zgrajeni po enem in istem kašupu, ki je iz njih napravil kasarnen podobne zgradbe. Tudi ti so po svoje prispevali k ne ljubim izkušnjam... Doslej so stanovanja stala povprečno 4 milijone din, najdražja so bila po 6 milijonov... Računajo, da bi bilo treba letno zgraditi okrog 5000 stanovanjskih enot, če bi

»Nase OGLEDALO«

Ogledalce, ogledalce na steni...

Kje lahko kupite tako ogledalo s tako čudovitimi verzji?

Ne bomo vas dolgo mučili z odgovorom — v drogeriji v Nazorjevi ulici v Ljubljani.

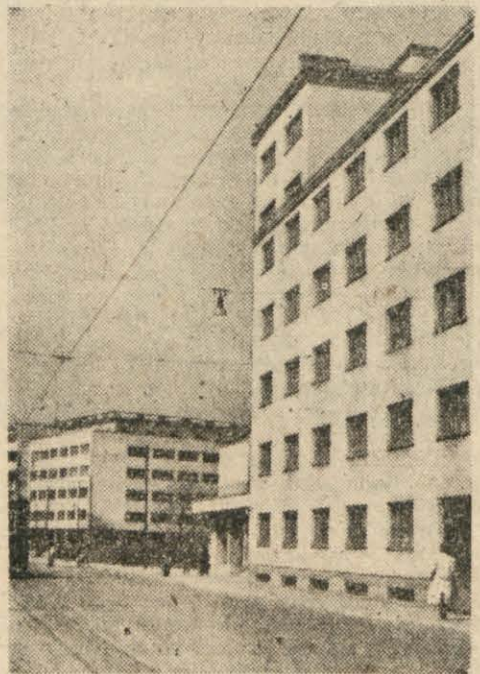

SRCE MOJE IN TVOJE V Ljubljani ŽIVI

Kdo je mojster teh verzov in kdo je prišel na misel, da bi jih uporabili prav na ogledalcu, ne vemo. Upamo pa, da takih ogledal ni kdove koliko in zlasti, da jih ni s takimi takimi ali podobnimi verzji. Če rečemo, da je to pravzaprav kulturni skandal, smo še vedno zelo blagi...

POGLED NA NOVE STANOVANJSKE ZGRADBE NA OBALI V SARAJEVU. — MED LEPIMI GRADNJAMI V LJUBLJANI STA TUDI TADVA BLOKA NA EINSPIELERJEVI ULICI V LJUBLJANI. — PET STANOVANJSKIH STOLPNIC OB VARDARJU V SKOPLJU. GRADBENA DELA SO INVESTITORJI ZAUPALI TREM RAZLIČNIM GRADBENIM PODJETJEM.

glede na letni prirastek prebivalstva in propadanje obstoječega fonda hoteli ostati na današnji ravni stanovanjskega standarda. Letos v Zagrebu gradijo 3000 stanovanj, dogradili pa jih bodo okrog 2500. Investitorji so večidel družbene in gospodarske organizacije. Nadaljnjih 500 stanovanj grade stanovanjske zadruge in zasebniki, 1000 stanovanj pa bodo začeli graditi. V petletnem razdobju od 1957—1961 bodo dogradili že začeti 5600 stanovanjskih enot v skladu z novimi predpisi, prav tako pa bodo dokončali gradnjo nadaljnjih 9400 stanovanjskih enot.

Navedila za racionalno in ekonomično izgradnjo so spodbudno vplivala na gradbene stroške, ki so se znižali na 2,7 milijonov dinarjev za stanovanje. Gradnjo pa v Zagrebu tudi dvosobna stanovanja po 2 milijona din. Vendar bi moralo biti takšno stanovanje še cenejše, okrog 1,700.000 din, če bi hoteli znatneje omiliti stanovanjsko stisko.

Sarajevo

Ce bi hoteli do 1965. leta zadovoljiti potrebe, ki nastajajo z naravnim let. prirastkom (t. l. bo Sarajevo predvidoma štel 253 tisoč prebival.), bi morali zgraditi 2000 stanovanj na leto. Vendar bilanca zadnjih gradbenih sezon ne obeta najboljših perspektiv: letno so dobili Sarajevočani komaj po 800 novih stanovanj.

Letos bodo v Sarajevu začeli graditi okrog 1000 stanovanj po projektu inž. Zdravka Kovačevića, ki je bil nagrajen s tradicionalno šestopripiško nagrado. Prav tako bodo letos dogradili 650 stanovanj v naselju Gerbavica I. Tudi v tem mestu je bilo nekaj primerov luksuznih gradenj. Tako so stanovanja gradbenega podjetja »Graditelj« zaradi ekstravagantne arhitekture, tako imenovana duplex 2-sobna stanovanja stala tudi do 4 milijone din. Na drugi strani pa si je Zavod za urbanizem prizadeval za uporabo novih elementov, zlasti montažnega gradiva, poceniti gradnje. Vendar so izvajalci zakasnili predpisane roke — in tako poizkus ni uspel.

Ljubljana

Tudi v Ljubljani stanovanjske krize ne bo tako kmalu konec. Če bi gradili letno 1700 stanovanj — tako navajajo na Zavodu za stanovanjsko izgradnjo, bi po vsej priliki došli potrebe v 10 letih. Letni primanjkljaj je namreč 767 stanovanj, potreb po stanovanjih zaradi prirastka 450, asanacije terjajo nadaljnjih 100, nadomestitev dotrajanega fonda pa 370 stanovanj. — Od

leta 1945 do 1957 je bilo v Ljubljani vseljivih 5333 stanovanj, okrog 3000 jih je zdaj v gradnji. Letos bo dograjenih 1091, prihodnje leto pa 1578 stanovanj. Dosedanje maksimalne površine: za stanovanja s 3 ležišči — 48,5 m², 4 ležišči (2-sobna) — 60,2 m², 4 ležišči in kabinet — 60,9 m². Maksimalne cene za m²

bruto stanovanjske površine pa so bile 23.000 din.

V prihodnje bodo v Ljubljani gradili stanovanja štiri kategorij, največ B z maksimalnimi bruto stanovanjskimi površinami (vštevši sanitarije, kleti itd.) 53, 65, 77, 86 in 100 m² in v kategoriji C s 50, 61, 72, 83 in 94 m² stanovanja z 2, 3, 4, 5 in 6 ležišči. Stanovanja kategorije A bodo večja in udobnejša, gradile pa jih bodo tudi stanovanjske zadruge. Seveda pa bodo morali stanovalci plačati dodatek za večje udobje in površino, ki bo znašal tudi do 2000 dinarjev mesečno.

Kranj

Dne 31. decembra 1957 je bilo na Stanovanjski upravi v Kranju registriranih 1825 prošelj, h katerim moramo prišteti še 98 v letošnjem letu. V tem številu pa niso zajete prošnje, vlozene v podjetjih. Družbeni sektor je od konca vojne do junija 1956 zgradil 479 stanovanj, do marca letos pa še nadaljnjih 152. V gradnji je 244 stanovanj.

V zvezi z novo uredbo in republiški predpisi: tovariš Ušinski, ki se je udeležil naše ankete, napoveduje nove normative:

Skoplje

V tem lepem mestu ob Vardaru vse leto ne preneha intenzivna gradbena sezona. Stanovanjska kriza pa je kljub temu občutna. Zanimivo je, da zasebniki v tem mestu gradijo ceneje kot družbeni sektor, saj so v prvem primeru gradbeni stroški za m² 25 do 34 tisoč din, a v drugem 40 do 55 tisoč din po m². Stanovanjske površine so povprečno 75 m² pri trosobnih, 60 m² pri dvosobnih stanovanjih. Najdražja v mestu so stanovanja univerzi-

Kako bi čimhitreje prišli do cenjenih stanovanj? ● V Zagrebu gradijo dvosobno stanovanje po 2 milijona dinarjev, v Skoplju napovedujejo znatno nižje stroške za vse vrste stanovanjskih gradenj ● Osiješke vrste hiše se v Ljubljani niso obnesle ● Prehod k industrijskem načinu obrtniških del je nujen — tako izjavljajo vsi v anketi sodelujoči stanovanjski strokovnjaki.

letnih profesorjev v Leninovi ulici. Imajo vgrajene omare, delovne kabinete, moderne lesence, v kuhinjskih pa dvodejne umivalnike in barvan pod. V kopalnicah so boilerji, sobe pleškane v 4 barvah, vsako stanovanje pa ima dve terasi. Zato pa je cena teh stanovanj 55.000 din za m².

Koper

Stanovanjski urad je zabeležil 2360 prošelj za stanovanja, pri čemer pa niso vštete potrebe »Tomos« (nadaljnjih 100 stanovanj). Če bi hoteli zadovoljiti sedanje potrebe, bi morali v prihodnjih petih letih graditi okrog 500 stanovanj letno. Od osvoboditve do danes je bilo v Kopru zgrajenih okrog 350 stanovanjskih enot, največ okrog 200 v letih 1955-56. Trenutno je v gradnji 115 stanovanj, na Belvederu, začeli pa bodo graditi še okrog 140 stanovanj, ki bodo vseljiva do prihodnjega poletja.

Niškič

Ce bi hoteli v tem črnogorskem mestecu, v katerem se razvija železarska industrija, ublažiti stanovanjsko krizo — letos so zabeležili okrog 840 prošelj — bi morali v prihodnjih pet let v stanovanjsko izgradnjo vložiti okrog 3 milijarde 750 milijonov din. Sele tedaj bi namreč dosegli jugoslovansko povprečje 12,5 m² stanovanjske površine na prebivalca. Sedanji stanovanjski fond pa znaša komaj 146 milijonov dinarjev.

Od Ljubljane do Skoplja in od Beograda do Niškega povosd si prizadevajo tako ali drugače poceniti gradnje. V Ljubljani, v Savskem naselju, so projektanti v ta namen predvideli en parni kotel za 360 stanovanj, v Zenici uporabljajo odpadni material iz železarn za gradivo. V Ljubljani so skušali uvesti gradnjo vrstnih hiš B, ki so se izredno obnesle v Osijeku — vendar za naše razmere niso bile primerne, ker so gradnjo znatno podražila komunalna dela (vodovodne, električne napeljave, kanalizacija itd.). Povosd brez izjeme pa pogrešajo sodelovanje industrije, ki naj bi z izdelovanjem montažne opreme (tipsko izdelani vrat, oken itd.) prispevala, da bi skrajšali gradbene roke in pocenili stroške. Obrtniški način opremljanja stavb je povosd velika zavira, saj obrtniška dela trajajo dalj kot gradnja sama. V Ljubljani je pomanjkav obrtnikov tako, da so posamezna podjetja kot n. pr. Električna cestna železnica in železniška podjetja priskočila na pomoč s svojimi monterskimi ekipami. Sletatka, splošno razpoloženje je vsekakor v skladu s potjo, ki smo si jo začrtali: hitreje in ceneje do čimštevilnejših stanovanj! N. Z.

»Moda« ob novi cesti

IZPISUJEM IZ že popisane beležnice. Fragmente. Najznačilnejše. Kot da bi se pripravljali na izpit... Kaj pa je najznajčajše na avtomobilski cesti? — Včasih je tudi tisto, kar ni najbolj tipično — značilno, predvsem pa je lahko lepo, zanimivo. Drobec celote, kot cvet izrgan iz sopka, sicer dostikrat nič ne pomeni. Ni lep. Pa tudi zbledi. — In spet: več drobcev tvori celoto...

»MODNA« IN »NEMODNA« NASELJA

TUDI NA avtomobilski cesti je moda doma. Da, tista prava, ki jo imamo vsi v mislih.

Lepo oblačenje! — Niso redke brigadirke (tu razumljivo prednjačijo dekleta), ki se po delu, pregrete in porjavele od sonca skopajo pod prhami ter nato oblečejo živopisne bluze a la Brigitte Bardot in nataknejo »kristusove« opanke. Tudi nohte si lakirajo. — Pa kaj bi! Pristojta jim!

Vendar tu ne gre za te vrste modu. Gre za »modo« naselij...

Moda je tudi že sicer malce preživeli sten — čas,...

To je moda... Komandant nekega naselja mi je rekel, da oni prav zato, ker imajo povosd vodoskoke, tega v svojem naselju ne bodo naredili. Tudi sten-časa nečajo. Preživeli se je, pravijo. In zakaj bi se mladi poeti izživljali na sten-časih, ko jih pa nihče ne bere. Bolje je, da se izživljajo na drug način.

Poglejte, mi je dejal... Brigadirji krasijo gredice okoli drogov, na katerih vise zastave z najrazličnejšimi okraski iz stekla ali drobnih kamenčkov vseh barv. Tu lahko zaslediš najrazličnejše portrete, »siludije«, obrise, »fantazije«, silhuete. Avtorji so pristajali najrazličnejših smeri. Od futuristov, realistov do kubistov. Da, tudi to je moda... Na avtomobilski cesti.

ZIVALSKI VRT NA SRAJCAH KOLEKTIVNO ŽIVLJENJE je prav čudna reč...

V brigadi so sami širokoplečni mladeniči, zbrani z vseh vetrov titograjskega okraja. Ko so prišli na avtomobilsko cesto, v naselje, so se drugim brigadirjem zdeli kaj čudni. Glave so jim krasili široki »sombrieri«, srcaje so bile poslikane z živopisno zivalško zbirko eksotičnega zoološkega vrta, hlače — kavbojke. Mnogi si niso bili niti sami na jasnem, kakaj so sploh prišli na delovno akcijo. Mislili so — in prepe dli je tudi tako kazalo — da lahko počno, kar se jim bo zljubilo. Mnogi iz-

AVTO-STOP NA TRAS!

AVTO-STOP na trasi? — Nemogoče! Saj cesta je ni dograjena!

Pa vprašajte Metko in Anico iz mladinskega naselja v Kromnovem. Povedali vam bosta, da se prav radi peljeta na avto-stop. Ne sicer po novi, pač pa po stari cesti. Skoraj vsak dan imajo kak opravke v Novem mestu. Toda do mesta je dvanajst kilometrov. Napotijo se vedno peš. — Če se le da, ustavimo kak avtomobil,« pravita.

Nekega večera, ko sta se vrnili iz Novega mesta, se jima ni in ni ljubilo hoditi. Ustavili bova kogarkoli, pa naj bo tudi voz z volovsko vprego, sta si mislili. Vsedli sta se v travo ob občestnem jarku in čakali, čakali... Toda kot nalašč ni bilo ne voza ne avtomobila. Čez dobro uro, ko sta se že bili naveličali čakanja, pa sta prišla mimo kolesarja, mlada fanta iz okoliške vasi.

Ne bodi len, sta dvignili roko. Fanta sta ustavila in ju odpejala prav do naselja...

»Pa kako sta sopihala navkreber, odreči pa le nista mogla...« I. A.

NEKOČ SO HODILI MEDVEDI PO DVEH NOGAH...

Ko je veliki duh Indijancev Manitou sklenil obljuditi Zemljo, je vzel dolgo palico, od katere spodnji konec in ga zdrobil, iverje pa zmetal v vodo. Iz iverja so nastale ribe. Nato je vzel peščico listja z dreves in ga odplnil v zrak. Tako so nastali ptici. Srednji del palice je razlomil v kose, ki so se kot živali razbežali na vse strani. Ostal je le še drži in veliki duh je razmišljal, kaj bi iz njega naredil. Na koncu se je odločil ustvariti bitje, ki bi bilo močnejše in koderje kot vse živali. Tako je nastal veliki medved grizli. Takrat so medvedje hodili pokonci kakor pozneje človek, s njih žrtve pa niso ubijali z zobmi in kremplji, marveč s kiji.

Tako pravi pravdašno izročilo Indijancev Shasta.

Nekega pomladanskega dne je zbežala hčerka Manitouja, nežno rdečelaso dekletce v gozd in se tam izgubilo. Zvečer je našel medved božanskega otroka, spečega pod grmom. Prinesel ga je svoji ženi in deklica je zrasla skupaj z medvedki, ko pa so odrasli, jo je poročila mati medvedka s svojim sinom. Otroci tega para so nasledili velikega duha in očeta grizlija. Njihova koža je bila rdeča in brez dlake kakor materina, lasje na glavi pa so bili črni in dolgi. Močni in hrabri so bili kakor oče, modrost pa so prejeli od dedka, velikega duha. Tako so nastali rdečekožji ljudje, prvi Indijanci.

Ko pa je Manitou zvedel za svojo hčer, se je raztogotil in grizliji so morali odločiti kije: izgubili so dar govora in so se morali odtelet braniti le z zobmi in kremplji. Manitou jih je ponižal, da so odslej morali hoditi po vseh starih. Samo če je kateri od njih v smrtni nevarnosti, ustane na zadnji dve nogi kakor njegovi predniki in Manitou, veliki duh. Kljub temu preklestvu so ostali veliki medvedje gospodarji gozdov v Severni Ameriki, saj jim ljudje s kamnitimi sekirami in slabotnimi lokci niso mogli do živga, čeprav jih je bilo več.

Henry Kelsey je prvi belokožec, ki je videl grizlija in o tem poročal Kot štirinajstletni siromašen fant je prišel iz Anglije v Ameriko in se izučil krmazarstva. Kot delavec pri Hudsonski krmazarski družbi se je kmalu sprjel z Indijanci in leta 1891 videl tudi do tedaj neznan srebrenostive medvede.

Čaplain Lewis, ki je leta 1805 potoval po zgornjem Missouriju, je s svojimi ljudmi često bežal pred velikimi medvedmi. Nekega medvedu je obstrajeval šest lovcov. Čeprav so štirje zadeli, jih je razjarjena zver napadla. Dva lovca sta zbežala, ostali štirje pa so nabasali izpraznjene puške in streljali

naprej. Na koncu so morali odvrediti puške in skočiti v reko.

V bližini trdnjave Klowa je grizli napadel kapitana Smitha. Medved je zgrabil moža za glavo in ga potegnil s konja. Eden njegovih spremljevalcev je dogodek opisal takole:

Medved je kapitana slekkel kožo z glave. Kapitan nam je naročil, naj prvi prinese vode, drugi pa naj mu prišije kožo h glavi. Porezal sem s škarpami lase in kožo prišil z iglo in lanenim sukancem. Eno uho je viselo na tanki kožici. Ko sem vse lepo prišil, je viselo le še uho. Kapitan je zahteval, naj ga prišijem. Čez teden dni se je kapitan toliko poravnal, da smo mogli nadaljevati pot. Grizli nas je prepračal o svoji nevarnosti, obenem pa dokazal odpornost tedanjih pionirjev.

Časi so se menjali. Nad sto tisoč grizlijev je takrat živelo v Severni Ameriki. Indijanci so dobili jeklene konice za svoje puške, belci pa sodobnejše orožje. Se leta 1848 se je vrnilo pet lovcov po enem letu s sedem sto grizlijevimi kožami. Orožje je postalo močnejše in ljudje so se igrali z medvedmi. Španci v Kaliforniji so medveda lovili z lasom.

GRIZLIJEV MLADIČ SE GOSTI Z RIBO, KI JO JE SAM ULUVIL.

Ti ujeti grizliji so se morali boriti proti bližnjim namestitim torerov. Medveda so na kratko verigo privežali sredi arene, bika pa so dražili, da se je končno z vso silo zaletel v medvedu. Medved je bika zgrabil za vrat, bik pa svojega nasprotnika suval z nogami v trebuh. Med huronskim vpitjem gledalcev je medved vrzel bika po tleh. Bik je sicer skočil na noge, pa si ni upal ponovno napasti. Pripeljali so svežega bika in bojni prizori so se ponavljali. Na koncu so morali ustreliti zmučene bika, da jih rešijo trpljenja.

Casi so se za velikega medveda poslabšali. Leta 1830 se je paslo na prethajni Texasa nekaj sto tisoč domačih goved, leta 1850 jih je bilo nad tri in pol milijone. Če so našli od medveda načeto kravo, so ga dožili ropa, čeravno so se medvedje lotili samo mrtvih ali bolnih goved. Sadržje je bil izrazit mrtvojinovar. Prišli so jih preganjati s psi in jih streljali za sport. Na glavo so

razpisali nagrade in jih zastrupljevali. Nekdaj samozavestni velikanj so postali plašljivi in se zatekali v samotne planinske globeli. Toda bili so tudi nevarni grizliji.

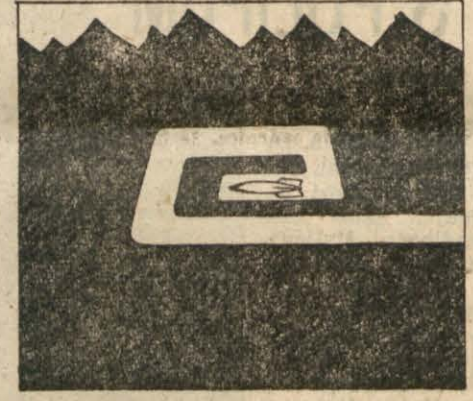
Kakih 35 let je vladal »starj Mozes« v Koloradu, sto kilometrov okrog. Njegova vlada je prenehala l. 1904. Nad 288 goved je pobil v tem času poleg številnih telet in drobnice. Pet ljudi je imel na vesti. Če ga niso nadlegovali, je bil miren. Celo humorja je imel nekoliko. Često se je s truščem in rjovenjem začel v šotore zemljemercev ali turistov, ne da bi jim kaj žalega storil. Verjetno jih je hotel le preganiti iz svojega življenjskega prostora. Gotovo pa je, da jih je škodoželjno opazoval, ko so se reševali na dreve kakor preplašene opice. Nkogar ni napadel, če ni bil napaden ali ranjen.

Stari Mozes je bil ljudem vedno zagodel, kadar so hoteli zaslužiti visoko nagrado, ki jo je vlada razpisala na njegovo glavo. Svileni niti, ki naj bi sprožile samostrelce, je enostavno preskočil. Meso, ki je bilo nastavljeno v tunel-pasti, je dobil tako, da je zgornja bruna odkopal, ne da bi zlezal v past.

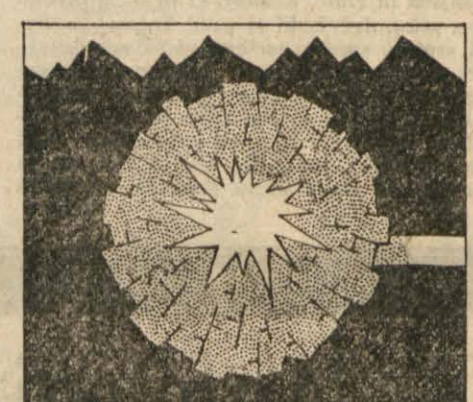
Danes živj v ZDA komaj tri sto grizlijev. Več jih je na samotnem otoku Kodiaku in na polotoku Aljaski. Če se odraščajo grizliji na noge, je visok do 3 metre in je torej največji medved na svetu. Še pred leti so postrelili grizlije, ki so tehtali nad 700 kg. Čudno je, da je novorojen mladiček težak komaj 250 gramov. Samo enkrat na leto postanejo ti izraziti vegetarijanci mesojedci. To je spomladi, kadar lososi potujejo na dno. Takrat se zbirajo grizliji ob rehak in potokih in medvedje na plitvinah losose na suho. Ujeto ribo lepo filetrajo, da ostane samo glava, rep in hrbtnica.

Največ grizlijev živj v Yellowstone parku. približno 180, vsekakor več kakor v vsej državi. So vsekrog vegetarijanci, ki redno obiskujejo smetišča hotelov, pasejo travo in ruvajo korenine. V preteklem poletju je laborija neka družina v nacionalnem parku Yellowstone. Ponoči se je eden majhnih otrok zbudil in vokal, češ da ga bratec po nosu žgečka. Matji je prižgala luč in se grozno prestrašila, ko je zagledala ogromnega medveda, ki je speče otroke ovohaval. V svojem razburjenju je vrгла medvedu odedjo čez glavo. Posledica je bil strahovit trušč. Medved je raztrgal šotor, da bi se čimprej rešil na prosto, napadel pa ni nikogar.

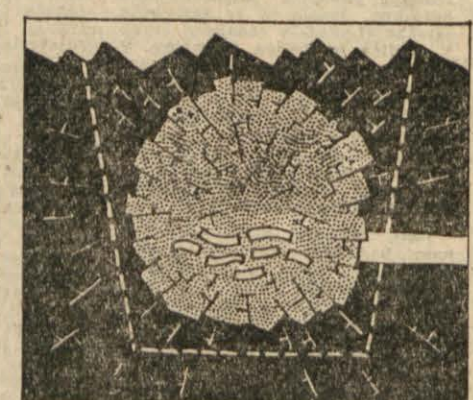
(Po dr. Grz-meku: A. S. Fire)

GLOBOKO V OSRČJE GORE SO IZVRTLALI ZAVIT ROV, DA UARNI VAL EKSPLOZIJE NE BI USEL NA DAN, NATO PA NA KONEC ROVA POLOŽILI BOMBO.

V TRENUTKU EKSPLOZIJE JE NASTALA V NOTRANJOSTI GORE VOILA KROGLA S FUMEROM 30 METROV, V MNOGO ŠIRSEM OBSEGU PA SO SE ZDROBILE SKALE.

PO EKSPLOZIJU JE TEZA ZDROBLJENEGA IN OMAJANEGA KAMENJA ZASULA NASTALO VOJLINO, DA JE OSTALO LE NEKAJ »BRAZGOTIN« V NEVARNIMI RADIOAKTIVNIMI OSTANKI.

V ZADNJIH DNEH, KO JE SLISATI NA VZHODU IN ZAHODU VSE VEČ RAZUMNIH BESED O PREKINITVI POIZKUSOV Z JEDRSKIM OROŽJEM, SE NAJBREZ V STEVILNIH GLAVAH PORAJA VPRASANJE, KAM BI S TO SARO, CE SE LJUDJE RES SPAMETUJEJO. KAR BREZ SKRBI ATOMSKJE BOMBE JE MOGOČE NA ZEMLJI KAJ LAHISTNO UPORABITI. Z NJIMI BI LAHKO CLOVEK DOSEGEL MARSIKAJ, KAR MU TEHNICNA SREDSTVA DO ZDAJ NISO DOVOLJEVALA.

»Z atomskimi bombami bomo prevrtili predor skozi himalajsko gorjje za železniško zvezo med Rusijo in Indijo. Tudi pod Kaspiskim morjem bomo zrtali tunel. S tem bomo prihranili skoraj 2.000 kilometrov dolg ovinek.«

Te fantastične projekte so po moskovskem radiu obelodanili v začetku letošnjega aprila ruski tehniki in inženirji.

atomske bombe za mir

Atomski tehniki na Zahodu nad pogumnimi besedami svojih ruskih kolegov niso bili presenečeni. Da so danes tako orjaški projekti uresničljivi, kaže tudi posebno poročilo komisije za atomsko energijo v ZDA, ki govori o rezultatih prve podzemeljske atomske eksplozije. Po njihovem lahko z eksplozijami atomskih bomb brez nevarnosti popravimo obličje naše Zemlje.

Ob svitanju 19. septembra 1957 je nekaj ljudi izgubilo v globokem rovu, ki je segal 510 metrov v notranjost gore Rainier v Nevadi (ZDA). Tu ljudje so vleteli s seboj majhno atomsko bombo, desetkrat šibkejšo od bombe, ki so jo vrgli na Hirošimo. Rov se je spiralasto končal, da bi se v zavojih ustavil pritisk eksplozije.

Natanko ob desetih dopoldne je bomba eksplodirala. V globini je zagrmelo, ni pa bilo videti nobenega plamena in v skalah nobenih razpok. Tudi Geigerjevi števeci niso zaznali nobene radioaktivnosti. Naprave na vrhu gore so sicer povedale, da je vrh poskočil za petnajst centimetrov, toda že nekaj sto metrov vstran ni bilo čutiti nobenega potresa. Opazovalci v potresnih postajah po Severni Ameriki so sicer tresenje zaznali, vendar se pa niso posebno ločili od manjših naravnih potresov.

Slednjič je posebna vrtalna skupina rešila uganko. Pri eksploziji sta vročina in pritisk stopila kamenje v bližini bombe, da je nastala kroglasta votlina s premerom okoli trideset metrov. V njej je bila nakopičena skoraj vsa radioaktivnost preizkušene bombe. Izven te votline pa so udarni valovi zdrobili skoraj pol milijona ton kamenja, ki je zdaj tako pritiskalo na votlo krogljo, da ni mogla vzdržati strahotnega pritiska. Nekaj sekund po eksploziji jo je kamenje stlačilo. Večji del sproščene energije pa se je pretvoril v toploto, ki jo gora še danes po malem oddaja.

Ta eksplozija je tehnikom povedala, da je mogoče bombo uporabiti za najrazličnejša dela. Na primer:

- skozi vroče kamnine sredi gore lahko napeljejo vodne cevi, iz vode bo nastajala para, ki bo gnala turbine. Za takšno izkoriščanje atomske energije niso potrebni nobeni zaščitni zidovi kot sicer pri atomskih reaktorjih,

- takšna bomba v globini starega nafnega polja bi pretvorila preostalo olje v zemeljski plin, ki bi skozi nastale razpoke prodril na površje,

- v suhih raznicah bi lahko z atomskimi bombami razširili globoko ležeče vodne plasti in izsilili vodo na površje,

- premogove plasti, ki niso prikladne za običajno izkoriščanje zaradi težkih geoloških pogojev, lahko z atomskimi bombami spremenimo v zemeljski plin, ki mu odpremo pot z razpokami,

- najbolj pa lahko atomske bombe človeku ustrezajo s svojo ogromno rušilno močjo, če jih vpreže v velike projekte bodočnosti. Z njimi lahko prevrtamo najširše gorске verige in ustvarimo ob pustih kamnitih obalah brez posebnega truda umetne zalive za pristanišča.

Te zadnje možnosti izkoriščanja atomskih bomb so se posebno oklenili Rusi za svoj grandiozni »načrt Davidova«. Po tem načrtu naj bi zgornji tok sibirskih rek Ob in Jenisej, ki imata vsaka dvakrat toliko vode kot Volga, s prekopi speljali proti svojemu južnim republikam, ki so suhe in nerodovine, vse tja do Aralskega jezera in naprej do Kaspiskega morja. Tako bi Ob in Jenisej, ki se danes brez vsake koristi izlivata v Severno Ledeno morje, namakala širne stepe Kazakstana in Turkmene. Obširna področja bi postala v toplem podnebju pravcati vrti in žitnica vse Sovjetske Zveze. Če pa bi hoteli uresničiti, bi morali izkopati prekop skozi gorovje pred Turgajskimi vrati. Na Obu in Jeniseju že delajo orjaške zapornice, atomske bombe pa bodo zrtale prekop skozi prej neprehodno gorovje.

ČLOVEK TERKA NA VRATA VESOLJA

KAJ BO BREZ TEŽE?

Videno torej, da bodo življenjski pogoji ljudi na umetnih satelitih dokaj težavni.

Niti omenili pa še nismo zelo zanimivega pojavnja, ki bo posebej doseglo pozornost, čeprav ljudem ne bo kdo ve kako nevarno. Gre za breztežje, o katerem je večina bralcev že slišala.

O vzrokih tega na prvi pogled čudnega pojavnja slišimo zelo zmotna mnenja.

Eni na primer menijo, da si je treba breztežje v umetnem satelitu razlagati tako, da je galetil daleč od Zemlje in da zato njegove težnosti in njem skoraj sploh ni čutili (na to zmotno mnenje naletujemo dostikrat v znanstvenopopularističnih romanah in povestih). Tudi da stvar je v tem, da v umetnem satelitu občutek teže ne izgine skoraj, marveč popolnoma. Kar tiče razdalje, se zemeljska težnost v umetnih satelitih, katerih poti ne teko posebno visoko, je malo različna od težnosti na površini Zemlje. Na primer, v višini 300 km je težnost samo za 14 odst. manjša od normalne.

Včeraj pravijo: »Ko satelit kroži okrog Zemlje, nastane središnje oblačna sila, ki je enaka težnosti Zemlje, toda usmerjena v nasprotno smer in ki jo zato uniči. Toda to na videz preprosto pojasnilo nam pojasni zelo malo. Kaj pa če kroži satelit po elipsi? Saj v tem primeru središnje sile v vseh točkah neredovne poti, razen apogeya in perigeya ni enaka zemeljski težnosti in ne nasprotna težnosti in ne nasprotna njene smeri.

In kako polarnosti, da bodo nebesni potniki sploh čutili breztežje ves čas, ko bodo letali z izključnimi gonili, t. j. praktično ves čas poletja?

Kaj pa je breztežje? Da bi odgovorili na to vprašanje, poskusimo najprej odgovoriti na vprašanje: kako si razlagamo občutek teže? Mislite si, da sojlite v kabini dvigala pa se zlična vrva nenadoma pretreza. Dolejte ste na tla in čutili to oporo. Ko pa ste začeli padati, so se vam jela tla izmikati izpod nog. Res, tudi vi padate, padate pa z onako hitrostjo kakor tla. Torej ne pritisnete na tla iz istega vzroka gornji del vašega telesa ne bo pritiskal na spodnjega in teže ne boste čutili. Vzmetna tehničea kaže ničlo: vzmet ni napeta. Teža je izgubljena.

Veča torej izgine, če izgine opora.

V vseh primerih našega vsakdanjega življenja opora obstaja.

Potnik v letalu? Saj je tudi v letalu opora — letalo se s krti opira na zrak in ne pada prsto pod vplivom težnosti.

Padalec, ko skoči iz letala? Da, prvi lpo pada prsto in pri tem čuti, da je brez teže. Toda ko pada, zadržuje ga zračni upor, ki z naraščanjem

hitrosti naglo narašča in padalec spet dobi občutek teže, začuti oporo — podpira ga zrak.

Vzemite v roke težak kovček in skočite z onte na tla. V trenutku padanja ne čutilite teže kovčka. Ta poskus resda traja samo trenutke, tako da težko presretno svoj občutek.

Mislimo si raketo s človeško posadko, ki se naglo dviga. Ali bodo ljudje čutili težo? Seveda jo bodo, da je priletna nanje strahotna sila, da so postali vsi njihovi udje težji. Zakaj se je to zgodilo? Zato, ker so raketa gonišila razvila potisno silo (pritisek plinov), ki je ponesla raketo naprej. Opora je začela delovati na ljudi in ne s tisto silo, s katero je delovala nanje običajno — običajno je bila ta sila — reakcija opore — enaka teži, marveč z mnogo večjo, in ljudje so začutili tako imenovano povečano težo.

Zdaj pa so gonilja izključena. Potisna sila raketnih gonil je izgubljena in izginila je povečana teža. Morda na se je obnovila običajna, normalna teža. Ne, ni se obnovila običajna, normalna teža. Ne, ni se obnovila, saj ni opore.

Raketa in vse, kar je v njej, se giblje zdaj samo pod vplivom privlačnosti Zemlje in drugih nebesnih teles, a pri tem opore ne morejo nastati.

Zakaj pa ne? Zakaj v raketi, ki leti z izključnimi gonilom v brezračnem prostoru, in v padajoči kabini dvigalca nobeno telo ne more opore drugemu telesu priti, ker so težnostne sile do telesa posebne sile. Te sile prodirajo povsed. Pred težnost se ni moč z ničemer zavarovati. Zato ni takšnega delca v raketi, ali v kabini dvigala, ki ga Zemlja ne bi privlačila, in kar je najbolj presenetljivo, privlačnost Zemlje deluje popolnoma enako na vsa ta telesa in delce v raketi ali dvigalu in jih prišili, da se gibljejo enako s enakomerno hitrostjo. Torej, težnost smo že zadel, ko smo govorili o tem, da gibanje umetnih satelitov ni odvisno od velikosti njihove mase. Če na se telesa v raketi (ali dvigalu) zadržijo popolnoma enako, je jasno, da nobena izmed njih ne more biti opora drugemu.

Gibanje telesa zgolj pod vplivom težnosti je podobno gibanju balona, ki ga nosi vihar. Spodal, na zemlji, lomi vihar drevesa od krtve, če nje in potiska pred se boj velikanse valove, potniki,

sedeci v kočari balona, ki ga nosi vihar, pa vetra skoraj sploh ne čutijo. Mirno vise zavstave, ki jih veter ne majo, in lista papirja, ki ga je izgubil aeronavt, kakor tudi klubka na njegovi glavi, ne odnese vihar, ki deluje skoraj enako na balon in na telesa, povezana z njim.

Vendar pa analogija ni popolna, ker, prvič, veter ne deluje enako na sam balon, na kočarju pod njim in na predmetih v njem, in drugič, v delovanje vetra vse vmešava težnost lista papirja, ki pada iz kočare, veter ne odnese, marveč pada na zemljo. Privlačnost Zemlje, Lane in drugih nebesnih teles pa deluje na vsa telesa v raketi popolnoma enako, pri čemer nobena druga sila ne posega v njegovo delovanje, če je gonilo izključeno.

Sicer pa se neznatne sile, ki strogo rečeno, delujejo na predmete v raketi in umetnem satelitu na njuni poti po vesolju. To je privlačnost med samimi predmeti. O tem, kako neznatne so te sile, ki jih nahajamo tudi v našem vsakdanjem življenju, pa jih niti ne čutimo, sploh ni vredno govoriti. Razumljivo je, da bo tudi sam trup satelita privlačil ljudi in predmete v njem z zelo neznatno silo.

Zato torej ho v umetnih satelitih prav tako kakor v nebesnih ladjah po izključitvi gonil vladao breztežje.

Breztežje, o katerem smo govorili, imenujemo običajno dinamčno breztežje za razliko od statičnega breztežja, v katerem ki se znašio na primer telo v središču Zemlje. Vse privlačnostne sile posameznih delcev zemeljske mase, ki delujejo, na takšno teolo, bi hile medsebojno uravnovešene. V stanju statičnega breztežja bo tudi telo v takšni točki med Zemljo in Luno, kjer se njuna privlačnost medsebojno unilili (tu ne upoštevamo privlačnosti Sonca in drugih nebesnih teles).

ve. Pri njih vrtenju nastane središnje sile, ki pritisne človeka k steni in tedaj začne čutili povečano težo. V isti namen uporabljajo raketne vozilce in raketne sani.

Pri ločno povečani teži je težko vzdigniti roke in noge. Koža na obrazu se zgrbanči, videti je, ko da se je obraz postaral. Če spreminjamo hitrost vrtenja, lahko dosežemo poljubno povečanje teže. Poskusi so pokazali, da je človek sposoben nekaj minut brez škode prenesti povečano težo, ki petkratno presega normalno težnost. Toda v nekaj minutah razvije raketa pri potiski sili, ki ustvarjajo omenjeno povečanje teže, poljubno astronomično hitrost.

Da bi laglje prenesli povečano težo bodo piloti in potniki nebesne rakete med poletom bržčas ležali v posebnih »obkalah« proti povečani teži. Seveda povečana težaja zel, otežkoči pilotovo delo, toda rakete ne bo upravljal pri vzletu on, ampak avtomatična naprava.

CLOVEK V POGOJIH BREZTEŽJA

Raketna gonila so izključena. Človek se hipoma znaide v novem svetu breztežja, ki ga ni vajen. Ali bi lahko v tem svetu živel in delal?

Predvsem moram omeniti, da se življenjske funkcije človeka skoraj sploh ne spreminjajo, če stoji, sedi ali leži. Iz tega lahko sklepamo, da smer težnosti, morda pa tudi sama težnost za človeka ni posebno bistvena. Znano je na primer, da človek lahko požira vodo in hrano, stojič na glavi (večina štirinogih živali sploh pira na samo s povešeno glavo); hrana se ne premika pod vplivom težnosti, marveč tako, da se krečilo mislice požiratelca.

Saveda, namesto da ugrabljemo, bi bilo bolje poskusno preveriti vpliv breztežja na živali in ljudi. Da bi to napravili, jim je treba, kakor vemo, za nekaj časa vzeti sleherni oporo in jim omogočiti, da se gibljejo pod vplivom težnosti.

Poskusi na psih, ki so jih na raketah dvignili do 210 km visoko, so pokazali, da so živali med dviganjem po izključitvi gonil in med padanjem, dokler se ni odprilo padalo, še kar dobro prenašale breztežje.

KAKO DELUJE POVEČANA TEŽA NA CLOVEKA

Pri vzletu z Zemlje, dokler bo, do delovanja raketna gonila, bo vplivala na potnike kot rečeno povečana teža. Ali jo bodo mogli prenesti?

Da bi proučili vpliv povečane teže, delajo poskuse z ljudmi, ki jih posede v posebne vrtnje (rotacijske — središnje) pripra-

težo ne boste čutili. Vzmetna tehničea kaže ničlo: vzmet ni napeta. Teža je izgubljena.

Veča torej izgine, če izgine opora.

V vseh primerih našega vsakdanjega življenja opora obstaja.

Potnik v letalu? Saj je tudi v letalu opora — letalo se s krti opira na zrak in ne pada prsto pod vplivom težnosti.

Padalec, ko skoči iz letala? Da, prvi lpo pada prsto in pri tem čuti, da je brez teže. Toda ko pada, zadržuje ga zračni upor, ki z naraščanjem

hitrosti naglo narašča in padalec spet dobi občutek teže, začuti oporo — podpira ga zrak.

Vzemite v roke težak kovček in skočite z onte na tla. V trenutku padanja ne čutilite teže kovčka. Ta poskus resda traja samo trenutke, tako da težko presretno svoj občutek.

Mislimo si raketo s človeško posadko, ki se naglo dviga. Ali bodo ljudje čutili težo? Seveda jo bodo, da je priletna nanje strahotna sila, da so postali vsi njihovi udje težji. Zakaj se je to zgodilo? Zato, ker so raketa gonišila razvila potisno silo (pritisek plinov), ki je ponesla raketo naprej. Opora je začela delovati na ljudi in ne s tisto silo, s katero je delovala nanje običajno — običajno je bila ta sila — reakcija opore — enaka teži, marveč z mnogo večjo, in ljudje so začutili tako imenovano povečano težo.

Zdaj pa so gonilja izključena. Potisna sila raketnih gonil je izgubljena in izginila je povečana teža. Morda na se je obnovila običajna, normalna teža. Ne, ni se obnovila običajna, normalna teža. Ne, ni se obnovila, saj ni opore.

Raketa in vse, kar je v njej, se giblje zdaj samo pod vplivom privlačnosti Zemlje in drugih nebesnih teles, a pri tem opore ne morejo nastati.

Zakaj pa ne? Zakaj v raketi, ki leti z izključnimi gonilom v brezračnem prostoru, in v padajoči kabini dvigalca nobeno telo ne more opore drugemu telesu priti, ker so težnostne sile do telesa posebne sile. Te sile prodirajo povsed. Pred težnost se ni moč z ničemer zavarovati. Zato ni takšnega delca v raketi, ali v kabini dvigala, ki ga Zemlja ne bi privlačila, in kar je najbolj presenetljivo, privlačnost Zemlje deluje popolnoma enako na vsa ta telesa in delce v raketi ali dvigalu in jih prišili, da se gibljejo enako s enakomerno hitrostjo. Torej, težnost smo že zadel, ko smo govorili o tem, da gibanje umetnih satelitov ni odvisno od velikosti njihove mase. Če na se telesa v raketi (ali dvigalu) zadržijo popolnoma enako, je jasno, da nobena izmed njih ne more biti opora drugemu.

Gibanje telesa zgolj pod vplivom težnosti je podobno gibanju balona, ki ga nosi vihar. Spodal, na zemlji, lomi vihar drevesa od krtve, če nje in potiska pred se boj velikanse valove, potniki,

težo ne boste čutili. Vzmetna tehničea kaže ničlo: vzmet ni napeta. Teža je izgubljena.

Veča torej izgine, če izgine opora.

V vseh primerih našega vsakdanjega življenja opora obstaja.

Potnik v letalu? Saj je tudi v letalu opora — letalo se s krti opira na zrak in ne pada prsto pod vplivom težnosti.

Padalec, ko skoči iz letala? Da, prvi lpo pada prsto in pri tem čuti, da je brez teže. Toda ko pada, zadržuje ga zračni upor, ki z naraščanjem

NAJVEČJA AVSTRISKA POTUJOČA

menadžerija

VAD 200 ZIVECIH ZIVALI Z VSEH STRANI SVETA GOSTUJE V LJUBLJANI OD SOBOTE, 11. JUNIJA, DALJE V TIVOLIJU.

Angleški slehernik v paradizu nelogičnosti

Tom Smith je sila ponosen na svoje povprečno, vsakdanje ime. Medtem ko se nemški Meier ali švedski slehernik Olsson je zelo nerada podpisata, ima Anglež svoj priimek »Smith« za podedovani, pravadni glavni dobitnik. S takim imenom greš lahko celo kot generalni direktor neopazno skozi življenje. In »neopazno skozi življenje« — to hoče Mr. Smith za vsako ceno.

Tako bi si celo čevlje najraje kupil v starinarstvu. Ne zaradi denarne stiske, marveč ker so vrhovi upadljiv videz v javnosti. Kaj računuje novo, privlačni poglede, in kar privlačni poglede, ni »odlično«, vseeno ali človek ali čevlje. To je z velikimi črkami zapisano v gentlemanovem častnem kodeksu in je zelo preprosto. Dejansko pa se njegove težave zaradi tega grmadijo do neba. Rečimo, kaj storiti z novimi, bleščečimi čevlji, ki povzruha škripajo? Mr. Smith jih bo svojih odličnosti in njihovi imenikosti na ljubo rajsli dve uri nanakal in večerni plohi, preden se bo z njimi pokazal pri belem dnevu. In čevlji mu natančno sleer leži v krivi, se utegne tri dni jeziti in robantije ...

poslali brezhibno opran dežni plašč. Da bi se vsaj toliko razležil, če bi na plašču — kljub visokemu izdatku za čiščenje — ostali madeži, se mu ne zdi nelogično.

To pa ni edina nelogičnost, ki si jo Mr. Smith privoščil; je prepričan naddemokrat, pa prebere morebitna poročila o najnovejši pričelki princese Margarete celo PRED izdaji v loteriji. V plaščih petih minutah je lahko purtansko resen in otroško veder. Silno rad zasmehuje sam sebe, toda to zasmehovanje se nikoli ne dotakne njegovega bitva in zatorej tudi nikoli ne pride navzkriž z njegovo samozavestjo. Nihče ni tako strpen in hkrati tako poln predsodkov kot on. Maksimum osebne svobode združuje z maksimumom lojalnosti. Trezen je in pust, da bi človek s kontinenta ob njem zalokal Vendar je z vsem iracionalnim na najboljši nogi in bi bil pripravljen z duhovni prav tako prisrčno debatirati, kakor kdo izmed nas z najboljšim prijateljem.

V družbi Mr. Smith ni zabaven. Celotno dolgočasen je. O svojih čustvih ne govori. Tudi ne o svojih namišljenih starih in problemih. Toda velikega čustva se nikoli ne stramuje.

Francozu statistike vseh vrst naravnost grenijo življenje. Monsieur Dupont se zdi pantižojče, da bi ga degradiral s številko, v ulomek kakšnega odstotka. Mr. Smith pa ima nasprotno zmeraj odprta vrta za vse statistike. V anonimnosti sivega stolca številke se počuti pasje ugodno. Noben čudež torej, če o njem priložno vse vemo: je 1,77 metra visok, ima rjave kovrate las, s petindesetimi leti, zaslužil kot uradnik ali prvi delavec kakšnih

13 funtov na teden, ima več prostega časa kot katerikoli Evropejec in uživa svoje samsko živ-

ljenje. Ne grede na človeške ali božje postavne. Nezakonskih otrok se na angleškem rodi samo tretjina vseh pred zakonom spočetih. Zakaj Mr. Smith se ne otepa odgovornosti. Ne v tej niti v drugih zadevah. Kvečjemu v politiki, če mu pustijo.

Mr. Smith gradi vse na dolgo roko: hiše, prijateljstva, poslovne stike, zakon. Zatorej so tudi ločnice razmeroma redke. Je vitezki, komaj kdaj ljubosumen in vpluden. Če pa kakšen drug moski njegovi ženi vendarie pove kompliment, se mu to zdi »shocking«. Taki stavki pritičejo samo njemu.

Dobri del svojega odvignega denarja in svojega odvignega časa investira Mr. Smith v stave. Za konjske in pasje dirke izdajo Angleži na leto 750.000 funtov — nekako toliko, kolikor za alkohol in tobak. Če vsega tega odpade na Mr. Smitha z šilinge in 6 peninjev na teden. Za »kulturo« —

radio, knjige, gledališče in kino — je voljan odrediti samo četrtino tega.

Ta strast za stave se je pa tudi res že izrodila v absurd. Vezana ni na noben povod. Mr. Smith mora staviti, če tudi ne dirkajo konji niti hrti niti nogometiši. Teda stavi pač, koliko dežnih kapel bo v določenem času padlo na določeno zaplato tlaka.

Zelo rad stanuje Mr. Smith v »semi-detached« hiši. To je hiša, ki se tišči druge, prav tako ne na pogled Londonska predmestja so s takimi dvojčki posejana kakor juha s peteršiljem. Vsaka od njih ima majhen vrt in vsak vrt ima tablo z napisom »privat«. Podobne tablice najdemo neskolek tudi na kontinentu. Toda če naletite nanjo na otoku, pomeni vse kaj drugega. V tej tabli je neverjetna čarobna moč. Svoj teritorij čuva bolje kot električna žica. Morda Angleži po pravici zatrjujejo, da spoštovanje pred javnimi napravami izginja. Toda njihovo spoštovanje pred lastnino se je ohranilo nedotaknjeno.

Mensznerska bolezen, ki v mnogih delcih napada hudo zaposlene poslovne ljudi, pa tudi že uradnike, novinarje in inženirje, se Mr. Smitha ne potopi. Njegov delovni čas — 40 delovnih ur — je kraši kot kdajkoli poprel. Niti v sanjah mu ne pade na um, da bi si polskaj še nadurno delo.

Njegov dan se začne ob pol osmih z izdanim zajtrkom: tri skodelice vodenega čaja, pečene klobasice in paradiznikov sok. Kdaj pa kdaj prišese kaj svojih ženi na posteljo. Če mora pomagati v gospodinjstvu, se ne žudi preobremenjena in izkoristnega kakor možje na kontinentu.

Nikoli na minuto točen pa tudi nikoli več kakor pet minut prekasen sedi Mr. Smith malo po deveti uri v svoji pisarni, razgne čašopis in prične brati. Poški pred nosom najprej se pogleda ne privoščil. V roko lo vzame šele ob pol desetih. Njegovemu šefu se zdi to popolnoma v redu.

Opoldne kosi Mr. Smith v kantini Riba ali ovcetina, pommes frites ali korenje, za poobede v obeh primerih puding z vanilijevo polivko. Vse to ni niti dobro niti slabo, marveč nezanimivo. Prav tako nezanimivo kakor zelena solata z majonezo in nekakšna poguča iz svinine, ki jo Mrs. Smith večer za večerom postavlja na mizo.

Pred poroko preživi Mr. Smith večino večerov v nekakšnih barih — »pubs«. Tako se imenujejo mračni prostori, ki se v njih gostuje drug z drugim pogovarjajo o vremenu ali športu, ne da bi se prej predstavili. Lahko bi rekli, da so to klubi malhneza moža, Zenske vanje le redkokdaj zaidejo, v nekaterih predelih Anglije sploh ne. To ni vprašanje enakopravnosti, marveč močnih pijač.

S poroko postane Mr. Smith »family man«, z nakupom televizijskega sprejemnika »television man«. Zda gre komaj še kak večer iz hiše. Avto — veterani, ki si ga je kupil za 80 funtov — je kot nalašč primeren za vzavstavljanje, za vožnjo veliko manj.

Nekoč bo imel Mr. Smith nov avto (hrč ko bo odbrnkali obroke za hišo, televizijski sprejemnik, hladilnik in otroško posteljo — ali pa proti pripravljenju dobil

stavilo). Toda z njim bo imel veliko manj veselja kot z veteranom.

Edvard VII. je rekel nekoč: »Angleška nedelja je prekleto dolgočasna«. Medtem se ni nič spremenilo. Ob nedeljah ni športnih prireditev, v kinih sta samo dva predstavi (dragi in zelo obdaven) in umetnost vegetira izključno za dobrodelne namene.

»The English way of life« je Mr. Smith podedoval, kot neko vrsto filozofije in se po njem ravna, ne da bi ga skušal definirati. Zraven sodi vsakekor potешnost v vsakdanjih rečeh in pripravljenost pomagati drugim.

Mr. Smith lahko pet ur zaporedno sedi v vlaku in zve brez besede mimo sopotnika. Toda na postaji mu bo pomagal nesi prtljago, in namesto, da bi nejevoljen peljal dalje, bo ustavil svoj avto in razložil študentu na delovni cesti, kako žal mu je, da ga ima v vozu že pet ljudi. Anglija je paradiz avtopostarjev.

Nasproti tujcu se Mr. Smith zmeraj postavi v nekako pokroviteljsko pozico. To ga skupaj z njegovo skopostjo varuje pred vinarima ves svet ali vsaj njegov večji del, za duhovno podružnico Anglije. Povsod, kjer je parlament — tako pravi — stoji kosček Anglije. Zakaj Anglija — tako pravi dalje — je dala svetu parlamentarizem. Ne to je sila pomomen, čeprav bi bilo bolje in »odličneje«, če bi zadolžnico manj vidno nosil v gumbnici.

Pogumnejših ribičev nima svet

Pruredil Viktor Pirnat

Polnoči je ura in menjava straže na krovu naše štirijamborne ARGUS, ki je bila na poti iz Lizbone k 2000 morskih milj oddaljenam novofundlandskemu plitvinam, Portu. Menam novofundlandskim plitvinam, Portu. Menam novofundlandskim plitvinam, Portu. Menam novofundlandskim plitvinam, Portu. Menam novofundlandskim plitvinam, Portu.

Angleško govorečemu svetu je ALAN VILLIERS znan in upoštevan ime. Napisal je več zanimivih del iz pomorskega življenja. Med drugim je prepričljivo prikazal bitje in žitje portugalskih ribičev, lovečih na dolge konopce pred Novo Fundlandijo. V naslednjem kratkem posnetek iz opisa njihovega težkega dela, ki zahteva neverjetno odpornost, vzdržljivost in pogum.

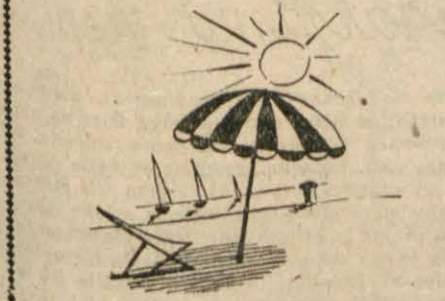
stopnicam, ki so vodile pod krov, in je spodaj spečim zapel budnico.

Teško mi je bilo verjeti, da smo pisali leto 1950, saj je ta preprosta navada spominjala na zdavnja prošle dni, na Kolumbova potovanja. Može na krovu so bili na veliki vožnji, na lovski poti, ki je ostala skozi stoletja v bistvu nespremenjena. Bili so »doričevci« — ribiči, ki se v majhnih odprtih čolnih na vesla, pravijo jim dory, med novofundlandskimi plitvinami sami podajo na lov na polenovke.

Lov na dolge konopce z doričevci so drugi narodi večinoma že opustili; dandanes počešjo veliki ribiški parniki morsko dno z velikanskimi mrežami vlačnicami. Portugalci pa, ki jim čez lastnikov ladij za lov na polenovke sega nazaj do leta 1500, se krčevito držijo starodavnega načina. Na mnogih mestih Davisove ceste — med Gronlandom in Baffinlandom — in na novofundlandskih plitvinah, kjer bi skalovito dno mreže vlačnice raztrgalo, najdemo drzni ribiči vedno dovolj polenovk.

**BRALCEM »TT«
ZA DOPUST!**

Kmalu boste odšli na zasluženi letni odmor. — Morda v tistem kraju ne boste mogli dobiti »TT«.

Prosimo Vas, da nam v takšnem primeru takoj pišete, zlasti, če bo tam kaj na letovanju več Slovencev. Posebno dobrodošel nam bo naslov kolporterja, trafikanta ali prodajalca spornosti, ker bi mu z obratno pošto poslali naše časopise v prodajo.

TUDI NA DOPUSTU — VSAK TEDEN »TT«.

ARGUS je pripadala 63 portugalskim ladjam, ki so izplule na šestmesečni poletni ribolov. Dasiravno je jadrnica, je bila najmoderneje opremljena. Pod krovom je imela velik Dieslov motor, razen tega stroje za svečavo in kurjavo, hladilne naprave, vitle in črpalke. Ehograf nas je sproti obveščal o globlini vode in o profilu dna; bili smo v brezlični zvezi s ostalimi ribiškiimi ladjami in zvočna naprava je prenašala programe oddajnih postaj, ki smo jih dosegli, v vse ladijske prostore.

Kljub takim prijetnostim zahteva ribolov na dolge konopce, v zvezi s stalno nevarnostjo in najtežjim delom, pač najtrše odrekamje pomorščakov v današnjem svetu. Kaj so doričevci za svoj posel potrebovali, je bilo nagradeno na krovu: šestdeset majhnih nih doričev, vsah dolg 4 m in brez krmila. Bilo je komaj verjetno, da se v taki orehov lupini drzne kak človek spustiti po Atlantičju.

V maju je ARGUS dosegla novofundlandske plitvine in nekoga sivega, mrzlega dne se je pričel ribolov. Ob prvem jutranjem svitu so se doričevci postavili v dolgo vrsto, da prevzamejo vabo.

Ko se je vrsta skrajšala (okrog 20.000 kosčkov slalika je bilo treba nabosti na trnke kot vabo), so dvignili z lovniimi pripravami obložene čolne — doriče — drugega za drugim s krova in jih zavrhili čez ograjo. V vsakega je skočil mož v trenutku, ko se je ARGUS nagnila na njegovo stran, je zaropotalo šcipčevje in dory je ploskoma udarila na vodo. Kakor hitro se je svoje ladje osvobodil, je nataknil ribič jambor in jadro, ojermentil krmilo in v urni vožnji odbrzel proti obzorju. Spuščanje na vodo je bilo tako dobro umežbano, da smo v dvajsetih minutah imeli znanj 51 čolnov.

Na dodajlenem mu ribjem lovišču, oddaljenem večkrat nekaj morskih milj od ladje ARGUS, je vsak doričevce vrgej svojo vrv (konopce), dolgo tudi do 800 m, ki je bilo na njej pritrjenih 600 do 1000 krivk. Medtem ko je vrv, zavarovana s sidrom, »delala«, je doričevce ribaril z ročnim trankom. Stavilo polenovk, ki jih je z njim potegnli na dan, mu je služilo za merilo, koliko lahko pričakuje od dolgega konopca.

Ce je bilo tam doveh rib, je svoj dolgi konopce po približno dvestih urah potegnili spet ven — utrudiljiv posel. Riba za ribo je romala iz globline, ribo za ribo je snemal s trnka in jo čez ramo metaj v čoln.

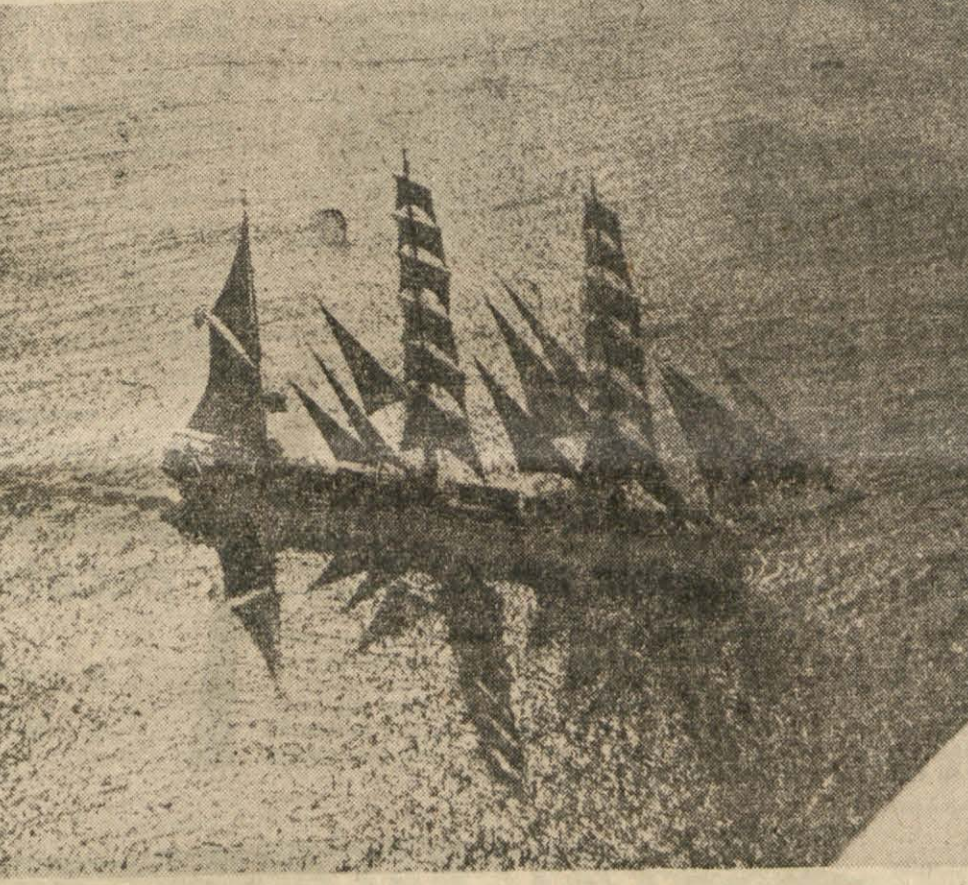
Ce se je lov izplačal, je vrgej vrv ponovno na isto mesto. Slab doričevce, ki mu to ni uspelo trikrat na dan — ob lepem vremenu seveda.

Kasno popoldne se je veter znatno pojačal, morje je postajalo vedno bolj nemirno. Kapitan Adolfo je na ladji razvil zastavo, ki je klicala ribiče k povratku.

Laurencinha, gibčnj prvak ARGUSOVH ribičev, se je tretjič vrnil s čolnom, s svojo tretjo tono rib. Vitlice njegove doly so komaj še mogle iz sivega mrzlega morja. Neopojljivo, da je globoko ležeč čoln sploh še plaval — če je udaril val čez njegov težki tovor, je ribič kot divji črpal vodo, ki ga je zalivala.

Ko se je dovolj približal, je spretno okrenil in spustil jadro. Potem se je z neskončno potrpežljivostjo zmaneviral do pihajočega ARGUSA, točno ocenjujoč vsak prihajajoči val. To so bili najnevarnejši trenutki, kajti če bi se bil potopil dory, bi bil izgubljen tudi on sam: njegova težka nepremojljiva obleka bi ga kot svinec potegnila v dno.

V primerem trenutku je zavil s premečem proti morju in po dolgem prstal. V tre-

nutku je bil privezan. S krova mu je nekdo podal harpuno in Laurencinha se je pripravil, da zmeece svoj plen čez ladijsko ograjo — nobena igrača, zakaj niti ena izmed debelih polenovk ni tehtala manj kakor 25 funtov (11,5 kg).

Brž ko so se vsi doriči vrnili, so urno povederjali: imeli so pečeno polenovko, ki so jo pasje izmučeni može pospravili s tekom. Pri jedi je bilo vedno prijetno, dasiravno je bila polenovka slehernja na jedlitem listu. Jedli smo polenovko kuhano ali pečeno na olivnem olju, pripravljeno kar celo pa njene filete in zrezke, polenovkina srca ali v jajčjem testu pečene jezike, včasih tudi kuhane ali pražene polenovkine čeljustike, našo najljubšo jed, in za spremembo posušene ali kuhane polenovke kot golaž, pa še v tej in oni obliki.

Nenadno je med večerjo zadonel gromek smeh: Francisco de Sousa Damaso je pravil o svojem srečanju z grabivim kitom v dory 37, ko je Francisco hotel dvigniti dolgo vrv, se je zapletal vanjo kit, se dvignil točno pod čolnom in bi ga za las kmalu prevrnil. Francisco je bliskovito presekal vrv... Ali je končno dory zdrknila s kita ali se je kit nagnil in stran — vsekaror sta za trenutek strmeča drug z drugega; osupli doričevce in začudenj kit. Nato je kit zapuhal, se leno potopil ter izglnil z dolgim konopcem in Franciscoim dopoldanskim plenom.

Po kosulu je odšlo vse moštvo na krov, da predela dneveni plen 40 ton rib. Na spanje ni bilo misliti, dokler ni bila zadnja polenovka zunan in nasoljena.

Približno dvajset mož je splezalo dol v nakladišče, okrog trideset jih je zasedlo svo-

ja delovna mesta na krovu, kjer so v skupinah po trije možje jemali ribe ven, jim odsekavali glave, odstranjevali jetra in z enim samim udarcem svojega širokega štirioglatega sekaca razparali ribo. Spodaj so bili zaposleni prvi delavci in nasoljevalci. Klete na tleh nakladišča so delavci metal nasoljevalcem ribe in vsakokrat zaklicali: »Riba riba!« In nasoljevalci so bili v izogibanju pred »letečimi« polenovkami prav tako urno kakor pri nasoljevanju.

Ko se je znočilo, so vzplamteli gorilniki ki so preplavili sprednji krov z žarečo svetlobo. Krog in krog na obzorju smo lahko videli luči drugih ladij, kjer so ljudje počeljal isto kot mi. Iz zvočnikov je bučala živahna godba, da bi ostali ljudje pri enoličnem delu budni. Mrzli severni veter je drgnil vedno močneje, kmalu je prinášal s seboj vrtinčaste snežinke.

Sneg in mokrota sta se svetilkala na prelojenih oblekah in kosmatih bradah doričevce, ki se je zanje dan pričel že ob štirih zjutraj. Kapitan Adolfo je stopil dol v nakladišče, da pogleda, kako in kaj, kajti nasoljevanje je najvažnejše. Sol konzervira ribe, dokler jih v pristanišču ne izkrcajo in posušijo; potem se držijo skoraj neomejeno dolgo.

In končno, po dovršenem delu, so odkrevsali možje v jedilnico, kjer jih je čakala odlična ribja juha...

Dandanes, ko vse hiti za lahkimi in prijetnim delom, se zdijo doričevci kot ljudje iz preteklih stoletij. Da sploh še obstajajo se morajo zahvaliti le svoj neverjetni živlavosti, vztrajnosti in pogumu.

Nevsakdanje

INVALID — VSESTRANSKI ŠPORTNIK

V Raški živi Miodrag Simović, ki ga dobro poznajo vsi iz tistega kraja; mladi Miodrag slovi namreč kot zelo nadarjen in najboljš vsestranski športnik v tistem kraju. Je dober igralec namiznega tenisa, strelec, šahist, športni ribič in pa član prvega moštva nogometnega kluba »Bana« iz Raške.

Vse to sicer ne bi bilo posebno čudno, če tako vsestransko aktiven Miodrag ne bi bil — invalid! Ze v zgodnji mladosti, še kot otrok, je namreč pri neki nesreči izgubil desno roko. Z veliko voljo pa se je Miodrag naučil dobro uporabljati le levico pri vseh športih, ki jih goji, in je sčasoma postal izvrsten športnik, ki ga imajo radi vsi prebivalci Raške.

LOVILI MİS IN NASLI ZLATNIKE

Pred nekaj tedni se je v vasi Belo Blato o zrnjenjanskem okraju zgodilo nekaj, kar je dalo dosti snovi za pogovore v tej banatski vasi. Mačaš in Marika Tot sta namreč ob veselitvi v novo stanovanje v Pötföjveji ulici na zelo čuden način našla 19 zlatnikov:

Ko sta zakonca nosila v novo stanovanje pohištvo in posteljino, je iz naloženega kupa nenadoma skočila miš in brž izgnila v razpoki v kotu ene od sob. Mačaš je skočil za njo in jo je hotel s palico izbežati iz razpoke. Pri tem je okrušil omet, v razpoki pa se je nekaj zalesketalo. Zakonca sta nato z združenimi močmi razkročila luknjo in zidu in našlo poleg miši — star obratni nakit, narejen iz pravih zlatnikov.

Ob splošnem veselju, ki ga je povzročilo dragocena najdba, jo je seveda dobro odnesla tudi prava najditeljica — miš — ki jo je brž odkrila iz Totovega stanovanja.

MEDVED SE SAM MERI

Na nekem obronku planine Treskavice nad vasjo Trebečaj v sarajevskem okraju živi z zakonom zaščiten medved, ki ima kaj čudno navado:

Ta medved vsako leto pritača do neke mlade smreke, se ob njej uzpne na zadnje noge in z uso močjo uzgrine v njeno debljo. V mehkem lesu seveda vsakokrat pustiti krepak odtis snovega zobovja.

DOMAČNI TISTEGA KRAJA, KI SO MEDVEDU PRI TEM VSAKOLETNEM OBRÉDU» OPAZOVALI, PRAVIJO, DA KOSMATINEC TAKO SAM MERI SVOJO VELIKOST, SAJ JE ODTIS NJEGOVEGA ZOBVJA VSAKO LETO »IŠE NA SMREKOVEM DEBLU, PAČ USTREZNO TEMU, KOLIKOR JE ŽIVAL V MINULEM LETU ZRASLA.

VAS DVOJČKOV

Blizu Kuršumlije leži vas Klepačič, ki slovi daleč naokoli zaradi smrečastne posebnosti:

V Klepačičih namreč ni skoraj nobene družine, ki v njej ne bi bilo — dvojčkov. Tako je v Klepačičih že skoraj redkost, da katera od mater rodi le enega otroka. Ta vas je po tem gotovo edinstvena v vsej naši državi. Klepačiče zato mnogi tudi imenujejo kar Vas dvojčkov.

POSTAJA V ENI, PROGA V DRUGI REPUBLIKI

Zvoznik ob Drini se lahko ponaša s svojevrstno posebnostjo, ki gotovo nima para v vsej naši državi:

Poslojpe zvoznike železniške postaje, kjer prodajo vozne karte, kjer je postajni urad itd., stoji ob robu mesta, v Zvozniku, železniška proga, ki ji pripada ta postaja, pa teče okraj reke Drine in tam je tudi peron. Največja posebnost pri vsem tem pa je še to, da je Drina tam mejna reka med obema sosednjima republikama — med Bosno in Srbijo! Zvoznik ima torej železniško postajo v eni ljudski republici, železniško prago pa v drugi!

Še preden greš na dopust,
premislj, kaj potrebuješ!

Vse, kar si želiš, dobiš v največji izbiri, po najnižjih cenah, v odlični kvaliteti in v veleblagovnici

namna
v Ljubljani pred pošto

Odmevi z vseh strani

Ni tajm in je torej res, da sem bil sodelavec tedenskega časopisa Odmevi z vseh strani. Danes to nisem več, ker tudi ni več Odmevov z vseh strani. Ti so se namreč nedavno že šestič preimenovali, tokrat v Nove odmeve z vseh strani.

Zgodilo pa se je takole. Urednik imenovanega časopisa je bil tovariš Lojze, saj ga poznate, mojakarja z rumencem kozjo bradico in očali, ki vas preko njih pogleda kakor iz za ploja. Nisil sem mu članke o tem in onem, kar ljudi zanima: o petorčkah v Montevideu, o devetkrat ločeni filmski deklici, o dvoglavem morskem psu... Nekaj časa mi je prispevke objavljaval in plačeval, potem pa se je zataknilo. Imel je prijatelja, ki se je želel in je potreboval denar, zato mu je fiskal članke moje sotrudništvo pa je pričel prezirati.

«Veš,» se je izgovarjal, «saj nič ne rečem. Tvoji prispevki so zanimivi, to pa je tudi vse, kar je na njih pozitivnega. Človek jih bere, kakor da poslušajo prijetno muziko, ko pa ne bere več, tudi muzike ni več.» «Tako?» sem se začudil. «Ti bi torej hotel imeti muziko brez muzikantov, če sem te prav razumel?»

«Povedal sem ti že, da tvoje prispevke načelno odklanjam,» je s hladnim prezirno dejal urednik Lojze, ko sem stopil v njegovo pisarno.

«Pomiri se!» sem mu odvrnil. «Nobenih novih prispevkov ti tokrat ne prinašam! Prišel sem ti samo javiti nekaj novih naročnikov, ki so se navdušili za list, odkar so ga novi sotrudniki vsebinsko tako zelo dvignili. Tudi njihova naročnina je tu.»

«Kaj, strela! Novi naročniki? Povedal sem ti že, da naš tednik pri vsakem naročniku doplača dve sto šestdeset dinarjev letno. Od prevelike izgube pa sploh živi ne bi mogli več! Novih naročnikov si niti malo ne želimo! Koliko teh pa imaš?»

«Natančno tisoč!»

«Ali se ti meša? Šališ se, da bi me prestrašil?» je urednik planil kvišku, kakor da ga je pičila kača, in si je nastavil dlan za uho. «Koliko si rekel?»

«Tisoč novih naročnikov!»

«Za vraga! Ali res hočeš uničiti Odmeve z vseh strani? Kaj ne veš, da tisoč novih naročnikov pomeni skoraj dve sto tisoč nove izgube pri listu, čeprav bi se

Borba med časopisom in menoj se je nadaljevala. Stevilo novih odjemalcev je nezadržno raslo. Ljudje so pripovedovali, da je urednik Lojze pričel kazati znake umske zmedenosti. Ponoči je skakal iz postelje, ko so ga še v sanjah preganjali novi naročniki. V uredništvu je namesto turške kave pričel piti črnilo iz črnlinikov. Nekega dne mu je na vsem lepem izpadel modrostni zob in ga je celo požrl. Pred direktorjem tiskarne je zdrknil na kolena in mu izjavil, da pojde v grob raje

III. nagrada našega natečaja FRAN ROŠ

mrtev kakor živ. Vse te govornice gotovo niso mogle biti brez vsake podlage.

Vendar se je urednik znova osvestil in je pričel borbo za ohranitev lista, to se pravi, poskušal se je znebiti naročnikov s tem, da je objavil prav bedasto izmišljene stvari, ki so bile v ostrem nasprotju s stvarnostjo in koristimi bralcev.

Tako so Odmevi z vseh strani v januarju napovedali vrščino pasjih dni s točo, ki da bo uničila nasade fižola. V imenu nekakšnih davkoplačevalcev so objavili zahtevo po zvišanju davkov in uvedbo luksuznega davka na otroke. V nekem uvodniku so priznali prekupevalcem velike zasluge za dvig potrošniškega standarda. List je nastopil proti pretirani naglici pri reševanju stanovanjske krize. Zahteval je zmanjšanje števila dentistov na zobnih poliklinikah. In tako dalje. Z eno besedo: urednik se je trudil, da bi razsrdil čimveč naročnikov in jih izgubil, a se je zmotil. Mnogi ljudje so zdaj hvalili časopis, češ da se je povzpelo do čudovite samostojnosti, a duhovite domisleke v njem da je treba znati brati med vrsticami. Prijavljali so se novi odjemalci. Kamion je razvažal list tudi v oddaljene kraje, kjer so ljudje bili prav tako žejni senzacij.

Dolg Odmevov z vseh strani tiskarni pa je neprestano rasel in se je približal že poldrugemu milijonu. Urednikovo potovanje v Egipt je padlo v vodo. Plačo so mu znižali za dvajset odstotkov. Za Novo leto so mu odbili pravico do napredovanja in nagrade.

Urednik Lojze je doživljal grenke dneve. Imel je občutek, da z družino vred stoji pred odprtim prepodom, ki ga požre danes ali najpozneje jutri. In vso to nesrečo je nanj in na list priklinal njegov bivši sodelavec, ki je na prekanjen način, s pridobivanjem novih naročnikov, omajal tedniku gospodarsko bazo in mu pripravil neizogibni konec. Zares učinkovito se je maščeval, prekleti!

Svojo zunanjo podobo je urednik vse bolj zanemarjal. Po ves teden se ni obril in kozja bradica mu je docela podivjala. Morala se je zanj pobrigati njegova žena, da ga je privedla do brivca, ki naj bi mu glavo spravil v red. Toda prav med strizenjem las je kakor strela udarilo vanj, ko ga je brivski pomočnik nenadoma vprašal:

«Oprostite, ali ste že naročnik Odmevov z vseh strani? Tudi pri nas zbiramo prijave in če vam je prav...»

»Karbon ov«
pečatni vosek
za pakete
in vrednostne pošiljke
je najboljše kakovosti

«Tega nisem menil bodesečno. Hotel sem povedati samo nekakšno primero. Res pa je, da cenim le tisto glasbo, ki ni samo sama sebi namen, ampak vpliva vzgojno in plemeniti človeka.»

«Gre ti torej za vzgojno stran! Ali meniš, da je tvoj list vzgojnejši, odkar novi sodelavci v njem odlagajo svoje duhovitosti?»

«Vsekakor! Odkar ne objavljamo več tvojih proizvodov, se je ugled Odmevov z vseh strani v očeh resnih bralcev izdatno okrepil.»

«Pa se je dvignila tudi naklada časopisa?»

«Ne. Nasprotno, padla je. Saj si uredništvo niti ne želi novih naročnikov. Izvod lista prodajamo po deset dinarjev, stane nas pa v tiskarni petnajst dinarjev. Pri vsakem izvodu doplačamo torej pet dinarjev ali dve sto šestdeset letno pri odjemalcu, kar je pri starih tisočih naklade že več kot milijon, pomisli! Prav to je naša sreča, da nam število naročnikov ne raste, ampak pada. Da, takšen je naš račun, takšna je naša gospodarska baza. Zato moramo varčevati tudi s honorarji, zlasti še, kadar gre za prispevke takšne vrste, kakršne so bili tvoji.»

Požrl sem tudi to bodico in vprašal:
«Zakaj pa listu ne zvišate cene na petnajst?»
«Nemogoče!» me je zavrnil. «Noben list s takšnim obsegom ne stane več kot deset. In naš časopis se z vsemi silami bori za splošno znižanje cen, kako bi torej sam dajal slab zgled? Ne, nečemo sodelovati pri zniževanju življenjskega standarda naših bralcev!»

Tako in podobno je govoril mogočni urednik Lojze in niti roke mi ni podal ob slovesu. Niti neobjavljenih rokopisov mi ni vrnil, ampak ko sem ga poprosil zanje, je z roko molče pokazal na uredniški koš, češ: «Naj počivajo v miru!»

Bil sem do dna osramočen, užaljen in ogorčen. Uredniku Odmevov z vseh strani sem objubil maščevanje. Da bo vedel, kako ne sme ravnati z menoj! Posvetila se mi je ideja, kako ga uničim s časopisom vred. Sijajna ideja! Ideja in pol!

Ves teden nato sem bil na nogah vsak dan od zore do noči. Tekal sem okoli podjetij, ustanov, uradov. Povsod sem našel kakšnega znanca in ga pridobil k sodelovanju pri akciji posebne vrste. Slo je za nabiranje novih naročnikov Odmevov z vseh strani in za tekmovanje pri tem. Uspel sem, čeprav ne brez izdatnega truda.

razlika pri izvodu nekaj zmanjšala? Ker za povečani primanjkljaj nimamo kritja, bo obstoj našega tednika sploh ogrožen! Pri tem bo v nevarnosti tudi moje za polletje predvideno novinarsko potovanje v Egipt! Moja redna plača in s tem življenje moje družine bosta odšla na kocki! In to juho si mi skuhal ti, brezsrčnež! Povej že, da se le šališ!»

«Do šale mi niti malo ni. Resnica pa je: teh tisoč — to še ni vse! Akcija še ni zaključena. Računam še na vsaj tri tisoč nadaljnjih novih naročnikov...»

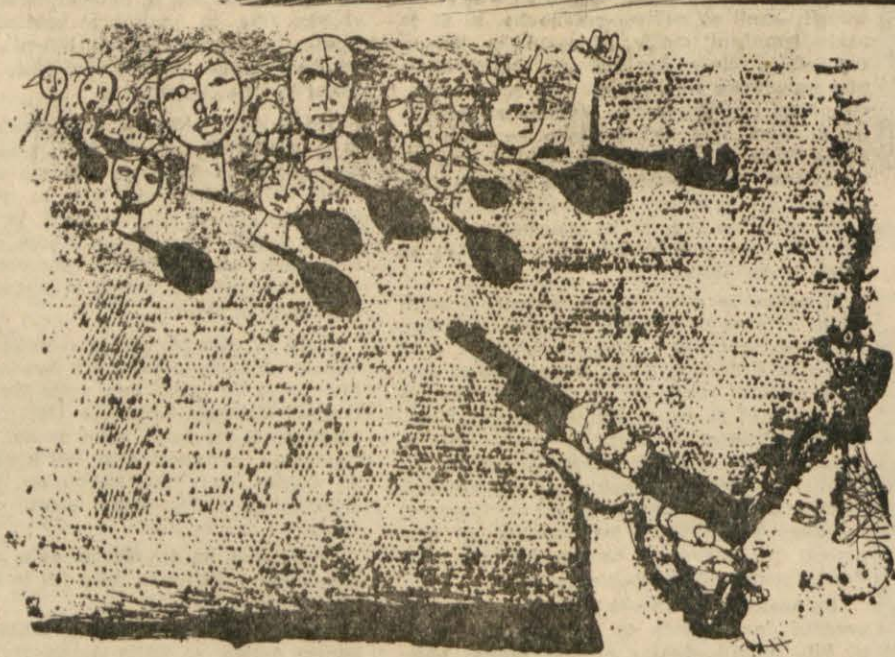
Tedaj si je urednik Lojze pričel besen ruvati lase in kožjo bradico. Prekel je vse nove naročnike in še celo njihove matere. Nato se je z grozečimi rokami zakadil proti meni:

«To vročo kašo si mi skuhal samo ti, ki me goniš v grob! Toda pomni: Preden propadem, potegnem s seboj še tebe! Kje je le moj revolver?»

Bil je videti kakor brez uma, zato sem mu pustil na mizi spisek novih naročnikov in plačano naročnino ter jadrno izginil skozi vrata, pri katerih sem skoraj prevrnil prisluškujočo administratorko.

Wolfgang Borchert:

Kakor bi nekdo balinal

Dva človeka sta napravila v zemlji jama. Bila je precej prostrana in skoraj udobna. Kakor grob. To se je dalo prenašati.

Pred seboj sta imela puške. Nekdo jo je izumil, da bi bilo mogoče z njo streljati na ljudi. Ti ljudje se med seboj večinoma sploh niso poznali. Niti razumeli se niso, saj so govorili različne jezike. In nič hudega nam niso storili. Toda na njih je bilo treba streljati iz puške. Nekdo je tako ukazal. In da bi jih bilo mogoče čimveč zadeti, je nekdo izumil, da lahko puška več kot šestdesetkrat na minuto ustrelj. Za to izum je bil nagrajen.

Mnogo dalje od teh dveh je bila druga jama. Iz nje je gledala glava, ki je pripadala nekemu človeku. Imel je nos, ki bi lahko vohal parfum. In oči, ki bi lahko gledale mesto in cvetje. Imel je usta, s katerimi bi lahko jedel kruh in rekel: Inga ali mama. To glavo sta videla oba človeka, ki sta imela puške.

Streljaj, je rekel prvi.

Drugi je streljal.

Glava je izginila. Ni več mogla vohati parfuma, ni več mogla gledati mesta in ni več mogla reči Inga. Nikoli več.

Oba moza sta bila mnogo mesecev v jami. Zbila sta mnogo glav. A te glave so pripadale ljudem, ki jih

ta dva sploh nista poznala. Ki jima niso ničesar storili in ki jih niso niti razumeli. A nekdo je izumil puško, ki je ustrelila več kot šestdesetkrat na minuto. In nekdo je ukazal.

Ščasoma sta oba človeka zbila toliko glav, da bi z njimi lahko zgradil goro. In ko sta oba človeka spala, so se glave začele kotaliti. Kakor bi nekdo balinal. S tihim gromom. In oba sta se zaradi tega prebujala.

Pa ukazano je, je šepetal prvi.

A to sva storila midva, je kričal drugi.

Pa saj to je strašno, je stokal prvi.

A včasih nama je bilo to tudi v veselje, se je smejal drugi.

Ne, je kričnil oni, ki je prejel šepetal.

O ja, je šepetal drugi, to je bilo včasih tudi v veselje.

Ure in ure sta ponoči posedala. Nista spala. Tedaj je rekel prvi:

Saj naju je bog napravil takšna.

Pa saj bog ima opravilo, je rekel drugi, njega namreč ni.

Ni? je vprašal prvi.

To je njegovo edino opravilo, je rekel drugi.

A midva, midva vendar sva, je šepetal prvi.

Ja, midva pa sva, je šepetal drugi.

Dva človeka, ki jima je bilo ukazano, da zbijeta čimveč glav, ponoči nista mogla spati. Kajti glave so tiho grmele...

Tedaj je rekel prvi: Tudi midva sva zdaj nasedla. Ja, je rekel drugi, zdaj sva tudi midva nasedla.

Tedaj je kričnil nekdo: Pripravi se! Spet se bo začelo!

Oba sta vstala in zhrabila puške.

In kadarkoli sta videla kakega človeka, sta streljala nanj. In vedno je bil to neki človek, ki ga onadva sploh nista poznala. In ki jima ni storil ničesar. Zato je nekdo izumil puško. In zaradi tega je bil nagrajen.

A nekdo — nekdo je to ukazal.

Prevedel — bg. Ilustriraj Milan Bizovičar

Planil je s stola in odvrnil prtič. Komaj do polovice ostrizen je pobegnil na ulico in se divje hropeč v strahu oziral kakor za nekimi preganjalec.

V tistih dneh me je obiskala urednikova žena s tremi neboljnjimi otročki. Kotila me je, naj ustavim gonjo proti njenemu možu in časopisu, če ne da bom kriv popolnega propada petičlanske družine.

«Res je že čas, da to storim,» sem se ji dal omehčati. «Dosegel sem, kar sem si bil postavil za cilj. Dokazal sem Lojzetu, da se ne pustim žaliti, ne da bi znal vrniti milo za drago. Zdaj pa sem pripravljen z njim celo sodelovati, da list obnovimo na novi bazi starega prijateljstva.»

«Ali res?» me je vzradoščena zgrabila za roko in solze so ji zableščale v očeh. «Otroci, poljubite roko našemu dobrotniku in rešitelju!» je ukazala in le s težavo sem odtegnil svojo desnico mokrim nosovom nedolžne dece.

Potem smo vsi skupaj krenili v uredništvo. Urednik Lojze je sprva menil, da mu spet prinašam prijave novih naročnikov. Ze je hotel skočiti skozi okno, ko me je zagledal. Končno smo ga vendar prepričali, da nam vsem gre samo za njegovo rešitev, in pomiril se je. Ves začuden in blažen je pričel razumevati novi položaj.

Z Lojzetom sem sklenil prijateljski sporazum in vstopil v uredniški odbor Novih odmevov z vseh strani, kajti Odmevi z vseh strani so tedaj nehali izhajati. Naš novi tednik je stal odslej na novi bazi. Milijonski dolg propadlega časopisa smo prepustili tiskarni in banki. Naj storita z njim, kar jima je všeč, nedvomno pa bosta že našli rešitev, ki od nje ne bo nikogar glava preveč bolela.

Urednik Lojze spet dobro izgleda in kakor neko skrbno neguje svojo prikupno kozjo bradico. Njegova ljuba družinica pričakuje nadaljnji dvig svojega standarda s pridobitvijo pravice do novega otroškega dodatka.

Nedvomno vas bo zanimalo vedeti, da imajo Novi odmevi z vseh strani komaj poldrugi tisoč naročnikov, zato delajo z neznačno izgubo. Kako se nam je posrečilo doseči tako nisko naklado, boste upravičeno vprašali. Na enostaven način! Senzacija ne objavljamo, ker nečemo biti popularni. Objavljamo le slike od nog do vratu oblečenih ljudi. Listu smo skrčili obseg in v kolportажi ga ne prodajamo. Med naročnike štejemo le tiste, ki imajo vsaj za pol leta vnaprej plačano naročnino. Ustanovili smo tudi sklad za nepredvidene izdatke, ki mora vanj vsak naš naročnik plačati svoj letni delež. Semkaj oddajajo določene odstotke svojih nič kaj obilnih honorarjev tudi naši redki sotrudniki. Med pravkar imenovane nepredvidene izdatke štejemo zlasti stroške za potovanja urednikov. Poletni potovanja namreč Lojze in jaz v Egipt in Alžir. Da, prav zares! Ali se čudite? No, stvar je prav enostavna, ker je postavljena na realno gospodarsko bazo. Da!

Ilustriral Savo Sovre

za tople dni

hladno pranje

draga gospodinja

naš novi, univerzalni detergent v prahu pere za vas hitro, čisto in brez truda, vsako manj umazano belo perilo tudi v hladni vodi. Za bolj umazano belo perilo obstajata dve možnosti pranja: pranje v topli vodi in pranje s kuhanjem.

detergent dodo

da imate po takem pranju belega perila še vedno dovolj moči za pranje pisanega perila. Ne kuhajte ga, temveč ga samo zdrgnite. Pred pranjem preizkusite vzdržnost barve.

pozorjamo vas

opere vse predmete iz volne in svile v mlačni in blagi raztopini (dve žlici na tri litre vode). Po pranju jih dobro izperite v hladni vodi. Volnene predmete odcedite tako, da jih zavijete v brisačo. Potem jih sušite razprostrate v hladu. Predmete iz nylona, periona, orlona in ostalih sintetičnih vlaken pere Dodo ravno tako dovršeno v topli raztopini 60 stopinj. Izperite jih dobro in sušite jih v hladu, nikoli na soncu.

perite vse, kar želite

ker je idealno sredstvo za pranje stekla, posode, kovinastih in lesenih predmetov (barvanih in nebarvanih), hladilnikov, avtomobilov, kallejevih ploščic, sanitarnih naprav itd. Raztopino pripravite tako, da vzamete žlico detergenta Dodo a na 5 litrov vode.

Domislice

Otroštvo se nikoli ne postara.

Moderno vprašanje: avto ali otrok? — Zabava ali sreča?

Mlada drevesa rastejo v varni senci starejših — in se kasneje v isti senči zadušijo, če se starejša drevesa ne umaknejo.

Mladi so srečnejši od odraslih, ker se še veselijo, da bodo nekoč odrasli.

Vsaka naravoslovec ve: bilka, ki še raste, je nežna in krhka.

Zivljenje brez srečne mladosti je kakor hiša brez trdnega temelja.

V zgodaj dozorelem jabolku tiči navadno črv.

Kakor so peli stari, zvižgajo zdaj mladi; samo, da stari ne vedo več, kako so peli.

Ni dober učitelj, ki ga ne prekosijo noben učencec.

Ueto čuva
vaše roke
in perilo

oblekel po potovanju, je Salvador odšel iz hiše in odhitel na vrt. Kristo ga je komaj dohitel. Pri tretjem zidu sta ju dohitela dva črnca.

»Straži sem Ihtandra ko zvest pes,« je rekel Kristo, ves upchan od nagle hoje. »Nikamor se nisem ganil...« Toda Salvador ga ni poslušal. Stal je že pri bazenu in nestrpno teptal z noge, vtem ko je voda odtekala v luknje, ki so se bile odprle v njem.

»Pojdi z menoj,« je ukazal Salvador znova in jel sestopati po podzemeljski lestvi. Kristo in oba črnca so mu sledili v popolni temi. Salvador je preskakoval po več stopnic kakor človek, ki dobro pozna podzemeljski labirint.

Ko je prispel na spodnjo ploščad, ni obrnil stikala, kakor prvokrat, marveč je kar v temi otipal vrata v desni steni in odšel naprej po temnem hodniku. Tu ni bilo stopnic in Salvador je hodil hitreje, ne da bi prižgal luč.

»Kaj če se nenadoma zvrnem v nekakšno past in utonem v vodnjaku?« je pomislil Kristo in prizadevanju, da bi dohitel Salvatorja. Hodili so dolgo, naposled pa je Kristo začutil, da se tla strmo nizejo. Kdaj pa kdaj se mu je zdelo, da sliši zamolklo pljuskanje vode. Zdaj je bilo njihove poti konec. Salvador, ki jih je bil nekoliko prehitel, je obstal in prižgal luč. Kristo je videl, da so prišli v veliko, dolgo, z vodo zalito votlino z ovalnim naravnim obokom. Ta obok je segal naprej in se postopoma spuščal proti vodi. Na vodi tik roba kamnitih tal, na katerih so stali, je Kristo opazil čoln. Salvador, Kristo in oba črnca so sedli vanj. Salvador je prižgal v kajuti luč, eden izmed črtcev je zaprl gornjo odprtino, drugi pa je že sedel pri motorju. Kristo je začutil, da se je čoln stresel, se počasi obrnil in enako pogreznil, potem pa odplul naprej. Nista se minili dve minuti, ko so že splavali na površje. Salvador in Kristo sta stopila na mostiček. Kristo se s podmornicami še nikoli ni vozil. Toda ta čoln, ki je zdaj drsel po morskii gladini, bi občudovali celo graditelji ladij. Narejen je bil na poseben način in njegov motor je moral biti zelo močan. Motor se ni deloval s polno paro, vendar pa je vozil čoln zelo hitro.

»Kam so se napotili Ihtandrovi ugrabitelji?«

»Vzdolž obale proti severu,« je odgovoril Kristo. »Drznili bi si predlagati, da vzamete s seboj mojega brata. Obvestil sem ga in zdaj čaka na obali.«

»Čemu?«

»Ihtandra je ugrabil iskalec biserov Zurita.«

»Od kod pa veš to?« je vprašal Salvador nezaupljivo.

»Bratu sem opisal ribiško ladjo, ki je sprejela Ihtandra v zalivu, in brat je spoznal v njej Meduzo Pedra Zurita. Zurita je brččas ugrabil Ihtandra zato, da bi mu pobral po morskem dnu bisernice. Moj brat Baltazar pa dobro pozna kraje, kjer je mnogo bisernice. Koristil nam bo.«

Salvator je pomislil.

»Naj bo. Tvojeja brata vzamemo s seboj.«

Baltazar je čakal brata na pomolu. Čoln je zavil proti obali. Na obali stoji namrščen Baltazar, ki gleda Salvatorja, ki mu je bil vzel in pohabil sina. Vendar pa se mu je prijazno priklonil in priplaval do čolna.

»Poženi motor s polno paro!« je ukazal Salvador.

Stal je na kapitanskem mostičku in budno motril morskii gladino.

CUDEN UJETNIK

Zurita je prepilil okove na Ihtandrovih rokah, mu dal novo obleko in mu dovolil, da je vzel s seboj v pesku skrite rokavice in naočnike. Brž ko pa je stopil fant na palubo »Meduze«, so ga Indijanci na Zuritov ukaz zgrabili in odveli pod palubo. V Buenos Airesu se je Zurita ustavil, toda samo toliko, da se je preskrbel z živili. Svojim uspehom in odplul naprej vzdolž obale proti Rio-de-Janeiru. Nameraval je pluti okrog vzhodne obale Južne Amerike in se ustaviti na Karibskem morju, da bi ondi iskal bisernice.

Guttiere je zaprl v kapitansko kajuto. Zurita jo je zagotavljal, da je Ihtandra izpustil v zalivu Rio-de-La-Plati. Toda ta laž je kmalu prišla na dan. Zvečer je Guttiere

Ihtandrova smrt mu nikakor ni šla v račun.

Na Zuritov ukaz so prinesli pod palubo sod in mornarji so ga napolnili z vodo.

»Tu imaš kopol,« je rekel Zurita, obrnjen k Ihtandru. »Plavaj! Jutri zjutraj te pa izpustim v morje.«

Ihtander se je naglo potopil v sod. Na pragu stoječi indijanski mornarji so presenečeno gledali to kopanje. Niso namreč še vedeli, da je ujetnik na »Meduzi« morskii vrag.

»Pojdite na krov!« jih je nadržal Zurita.

V sodu ni bilo moč plavati, celo vzvratni se Ihtander ni mogel. Moral se je skriti, da se je lahko zmočil. V tem sodu so imeli nekoč spravljeno nasoljeno meso. Voda se je hitro navzela tega duha in Ihtander se ni počutil dosti bolje, kakor v zahtem prostoru pod palubo.

Nad morjem je tačas pihal hladen jugovzhodnik in zanašal ladjo tedalje bolj proti severu.

Zurita je dolgo stal na kapitanskem mo-

Zurita je z noge brcnil nož iz kajute, izpustil ženino roko in dejal:

»Tako bo bolje. Zelo ste razburjeni. Popijte kozarec vode.«

In odšel je iz kajute, jo zaklenil in se vzpel na gornjo palubo.

Na vzhodu je bila že napolnila jutranja zarja, tenki oblaki pa so bili v žarkih za obzorjem skritega sonca podobni ognjenim zubljem. Hladni in slani jutranji veter je napejal jadra. Nad morjem so letali galebi in budno sedili za ribami, ki so švigale po morskii gladini.

Kmalu je sonce vzšlo. Zurita je se zmerom hodil po palubi z rokami, prekrizanimi na hrstu.

»Nič ne de, jo bom že kako ukrotil,« je rekel, misleč na Guttiere.

Potem se je obrnil k mornarjem in jim glasno velel zviti jadra. Zasidrana »Meduza« se je gugala na valovih.

»Prinesite mi verigo in priženite fanta izpod palube,« je velel Zurita. Hotel je čimprej preizkusiti Ihtandra kot iskaleca bisero. Da, se bo vsaj osevel v morju, je pomislil.

V spremstvu dveh Indijancev je Ihtander prišel na palubo. Videti je bil utrujen. Ozri se je na vse strani. Stal je poleg glavnega jambora. Samo nekaj korakov ga je ločilo od roba. Nenadoma se je pognal naprej, stekel k robu palube in se sklonil čezenj, da bi skočil v vodo. Toda v naslednjem trenutku ga je Zurita s pestjo na vso moč udaril po glavi. Fant se je nezavesten zgrudil na palubo.

»Ni treba hiteti,« je rekel Zurita svarilno. Slišati je bilo rožljanje železa, mornar je pomnil Zuriti dolgo tenko verigo z železnim obrocom na koncu.

Zurita je opasal s tem obročem nezavestnega fanta, zaklenil pas na ključ in se obrnil k mornarjem, rekoč:

»Zdaj mu polijte glavo z vodo.«

Fant se je kmalu ovedel in osuplo pogledal verigo, h kateri je bil prikovan.

»Tako mi ne uide,« mu je pojasnil Zurita. »Izpustim te v morje. Iskal mi boš bisernice. Čim več jih boš našel, tem dlje ostaneš v morju. Če pa mi ne boš prinašal z dna bisernice, te vržem v ječo in sedel boš v sodu. Si razumeš? Se strinjaš s tem?«

Ihtander je priklimal.

Pripravljen je bil poiskati za Zurita vse zaklade sveta, samo da bi se čimprej potopil v čisto morskii vodo.

Zurita, Ihtander na verigi in mornarji so stopili k robu ladje. Guttierina kajuta je bila na drugi strani: Zurita ni hotel, da bi Guttiere videla k verigi prikovanega Ihtandra.

Ihtandra so spustili na verigi v morje. O, ko bi mogel to verigo raztrgati! Toda bila je zelo močna, Ihtander se je vdal v svojo usodo. Začel je zbirati bisernice in jih spravljati v veliko vrečo, ki mu je visela ob strani. Železni obroč ga je tiščal čez boke, da je težko dihal. In vendar se je čutil po dušljivem brlogu pod palubo in smrdljivem sodu malone srečnega.

Mornarji s s palube strme opazovali ta čuden prizor. Minila je minuta za minuto, na dno spuščeni človek pa niti mislil ni na to, da bi splaval na površje. Spočelka so se dvigali z dna mehurčki, kmalu pa jih ni bilo več videti.

zaslišala izpod palube krike in stokanje. Spoznala je Ihtandrovo glas. Zurita se je tačas mudil na gornji palubi. Guttiere je skušala zapustiti kajuto, pa so bila vrata zapajana. Začela je razbijati po njih s pestmi, pa se na njene krike nihče ni odzval.

Ko je Zurita zaslišal Ihtandrove krike, je srdito zaklel in skupaj z indijanskim mornarjem odhitel s kapitanskega mostička pod palubo. Tam je bilo običajno soparno in temno.

»Kaj se pa dereš?« je vprašal Zurita osorno.

»Ker... ker se dušim,« je zaslišal Ihtandrovo glas. »Brez vode ne morem živeti. Tu je strašno soparno. Izpustite me v morje. Te noči ne preživim...«

Zurita je zaprl vhod pod palubo in odšel na krov.

»Kaj ko bi se res zadušil,« je pomislil zaskrb-

stičku in šele proti jutru je prišel v kajuto. Mislil je, da žena z zdavnaj spi. Toda Guttiere je sedela na stolu kraj ozke mizice, podpirajoč si glavo z rokami. Ko je vstopil, je vstala ob medli svetlobi dogovajajoče svetilke na stropu, je Zurita zagledal njen blede, mračni obraz.

»Nalagali ste me,« je rekla zamolklo.

Pod srditim ženinim pogledom se Zurita ni počutil nič kaj dobro in da bi priklil nehoteno zadrego, se je delal brezbriznega, si zavihal brke in odgovoril šaljivo:

»Ihtander je rajši ostal na »Meduzi«, da bi bil bliže naju.«

»Lažete! Vi podlež brezsrčni! Sovražim vas!« Guttiere je iznenada pograbila velik nož, ki je visel na steni, in zamahnila z njim po Zuriti.

»Oho!« je dejal Zurita. Naglo je zgrabil Guttiere za roko in ji jo stisnil tako močno, da je nehote izpustila nož.

Toda mar je mogel domnevati, da bo Baltazar tako sprejel njegovo pripovedovanje? Pač pa se je Kristo ustrašil novic, ki mu jih je povedal Baltazar.

»Zdaj ni čas za solze. Treba je ukrepati. Salvador se vrne jutri zjutraj. Bodi možat. Počakaj me navsezgodaj na pomolu. Ihtandra morava rešiti. Nikar pa Salvatorju ne povej, da si Ihtandrovi oče. Kam se je napotil Zurita?«

»Ni mi povedal, mislim pa, da jo je mahnil proti severu. Ze dolgo je namreč namenjen na obale Paname.«

Kristo je priklimal.

»Pomni torej: jutri zjutraj, pred sončnim vzhodom, moraš biti na obali. Sedi, ne odidi, tudi če bi moral čakati do večera.«

Kristo je odhitel domov. Vso noč je mislil na bližnje srečanje s Salvatorjem. Moral se mu je opravičiti.

Salvator je prispel zgodaj zjutraj. Kristo mu je segel v roko in dejal z izrazom potrnosti in vdanosti na obrazu:

»Nesreča nas je doletela... Kolikokrat sem svaril Ihtandra, naj ne plava v zalivu...«

»Kaj je z njim?« je vprašal Salvador nestrpno.

»Ugrabil si ga in odpeljali z ladjo...«

Salvator je čvrsto stisnil Kristovo ramo in mu srepo pogledal v oči. Tako ga je gledal le kratek trenutek, toda Kristo se je pod tem vprašujočim pogledom nehote spremenil v obraz. Salvador je namrščil čelo, zamrmral nekaj, izpustil Kristovo ramo in dejal naglo:

»To mi povej podrobneje pozneje.«

Salvator je poklical črnca, mu rekel nekaj besed v jeziku, ki ga Kristo ni razumel, potem pa se je obrnil k Indijancu in kriknil izkazujoče:

»Pojdi z menoj!«

Ne da bi se odpočil, ne da bi se pre-

Zanimiva stvar — profesor Châtaignier, ki je stal ob postelji, ni zdaj več opazoval bolnice, ampak Simona. Gledal je iz ostro, prežal je nanj. Kako se je Simon v nekaj dneh spremenil! Châtaignier je opazil, da pogodba, ki jo je bil sklenil s svojim »dragim kolegom«, v imenu Znanosti, ni igrala nobene vloge več. Zgodilo se je nekaj, kar je nenadoma spreminilo pomen vseh stvari in vseh besed. Simon je vidno premagal krizo. Bil je isti človek, a njegove navade niso bile več iste in njegovi gibi niso bili isti. Bil je isti obraz, toda izraz je bil nov. To so bile iste oči, toda pogled je bil drugačen.

Nekega dne je Châtaignier ugotovil, da so se črnceve ustnice neopazno gibale, medtem ko je magnetiziral bolnico. Potrdil se je in v skušal prebrati besede z njegove ustnice. In presenetlo ga je, ko je razbral besede, izgovorjene z obrednim ritmom: »Ne bojte se! Samo verujte! Verujte!«

V vseh sobah velike klinike se je razširjalo razburjenje, vzrok pa je bila prisotnost padarja. Prava kuga upanja. Prava »mrzlica čudežev!« Bolniki so odklanjali zdravlila, ki vanje niso hoteli več verjeti in zahtevali, naj pride »Mesija« na njihov račun k njim.

Vsak popoldan, ko je Simon zapuščal Yvonnino sobo, so se odpirala vsa vrata vzdolž hodnika. Bolniki so proseče stegovali roke k padarju. Simon jim je mimogrede privoščil nasmešek, prijateljski gib. Trpel je z njimi. Zelen je vstopiti v vse tiste sobe in polagati roke na vsa trpeča bitja. Bil je prepričan, da bi jim za nekaj trenutkov lahko olajšal trpljenje...

Ne dolgo po Simonovem odhodu pa je nekega dne v sobo Yvonne Le Flochove vsa zasopihana hrupno vstopila neka ženska. Čeprav je bila mlada, je imel njen obraz že vsa znamenja zverinskosti in okrutnosti, kar vse je bilo zvezano z neozdravljivo duševno bedo. To je bila hčerka ene od snah. Prišla je s kolegom iz Saint-Gildasa. Prihitela je, kolikor je le mogla hitro.

»Marija Cloharsova je mrtva!« je zavpila zmagoslavno. Komaj tri ure je tega!

Nato so k Yvonnini postelji prodrla še vse štiri snah.

»Si slišala? Tvoja sestra se je končno odločila in umrla!« je brezobzirno rekla najstarejša.

Na obrazu stare žene so se začrtale poteze komaj opaznega zadovoljstva.

— Bog naju je uslišal, moje drago Marijo in mene, je zamrmrala.

— Kaj? Kaj je rekla? je dejala neka snaha. Kaj čenča?

— Pusti jo, je rekla druga. Glavno je, da je Maryvonne zdaj naša.

Yvonne ji je vrgla oster pogled, a ni odgovorila ničesar. Čemu neki naj bi jim sporočala, da je že vse opravila, da je že dolgo časa pri notarju neki papir, na katerem je črno na belem zapisano, da Maryvonne ne po pripada snaham, ampak njenemu malemu nečaku Josselinu. Zakaj neki? Marija in Yvonne bosta vse skupaj gledali od tam zgoraj in se smejali...

Pobožno se je pokrižala in začela moliti za počitek duše svoje pokojne sestre.

Tisti, ki so jo tedaj gledali, so opazili, da se je nenadoma popolnoma spremenila. Njena lica so upadla,

da z lastnimi očmi gleda skozi veliki palomarski teleskop!

Razmišljal je toliko časa, da je prišla noč. In ko se je vračal domov, je nenadoma zagledal skupino ljudi in že od daleč opazil, da je bilo njihovo razburjenje veliko. Besno so kričali in divje debatirali o nečem.

— Lopovi!... to so bili oni...
— Prav zares! Oni so jo umorili!...
— Saj so tudi imeli interje, pomislite na to! Saj jim je šlo za nohte!
Simon je pristopil.

— Kaj se dogaja? je vprašal Yvonne. Koga so ubili?

— Nikogar, je odgovoril Yvon. Potem je nekaj trenutkov omahoval, nakar je pojasnil:

— Kako uro po vašem odhodu so iz Châtaignierove klinike telefonirali, da je Yvonne Le Flochova pravkar nenadoma umrla.

— Kaj? Yvonne Le Flochova? je jecljal Simon. Yvonne Le Flochova — mrtva?

vpliv z vero prežete psihoze na organizem — in nič drugega!

Na nekaterih obrazih je bilo videti, da se jim ta razlaga ne zdi verjetna.

A kakšna druga razlaga bi bila še možna?

— Ah, da, je rekel Châtaignier in se smehljaj, rav zares, nič drugega ni. Končno smo to zadevo in ta problem, ki je neskončno vsakdanji in neskončno skrivnostni, že tisočkrat opazovali. Gre pa za to, kako daleč lahko seže ta vpliv, vidite, to je tisto, kar nas pri vsej zadevi vzburi. Da so lahko rezultati tega vpliva tako veliki, da se zdi, da gre za čudež! Da gre zadeva »ako daleč, ta postavi pod vprašaj naše najboljše znanstvene izkušnje...«

— Bolj kakor vsi govori in vsa predavanja, gospodje, nam ta primer dokazuje, kakšno nevarnost lahko pomenijo padarji. Dokazuje, da celo v primeru »elo hudih organskih poškodb, celo pri obupnih primerih — lahko intervencija padarja sproži neki obrambni mehanizem telesa, tako da se pokažejo znamenja izboljšanja. Kolikokrat smo že opazili, da konec bolečin še ne pomeni ozdravljenja! Toda bolnik, ki neha trpeti, pogosto misli, da je ozdravljen. Mi zdravniki pa seveda vemo in to so nam pogosto lahko takšna zmeta pripelje do katastrofe. ... da mi tudi vemo, da t znamenja izboljšanja, ki utegnejo biti posledica intervencije padarja, lahko bolnika pripeljejo do tega, da ne gre k zdravniku, kar bi bilo edino prav da ne zahteva kirurške intervencije dokler je še čas.

Châtaignier je napravil kratek odmor.

— Dokler je še čas: podčrtajte si te besede, gospodje novinarji, prosim vas! Koliko bolnikov je že plačalo za življenjem svojo lahkomišelnost, ko so izgubljali svoj dragi goveni čas in hoteli k padarjem.

Sledila je dolga in mučna tišina. Gledali so zdaj nepremično truplo zdaj tisti, »košček« ... gmeta v skledi.

— Ali lahko nekaj vprašam? je spregovoril neki »deželški zdravnik.

— Prosim, dragi kolega!

— Zakaj pa organizem te bolnice, ki je bil, kakor ste dejali, prežet z vero, zakaj je, gospod profesor, nenadoma popustil?... Zakaj mu ta vera nenadoma ni več pomagala?

— Da, da, seveda, toda, moj dragi kolega, prišlo je do hemoragije. Organizem se je upiral, dokler ni prišlo do hemoragije. To se pravi, upiral se je... moja... upiral se je vse do smrti!

— Ah, da, seveda... no ja... končno sem res neumno vprašal, se je opravičil zdravnik. In vendar, kadar pomislím na to nenadno smrt, si ne morem kaj, da ne bi... Stavka ni dokončal.

— Zdi se mi, da nam gospodična Lafraisova želi nekaj pojasniti, je rekel profesor Châtaignier po kratkem »vsemolku.

To je bolničarka, ki je oskrbovala gospo Yvonne Le Flochovo.

— Da, bolnica mi je marsikaj zaupala.

In bolničarka je pripovedovala zgodbo o ladji Maryvonne, o Josselinu, o snahah, o zakonskem paru Clohars. Pripovedovala je, kako je Yvonne želela preživeti svojo sestro Marijo in zakaj.

— Po vsej verjetnosti, je rekel Châtaignier, je ta njena volja do življenja vsekakor olajšala nalogo našega padarja.

Toda mlada bolničarka je pripovedovala še o prizoru, ki se je odvijal pred njenimi očmi in ki so ga vsi pozabili: sporočilo o Marijini smrti, ko so nenadoma vdrle k njej vse štiri snah in še vnujke.

Kajti tu je bil najboljši odgovor na vprašanje tistega zdravnika: zakaj tako nenadna smrt?

— Yvonne je tako dolgo žvela zaradi tega, ker se je z vsemi svojimi silami upirala smrti. In te njene sile je učinkovito podprla njena vera v padarja.

Pierre Féry
PADAR

njene ustnice so obledele. Zdelo se je, kakor da se je nenadoma vsa pogreznila vase.

Proti večeru se je Simon v samoti sprehajal ob morskii obali.

Izbral si je majhno, osamljeno plažo. Hodil je gor in dol in puščal, da so mu valovi rahlo obilovali čevlje. Vlažni pesek se mu je udiral pod nogami.

Bil je ves razdražen, misli so se mu podile kot vihravi oblaki in kdaj pa kdaj se je glasno zakrohotal.

— Tolpa bedakov! Tolpa duševnih Pigmejcev!

Razmišljal je o besedah Châtaignierja, ki je naš čas označil kot »čas znanstvenih čudežev«, in ki naj bodo še tako čudoviti, puščajo s čudovitostmi nasičena srca, okrutno nezadoščena.

— Kako neki bi moglo biti drugače?

In deklamiral je samemu sebi, kakor da bi oponašal reklamne oglase:

— Tudi vi niste neumnejši od svojega sosedu. Storitite, kakor on. Naučite se vse o atomih... v tisoč besedah! Lahko boste sijajno diskutirali pri mizi in v vlaklu, samo berite naše zadnje babje čenče o endokrinskih žlezah... Uboga tolpa duševnih revežev! Krohotal se je.

Potem je začel razmišljati o skeptikih, racionalistih in svobodomislih. In dognal je, da je naš čas čas, v katerem se znanost do skrajnosti vulgarizira, saj vsakdo lahko dan za dnem požira na kupe psevdoznanstvene literature. O vodikovi bombi, o človeških možganih, o nevtroni, o človeških živcih, o sivi možganski skorji, o beli substanci... O vseh možganih, najbolj zamotanih strojih, o skrivnostih cibernetike, o robotih...

— Vse v tisoč besedah, vse po evangelijsu z onstran Atlantika!

— Vse o kromozomih! Vse o jajčniku in spermatozoidih! Vse o naravnih plodnosti, vse o umetnem oplajanju, vse o partenogenezi! Vse o tuberkulozi, poliomyelitisu, vse o raku! Vse o zdravju in bolezni! Vse o življenju! Vse o smrti!

— In vse seveda — v tisoč besedah!

Vsako jutro, ko odhaja gospodinja nakupovat, si lahko po enotni cenpi kupi tudi vsakodnevno duhovno hrano v časopisnih kioskih. In s svojim Digestom v žepu, s ceneniimi tedniki, na pol prebranimi v rokah, danes že vsak bedak misli, da je Einsteinov brat, misli,

Da, in zdaj ljudje govore, da so jo umorili zdravniki, ker jim ni bilo prav, da bi jo vi pozdravili.

— Umrla je na notranji hemoragiji, ki je nastopila kot posledica trganja nekaterih glavnih žil. Njegov ton je bil hladen in precizen — z eno besedo, znanstven. To trganje žil so povzročile ganglionarne metastaze. Vse to ni čisto nič nenavadnega.

V kletni dvorani klinike je Chatagnier s pomočjo Voisina izvrševal avtopsijo Yvonne Le Flochove. Snahe, ki so bile vse prevzete ob misli, da bo Maryvonne zdaj njihova, so to brez težav dovolile. Naj zdravniki staro kar mrcvarijo, naj jo mrcvarijo, kolikor jim je drago, če jih zabava! Naj jo pokopljejo v enem kosu ali pa razrežano na drobne koščke — saj pogreb zaradi tega ne bo niti dražji niti cenejši!

— Presenetljivo in nenavadno je, dragi poslušalci, je nadaljeval Châtaignier, ko moramo ugotoviti, da pri tej ženski, ki se je zdelo, da pred našimi očmi dobesedno vstaja od mrtvih, ni bilo — niti za en sam trenutek! — najmanjše ozdravitve, niti najmanjšega izboljšanja! Niti najmanjšega zavlačenja v razvoju tumorja. Tale »košček« je neovrgljiv dokaz. Oglejte si dobro to reč, gospodje!

Bilo je zbranih kakih štirideset oseb. To so bili zdravniki iz mesta in okolice, internisti in eksternisti in stalni uslužbenci bolnišnice, bolničarke, biologi, laboratorijski delavci, farmacevti in pa tudi nekaj neizogibnih novinarjev.

Tisti »košček« so si podajali iz rok v roke. To je bila buča ali tumor, ki so ga izrezali umrli ženski: kravečča gmeta v skledi.

Vsako je tisti košček pogledal, zmigoval z rameni, obenem pa kimal pritrldno: »Točno, popolnoma se strinjam.«

— In vendar, je nadaljeval Châtaignier, več tednov so vsa sekundarna znamenja, vse zunanje manifestacije evolucije bolezni — tudi bolečine — bile radikalno ustavljene, tako da se je zdelo, da gre za nenavadno ozdravitev.

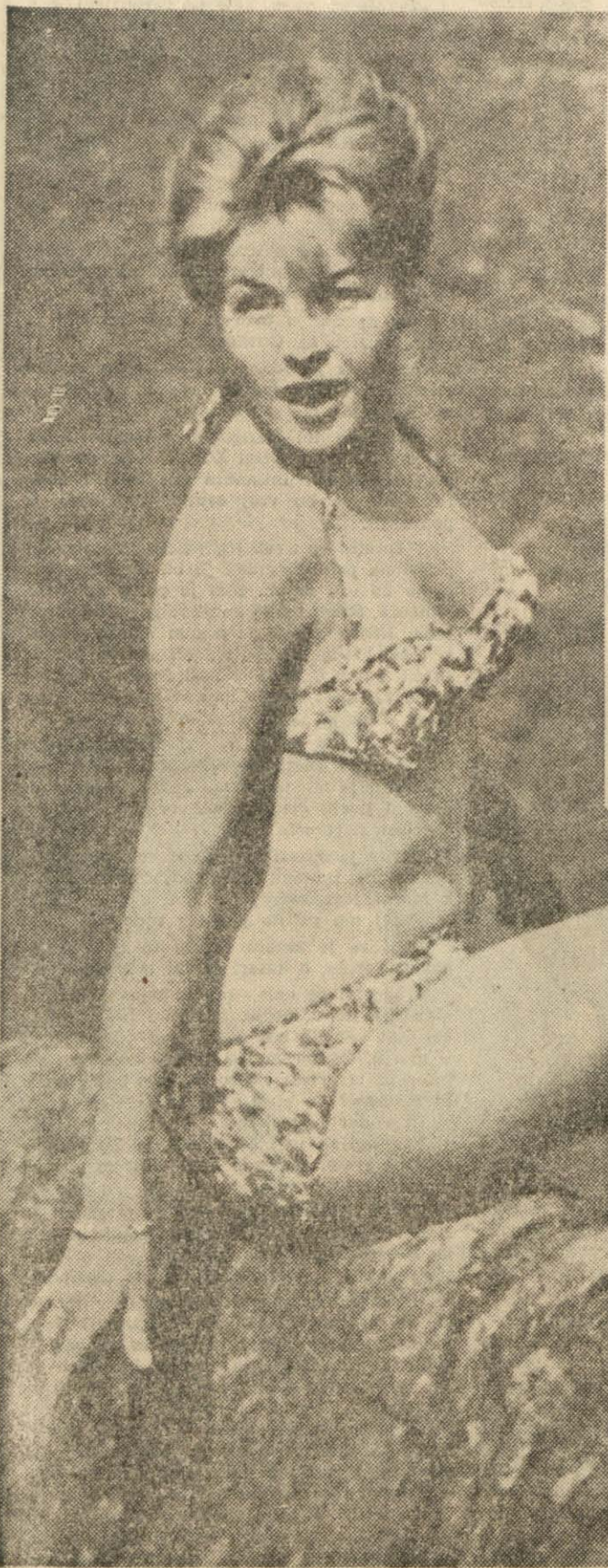
»Košček« v tisti skledi je neprestano prehajal iz rok v roke.

Ko je prišel do novinarjev in fotografov, so ga fotografirali.

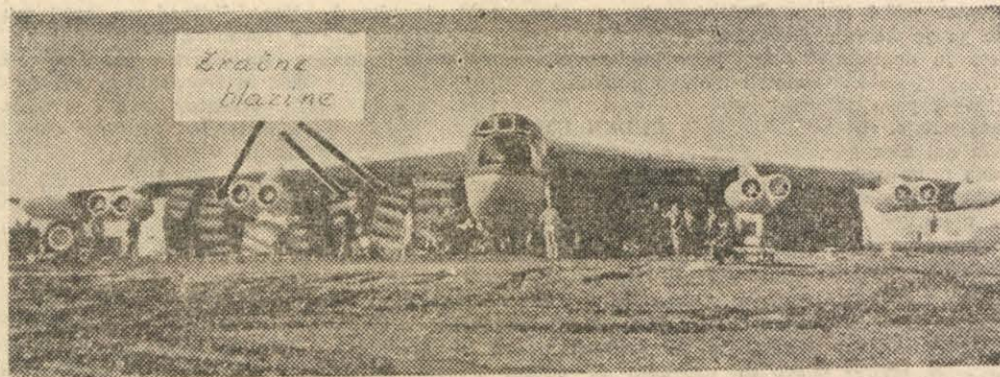
— In zdaj, kako naj pojasnimo to uganko? je rekel Châtaignier. Razlaga, gospodje, je možna samo ena:

Spomin na Cannes

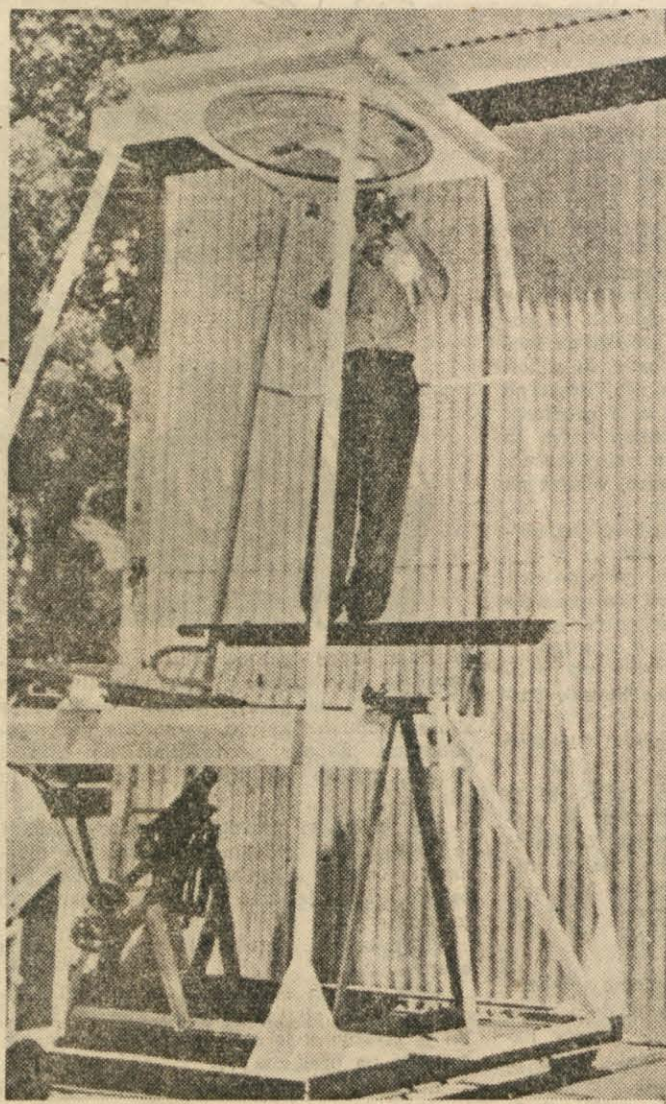

TUDI LETOS SO SI KOT VSAKO LETO ZNANE IN NEZNANE LEPTICE NA FILMSKEM FESTIVALU V CANNESU DOVOLILE NEKAJ DRZNIH POSNETKOV DA BI VZBUDILE ZANIMANJE REZISERJEV. MED NJIMI JE V VSAKEM OZIRU PREDNJACILA CO-RINA CAZAL, KI NI POVSEM NEZNANO IME V FRANCOSKEM FILMU.

200 ton na gumastih blazinah

OSEMOTORNI BOMBNIK AMERIŠKEGA LETALSTVA JE MORAL PRISTATI NA TREBUH, KER JE BIL PILOT POSTAVLJEN PRED IZBIRO: PRISTATI Z LETALOM NA TREBUH ALI SKOCITI S PADALOM. ODLOČIL SE JE ZA NEVARNEJSO PRVO IZBIRO. DA BI REŠIL 8 MILLIONOV DOLARJEV VREDNO LETALO. VSE SE JE SREČNO KONČALO IN BOMBNIK JE OBLEZAL NA POLJU V BLIZINI LETALIŠČA. KAKO GA DVIGNITI — OMEMITI MORAMO, DA TEHTA SKORAJ DVE STOTON — IN SPRAVITI NA LETALIŠČE. DA BI GA TAM POPRAVILI, PREPROSTA ZAMISEL JE REŠILA TUDI TA PROBLEM. POD ORJASKA KRILA SO NALOŽILI GUMJASTE BLAZINE IN JIH TOLIKO ČASA NAPIHOVALI, DA JE ZRAČNI PRITISK V NJIH DVIGNIL ORJASKA. OSTALO JE BILO PREPROSTO — IZVLEKLI SO KOLESA IZ TRUPA IN ODVLEKLI ORJASKA S TRAKTORJEM NA LETALIŠČE.

Imam mladega psa — lovskega terijerja. Vsi pravijo, da bo hud in to je že sedaj, saj pošteno grize ter trga nogavice in preproge. Kaj naj naredim, da ne bo več tako hud?

MATE DOLENC, dijak, Ljubljana

Priporočamo Vam, da naredite zamenjavo psov s tovarišem Ivanom Kompanom iz Koprivne, pošta Crna na Koroskem, ki je v eni prejšnjih številkih spraševal, kaj naj naredi s psom, ki sploh ni hud.

Uredništvo

Mnogo se govori o tako imenovani japonski gobi, ki naj bi pomagala pri zdravljenju raznih boleznih in vsebovala tudi precej vitaminov. Prosim, če bi mi lahko odgovorili na nekaj vprašanj o tej gobi.

Kje se dobi? V kateri tekočini, koliko časa in v kakih posodi naj se goba namaka, da jo lahko uporabimo za zdravilo? Kako namakamo to gobo, ki v tekočini raste? Ali se na gobi loči staro in novo rast? Po kolikem času rasti se stare dele zavrže kot izrabljene? Katere vitamine vsebuje to zdravilo? Za katero bolezen, v kakšni količini, kdaj (pred jedjo ali po njej) in kolikokrat na dan pijemo to zdravilo?

STANKO VICIĆ, upokojeni šolski upravitelj, Bočna

O zdravnosti japonske gobe ali kombusi so med strokovnjaki, kakor tudi med ljudmi zelo deljena mnenja. Nekateri ji pripisujejo veliko zdravilno moč, nekateri jo uživajo kot osvežujočo pijačo, spet drugi pa pravijo, da je nagnusna in da je ne bi pili.

Professor Oliver iz Madrida pravi, da je najvažnejši proizvod te gobe teomidin, snov, ki pospešuje funkcijo nadledvičnih žlez in krvni obtok oziroma pospešuje izločanje hormona kortizon. V dokumentarnem delu, ki ga je predložil Medicinski fakulteti v svoji deželi, je predlagal, naj bi gobo uradno uvrstili v mednarodno farmakopejo (lekarniško knjigo). S čajem gobe naj bi zdravili: razne revmatizme, povečan krvni pritisk, arteriosklerozo, kronično črevesno zaprtje, nekatera obolenja jeter in nekatere živčne bolezni.

Pariški profesor Pele pa sodi, da s kombušnim čajem zdravimo: trdovratne ekceme, holecistit (vnetje žolčnega mehurja), hudi koliti, nekatere oblike sladkorne bolezni in da čaj gobe pospešuje tek. Tako o čaju japonske gobe strokovnjaki.

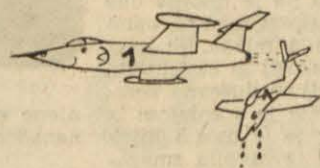
Gobo morate dobiti pri ljudeh, ki jo že imajo, ali jo goje za prodajo. Včasih smo jo lahko kupili pri nekaterih lekarnarjih. Gojimo pa jo takole: Gobo namakamo v precej sladkanem čaju, bodisi ruskem, kamiličnem ali kakšnem drugem zeliščnem čaju. Nalijemo ga v širok kozarec (za kompot, dva ali tri litrski), vanj položimo gobo, ga prevezemo z gazo in postavimo na suh, svetel prostor. Kozarec naj ne stoji na prepihu, temi, vročini, niti ne na mrzlem. Po 24 urah, včasih nekoliko pozneje, začne čaj vreti in ta krat ga že lahko odcedimo v steklenico, v kozarec pa nalijemo na novo skuhan ohlajen čaj. Vsakokrat ko premenjamo čaj, kozarec pomijemo, gobo pa skopljemo v mlajni vodi, ne da bi jo preveč mečkali. Goba, ki aktivno dela — živi — plava na čaju, ko pa pade na dno, pomeni, da je umrla. Včasih se zgodi, da pade goba na dno, ko menjamo čaj. Takrat dan, dva, počakajte, morda bo še splavala na površino. Namreč, če jo med umivanjem preveč mečkamo in tudi ko jo razpolovimo oziroma odstranjujemo spodnje stare plasti, se rada vsede na dno. Kombusa naglo raste in se hrani s sladkorjem. Zato mora biti čaj precej oslajen. Ko postane goba debela dva prsta, jo že lahko razpolovimo. Preden čaj pijemo, ga precedimo, na cedilu ostanejo glivice le-te gojimo v majhnih kozarcih in v zelo oslajenem čaju in že v desetih dneh imamo malo novo gobo.

Precej čaj pijemo na tešče. Professor Oliver svetuje popiti na dan največ dve skodelici kombušinega čaja, medtem ko pariški zdravnik Pele trdi, da ga lahko pijemo neomejeno, ker zdravljenje s čajem ni škodljivo. Tudi v tem primeru bo najboljša zlata sredina. Vsekakor pa bo najbolje v vsakem posameznem primeru glede zdravljenja s kombušnim čajem vprašati za svet zdravnika.

Vera Penca, novinarka, Ljubljana

Prosim vas, da mi odgovorite na vprašanje ali so Američani res potolčki angleški letalski hitrostni rekord? Kdo je bil pilot in s katerim letalom je letel? Baje so Rusi leteli še hitreje, menda nad 2000 kilometrov na uro:

JURE KRAMPOLJ, Tehniška srednja šola, Ljubljana

Zdaj je tako ploden čas za letalske rekorde, da bo potreben odgovor na vprašanje še dopolniti. Lani 19. decembra so Američani res potolčki svetovni hitrostni rekord, ki so ga do tedaj držali Angleži s 1822 kilometri na uro (Peter Twiss na letalu Fairley FD-2). Ameriški pilot Adrian Drew je bil z letalom McDonnell F-101A »Voodoo« za dobrih 120 kilometrov hitrejši in je dosegel uradno priznано povprečno hitrost v dveh poletih 1943 kilometrov na uro! Ta rekord je še toliko bolj vreden omembe, ker je prejšnji rekord postavilo posebno eksperimentalno letalo, F-101A pa je običajno reakcijsko lovsko letalo serijske gradnje. Po priznanju tega rekorda — za to skrbi mednarodna letalska organizacija — je prispela iz Sovjetske zveze novica, da je sovjetski pilot Korovučkin dosegel na nekem lovskem letalu hitrost nad 2000 kilometrov na uro. Tipa letala niso omenjali, vendar je bil najbrž novi Mig-21! Kljub pisanju časopisov, da so s tem postavili nov hitrostni rekord, tega ne moremo potrditi. Pravilnik za rekorde, ki ga je izdala mednarodna letalska organizacija zahteva namreč, da preleti rekordno letalo progo 16 kilometrov v obeh smereh — s tem izključimo »pomoč« vetra ki je včasih kar precejšnja. Zato ni nič čudnega, da danes letala med poletom dostikrat presežejo hitrostni rekord — toda na prekratkih progah in le v eni smeri. Novi ameriški rekord pa vseno ni dolgo obveljal. Maja meseca je ameriški pilot Walter Irwin ponovno izdatno izboljšal rezultat letala »Voodoo« in dosegel z letalom Lockheed F-104A »Starfighter« v dveh zaporednih preletih 16-kilometrsko progo povprečno hitrost 2259 kilometrov na uro (nekoliko manj, kot so prvotno objavili), kar je v višini 12 000 metrov, kjer je letel, več kot dvojnja zvočna hitrost — znano je namreč, da hitrost zvoka z višino pada. Ta rezultat so predložili v potrditev mednarodni letalski organizaciji.

Omeniti je treba še to, da so raketna letala — dvignili so jih štirimotorniki 10 000 metrov visoko, kjer so lahko vse gorivo in vso moč motorjev izkoristila le za hitrost v redkih zračnih plasteh — dosegla celo trikratno zvočno hitrost in da tudi tega ne moremo upoštevati kot rekord.

Zoran Jerin, Ljubljana

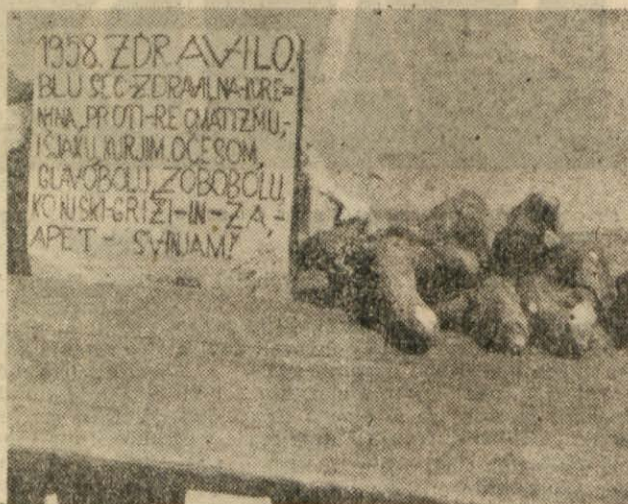
Sončni žarkji bodo kuhali

MODEL SONČNE PEČI, KI SO GA IZDELALI V AVSTRALIJU, KJER NAMERAVAJO V KRATKEM IZKORIŠČATI ENERGIJO SONČNIH ŽARKOV, KI JIH TAM NE MANJKA. SONČNO ENERGIJO ŽE NEKAJ ČASA IZKORIŠČAJO V SOVJETSKI ZVEZI, ZDA IN INDIJI.

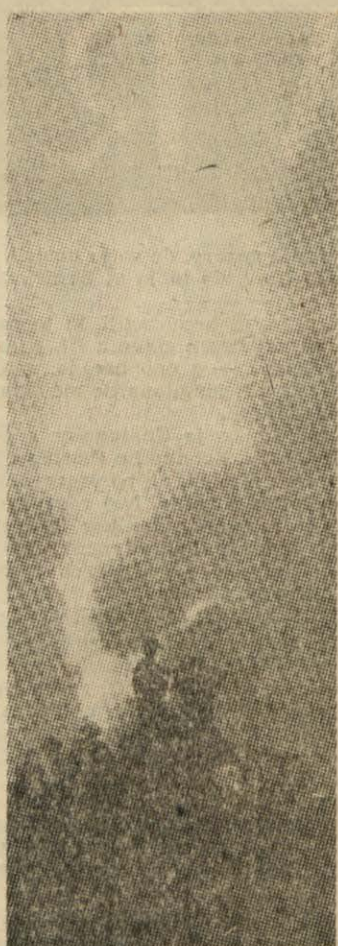
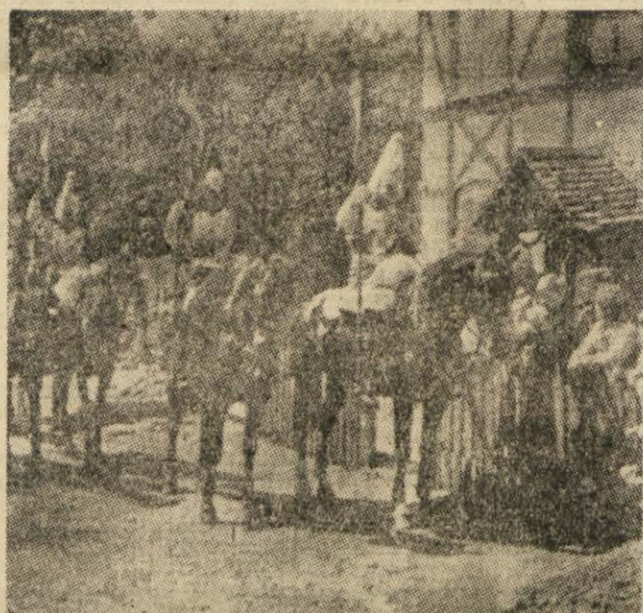
Kot v starih časih

DALEČ SO ŽE ČASI, KO SO PATRULJE VOJAKOV HODILE PO VASEH IN NOVACILE FANTE ZA VOJSKO. MENDA SE NI ZA OBČAJ OHRANIL NIKJER DRUGJE NA VSETU KOT V ANGLIJI V SEVERNEM SHROPSHIREU, KJER JEZDI REKRUTNA KOMISIJA V SLIKOVITIH OPRAVAH OD VASI DO VASI IN IZBIRA FANTE, KI SE JAVLJAJO V GARDNE ENOTE BRITANSKE ARMADNE.

Tihožitje s pljuškega trga

KOMENTAR MENDA NI POTREBEN!

Ogenj je ugasnil

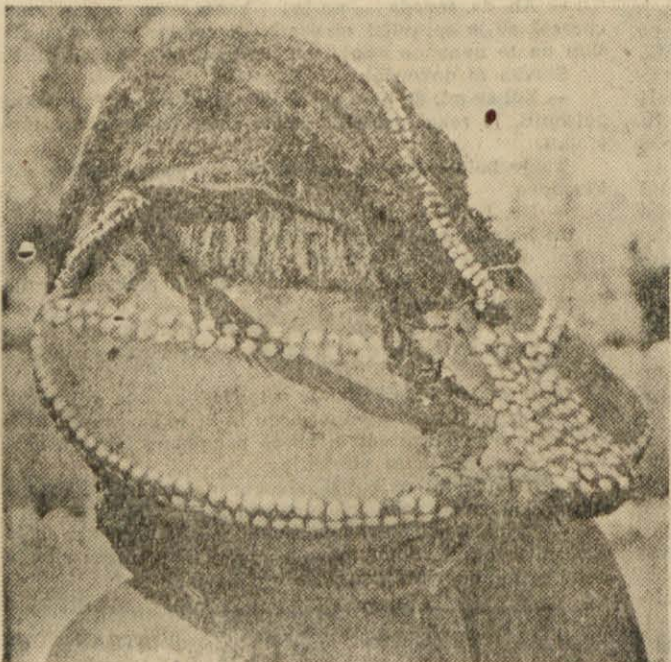
ZNANI AMERIŠKI »GASILEC« NAJTRDOVRATNEJSIH POZAROV KINLEY (desno) JE PRED DNEVI SREČNO POGASIL POZAR, KI JE DIVJAL ČELI DVE LETI NA NAFTNIH POLJH V AHWAZU PRI ABADANU. VRTINO, PO KATERI PRITEKA NA ZEMLJO GOREČA NAFTA, JE POTREBNO V TAKSNEM PRIMERU RAZSTRELITI, KAR JE SMRTNO NEVARNO DELO. KINLEY JE Z 200 KILOGRAMI NITROGLICERINA PO NEKAJ POSKUSIH LE USPEL.

Čudna pošast

BO SE KDO POMISLIL, DA JE SKRIVNOSTNI HIMALAJSKI SNEŽNI CLOVEK... PA NI, LE GASILEC JE, KI SO MU AZBESTNO OBLEKO OBRIZGALI UGAŠEVALCI S PENO. V TAKŠNI OBLEKI SE DRZNEJO GASILCI CELO V NAJHUŠJI OGENJ.

Ustvarjalcem mode za vzgled

ZAMAN BI UGIBALI, KAJ POMENI TA SLIKA! POVEDALI VAM BOMO, ČI NI UMETNIKI V NEKI AFRISKI VASI TAKOLE Z BLATOM IN KAMENČKI OKRASIJO LASE SVOJIH ŽENA. UBOGI LASJE, KI MORAJO NOSITI TO TEZO.

Influenca in njene ekonomske posledice

ZNOJENJE NI PRIJETNO

Zlasti je neprijetno, če se poleti potimo. Pod pazduho pokvarimo obleke, iz katerih madeže od znojja težko odstranimo. Pomagamo pa si lahko sami. Nampravno si tekočino, s katero se namažemo vsak dan. 20 dikg kolonske vode, 3 g aluminijevega sulfata, 3 g mentolovega ekstrakta in 10 dikg vode dobro zmešamo. Vsak dan se moramo pod pazduho umiti z mrzlo vodo, potem pa z vato, ki jo namočimo v to tekočino, namažemo kožo. Tekočino moramo pred uporabo dobro premešati. K letnim oblekam si kupimo potnice, in sicer ker lake, ki nimajo gumijaste vložke in jih lahko peremo.

Se veča nadloga so potne noge. Poletni nosimo odprte ržne čevlje, da ko lahko diha. Vsak dan si umijemo noge v mlčni vodi, ki smo jo dodali nekaj morske soli ali vinskega kisa. Ko noge osušimo, jih potresimo z boraksovim prahom. Vsak dan pa moramo obuti sveže nogavice.

Po prvem začetku uspešnega boja z virusnimi boleznimi, ki smo ga v Sloveniji začeli s cepljenjem proti otroški paralizi, bo najbolj verjetno prišla na vrsto borba z influenco, virusnim obolenjem, ki povzroča v sedanjem času ogromno gospodarsko škodo.

Influenca, ali kot se pogosto imenuje, gripa, zavzema prav posebno mesto med nalezljivimi boleznimi človeka. To je zadnji predstavnik nekaj tako pomembne vrste pandemskih bolezni, ki še vedno kdaj pa kdaj pretrese ves svet. Črne kuge, kuga in kolera so že davno potisnjene v svoja zadnja kotička tropskih in subtropskih pokrajin, kjer zaradi nizke ekonomske in higienske ravni tamonjih prebivalcev še vedno obstajajo pogoji za njihovo širjenje. Civilizirane dežele so se rešile teh bolezni, bodisi da so izvajale cepjenje proti kozam ali pa s karantenskimi ukrepi preprečile prestop kuge in kolere preko pomorskih pristanišč in suhozemskih meja.

Ko še nismo dosti vedeli o izredni spremljivosti virusa influence, smo si razlagali nenadno pojavljanje epidemij ogromnih razsežnosti predvsem z visoko občutljivostjo ljudi za to bolezen, s kratkotrajno odpornostjo, ki nastane po bolezni, s kratko inkubacijsko dobo (od okužbe do izbruha bolezni) in z izredno lahkimi kapljicnim načinom prenašanja. Po zaslugi virusologov, ki so svoje delo posvetili predvsem študiju teh vprašanj, pa danes vemo, da je virus influence podvržen stalnim občutnim spremembam v svoji sestavi. Virus, ki je povzročil epidemijo po vsem svetu v enem letu, je vedno drugačen od tistega, ki je zgodaj spomladi v severni Kitajski in dosegal v nekaj mesecih najbolj oddaljene dežele sveta. Najbolj zanimiva ugotovitev pri podrobnih analizah virusa v tej epidemiji je bila, da so našli v ZDA, Avstraliji in na Nizozemskem v krvi oseb, starejših od 70 let, sledov okužbe s tem virusom, še preden je epidemija dosegla njihove dežele. Torej so bili ti ljudje pred sedmimi desetletji že v stiku z enakimi ali pa zelo podobnimi povzročitelji. Za raziskovalce, ki so prej ugotavljali stalne občutne spremembe v sestavi virusov od epidemije do epidemije, je bilo to spoznanje razveseljivo. Morda je vendar nastopil konec večnim spre-

membam virusov v izrazito nove oblike in se je krog teh sprememb nekako zaključil. Če bi bilo to res, bi od sedaj torej lahko pričakovali pojavljanje že dokaj znanih sojev. In če so- vpražnika poznamo, je tudi borba z njim veliko lažja.

Za večino prebivalcev sveta pa je bil »azijski« soj seveda čisto nov. Ker je bil zelo različen od sojev, najdenih v epidemijah zadnjih desetletij, je naletel na neodporno prebivalstvo in se je zato epidemija zelo hitro in intenzivno širila. V posameznih kolektivih je bolezen zajela tudi do 60 odstotkov oseb, zlasti v internatih in kasarnah.

Tudi Slovenijo je prešla epidemija v kratkem času. Res so se prvi primeri pri nas pojavili že v avgustu in tudi še v januarju smo zabeležili posamezne primere, vendar je glavni val trajal dobra dva meseca, nekaj teden oktobra in novembra. Medtem ko je bilo v prvem tednu oktobra zabeleženih okrog 6 tisoč primerov influence, se je to število v zadnjem tednu oktobra povzpelo na 31 tisoč, zadnji teden novembra pa je že padlo na 2 tisoč. Te številke veljajo za prijavljene primere in ni mogoče izračunati dejanskega števila obolelih. Po prijavih zdravstvene mreže bi jih bilo v Sloveniji okrog 130 tisoč, dejansko pa jih je bilo najbolj verjetno vsaj četrt milijona. Torej bi prebolel v zadnji epidemiji influence vsak šest prebivalec naše republike.

Ekonomska škoda, ki jo je epidemija povzročila, je bila ogromna. Edini podatki, na podlagi katerih lahko izračunamo približno škodo, so podatki izpada delovne sile članov socialnega zavarovanja. Med epidemijo je bilo med zavarovanci približno 70 tisoč primerov, kar da 17,5 odstotkov zavarovancev. Zelo približno izračunamo izpad delovne sile je znašal okrog 536 tisoč delovnih dni. Povprečna vrednost delovnega dne je znašala 1570 din, ki ji moramo še prišteti hranarino in zdravstve-

no zaščito (približno 470 + 350 din dnevno). Torej je znašala ekonomska škoda, ki jo je povzročila zadnja epidemija influence samo med aktivnimi člani socialnega zavarovanja, eno milijardo 281 milijonov din. Ta vsota pa je le seštevek izgube pri posameznih primerih in bi bila realna le, če bi obolenja nastopala posamezno. Spričo izredno hitrega nastopa epidemije, zvezanega z dezorganizacijo produkcije, pa se navedena vsota še potencira. Poleg tega pri navedeni vsoti niso vrčunani stroški za zdravila, niti ni upoštevana gospodarska škoda, ki jo je epidemija povzročila med nezavarovanimi osebami.

Dr. Janez Kmet

Sreča je, da je bila epidemija blage narave, saj je starejšim osebam še vedno sveže v spominu strašna epidemija »span-ske« influence, ki je v letih 1918-20 pokosila na desetine milijonov mladih ljudi po vsem svetu. Ni še znano zdravilo, ki bi vplivalo na sam virus. Znamo sicer zdraviti komplikacije influence, proti sami bolezni pa smo pri zdravljenju še vedno brez moči.

Ne samo influence, tudi drugih virusnih bolezni še ne moremo zdraviti z doslej znanimi zdravili. Zato pa imamo proti mnogim od njih že na razpolago uspešna zaščitna cepiva. Skoro pozabili smo že, da se moramo edino cepitju zahvaliti, da črnih koz ne poznamo več. Včasih so bile prav tako pogostne, kot so danes opice in ljudje so med epidemijami umirali v velikem številu. O blagodejnih vplivih cepjenja proti otroški paralizi se bomo prav kmalu tudi pri nas lahko prepričali. Zato je naravno, da raziskovalci influence intenzivno delajo na izpopolnitvi cepiva, ki bi uspeš-

lezn, vendar vbrizgan pod kožo ljudem sproži v njihovem telesu obrambne snovi. Ko pride tako cepljena oseba v stik z bolnikom, se pri njej bolezen ne razvije. Za cepivo, potrebno za zaščito ene osebe, se porabi približno eno jajce in zato stroški za izdelavo cepiva niso posebno visoki.

Raziskovanje cepiva je še v preizkusni fazi. Največja težava je v tem, da vsako epidemijo povzročajo novi soji, različni od vseh prejšnjih. Zato je mogoče pričakovati uspešne zaščite le, če se uporabljajo izdelava cepiva tisti soji virusa, ki je povzročil bližajočo se epidemijo. Uspešna borba proti influenci je torej mogoča le na mednarodni bazi. Dežela, kjer se je nova epidemija pojavila, mora po najhitrejši poti poslati novo izolirane soje vsem deželam, kamor se bo epidemija širila, torej praktično vsemu svetu. Dežele, ki se hočejo zaščititi, pa morajo iz tega soja čimhitreje izdelati cepivo in cepiti svoje prebivalce, še preden jih epidemija doseže.

Svetovna zdravstvena organizacija, ki vodi mednarodno borbo z influenco, je organizirala svoj center v Londonu, kamor pošiljajo mnog. laboratoriji vse soje, ki so jih izolirali. Nikoli ni namreč mogoče vedeti, kdaj se bo pojavil nov soj in kot ogenj zajel ves svet. Svetovni center pa lahko primerja soje iz raznih dežel in prav hitro ugotovi, če so med njimi novi tipi, nevarni za svetovni požar. Prav zadnja epidemija »azijske« influence je razkrila velike razpoke v tistem, kar naj bi se imenovalo svetovni sistem epidemijološkega obveščanja. Cepiva je epidemija izbruhnila na Kitajskem še v februarju, je bil poslan prvi soj v London še pred aprilom in v Londonu je zamujena sta bila torej dva meseca.

Najbolj obširne poizkuse s cepivom, izdelanim iz novega soja zadnje epidemije, so izvedli v ZDA. Cepili so več deset tisoč oseb, in primerjali obolelost med cepljenimi in necepljenimi, ko jih je epidemija dosegla. Ugotovili so, da je dalo cepivo visoko zaščito; okrog 70 odstotkov cepljenih ni zbolelo, ko so prišli v stik z bolniki.

Medtem ko preizkušajo Amerikanci cepivo, napravljeno iz ubitih virusov, delajo Rusi obširne poizkuse s cepivi, izdelanimi iz živih virusov. S posebnimi postopki v laboratorijih ublaže živim virusom njihovo napadalnost za človeka. Tako spremljene soje vbrizgavajo potem sprejemljivim osebam v nos ter jih tako zaščiti.

Češki raziskovalci preizkušajo zaščitno delovanje seruma konj, ki so jih imunizirali z virusi influence. S posebnimi razpršilci vbrizgajo serum v ob nosnici; postopek, ki se izvaja zelo hitro. Trdijo, da so dosegli dober zaščitni efekt.

Če bodo raziskovanja potekala uspešno in se bo izdelala dobra vakcina, lahko upravičeno upamo, da bo v prihodnji epidemiji tudi influenci že mogoče uspešno stopiti na prste.

ČEVLJI DANES

Menda moda še nikoli prej ni dajala takega poudarka obutvi kakor letos in zato bo prav, če povemo tudi o njej nekaj besed.

Na modnih revijah pri nas in v tujini so pokazali letos toliko lepih modelov, da se je človeku res težko odločiti. Daleč na prvem mestu pri ženski obutvi je še vedno salonar, čeprav ga počasi izpodriva čevlji s spkonko preko narta in ki bo — če se obdrža moda ravnih linij in kratkih kril — v bodoče stopil na prvo mesto. Za zdaj pa je salonar res najbolj hvaležna oblika ženske obutve, saj ga lahko nosimo ob vsakem dnevnem in letnem času in ob vsaki priložnosti. Za v pisarno in za dopoldanske nakupe nosimo salonarje z ne preozko srednje visoko peto. Salonarji, ki jih nosimo k popoldanskim oblekam in zvečer, imajo malo višjo peto. Osem do deset centimetrov visokih in prav tankih pet na letošnjih modnih revijah v tujini skoraj ni bilo več opaziti. Mehki, udobni salonarji s prav nizko peto ali skoraj brez nje, tako imenovani baletni čevlji, so še vedno najbolj priljubljena in tudi najbolj primerna obutev za mlada dekleta. Vsi čevlji so in šiljasti, tu pa tam vidimo

mo tudi čevlje, ki so spredaj ravni, t. j. z odsekano konico. Vsi salonarji so opremljeni z večjimi ali prav majhnimi luknjicami in to po vsej površini ali pa je luknjičast samo kak del čevlja, n. pr. kapica, rob ob izrezu, stranski del čevlja in podobno. Od barv prevladuje bela, za njo pa se vrste vsi pastelni odtenki drugih barv.

Razen salonarjev se največ nosijo še priljubljeni natikači in to z nizko, srednjo ali visoko peto. Srednja in visoka peta je vedno iz plutovine in »polna«, t. j. tvori s podplatom celoto. Natikačev z ozko visoko peto zunanji več videti. Natikače nosimo k lahkim dnevnim oblekam za v pisarno, za dopoldanske in popoldanske nakupe ter za na obalo, nikakor pa ne sodijo k boljši svileni obleki, ki jo nosimo popoldne ali zvečer.

Naj povem še, da so v drugih deželah sandali povsem izginili s cest. Nosijo jih le še k večernim oblekam in so zato izdelani iz pozlačnega ali posrebrnega usnja.

Moški čevlji so lahki, mehki in udobni. Spredaj so šiljasti. Od barv prevladuje rjava v vseh odtenkih, stredi ji svetlosiv in seveda črna. Tudi moški letni čevlji so luknjičasti. Sandal ni več videti.

Moški, pa tudi ženski športni čevlji imajo podplate iz porozne gume, ki naredi čevlje mehke in je hola v njih res udobna. Mislim, da je prav, če napišemo še nekaj besed o čevljih, ki jih vidimo na naših telesih. V drugih deželah...

tekmujejo med seboj in se trudijo, da bi spravile na trg kar najudobnejšo, lahko in moderno obutev. Pri nas pa v tem pogledu prednjačijo maloštevilni čevljarji-obrtniki, medtem ko se z izdelki naše čevljarke industrije res še ne moremo pohvaliti. Mnogi čevlji so še vedno težki, izdelava je groba, po obliki so okorni in zato nemožni in ko si človek takole ogleduje čevlje, razstavljene v izložbah nekaterih naših trgovin, se ne more obraniti vtisa, da v njih razprodajajo staro, nemoderno obutev. Tudi naša čevljarška industrija bi si morala prizadevati, da bi s čim sodobnejšo obutvijo zadovoljila potrošnike.

Komplet za na plažo je lahko iz navadnega belega šifona ali pa napravimo blačke iz platna.

Zadnji trik mode

Onojen in trajen! ZAHTEVAJTE TO V VSEH DRUGERIJAH IN PARFUMERIJAH

Poletne obleke za otroke naj bodo iz pralnega blaga

Zaupaj mi

ALI GA DANA BESEDA RES OBVEZUJE?

Zena petdesetih let, zelo natančno, čeprav dokaj enolično obtečena, s temnimi, strogo spletenimi lasmi. Pozdravila me je kratko in skoraj uradno zdržano. Ko sem jo vprašal, kaj jo je privedlo na razgovor, se ni niti najmanj zmedla. Brez zadržev mi je povedala, da je že deset let vdova in ima edinega otroka, sina, starega 24 let. Studira na univerzi in je tik pred diplomom.

— Potem pa ga čaka seveda še vojaščina, — je pristavila trdo in s posebnim poudarkom, kot da bi si moral to prav posebej zapomniti.

— To je običajno, da sem ji rekla mirno, ker nisem z ničemer hotel vplivati na to, kar mi je nameravala povedati. To jo je skoraj razburilo.

— In pomislite, — je pristavila z razdraženim, močno zvišanim glasom, — zdaj mi piše, da se je seznanil z nekim dekletom in da se namerava v kratkem poročiti z njo. Prosi me, da bi mu deklet smelo priti k meni in bi za ta čas, da mi on odsluži še vojaščino, živel pri meni. Saj to ne bo trajalo dalj kot leto dni, prvi v pismu, potem pa da se bo on vrnil in se bosta lahko osamosvojila.

— Vas razburja, da bi morali ta čas skrbeti za snaho? Kaj je brez poklica? — sem vprašal, neprizadeto.

— To ne, ona je že zaposlena, — je nadaljevala nič manj nestrpno kot doslej. — Sicer pa bi jo jaz tudi ne mogla preživljati. Imam samo majhno pokojnino in nekaj zemlje. Toda pomislite, 24 let sem preživljala svojega sina, 24 let sem si pritrigovala od ust zanj, da je prišel do boljšega kruha, 24 let sem čakala na to, da bi mi lahko kdaj tudi kaj vrnil za ta moj trud. In zdaj, ko stoji šele komaj na pragu dobre službe, zdaj mu nisem mar jaz, ampak si je takoj izbral ženo, drugo, ne svojo mater... —

Po licih in vratu so se ji od razburjenja pokazale rdeče lise. Odprla je torbico in si brisala obraz.

Gledal sem jo in skoraj bi se mi zasmilila, da nisem obenem videl tudi obeh mladih in njiu pravice do samostojnega življenja. Ničesar ji nisem mogel reči. Ko sva tako lep čas molčala, je ona pretrgala molk z nenadnim vprašanjem:

— Ali tako mladega fanta beseda, dana dekletu, obvezuje? —

— Ne vem prav zakaj, toda bilo mi je nekam nerodno in pogledal sem mimo nje, ko sem ji mirno rekel:

— To se razume. Jasno, da ga obvezuje.

— Na to je ona skoraj izzivajoče pristavila:

— Pa saj je vendar še premlad, da bi ga lahko obvezovala! Kaj se bo 24-letni fant ženil? —

— Hočete reči, da se vam zdi še premalo resen za tak korak. Seveda je prav, da ga na resnost take zveze opozorite in mu nakazete, da je bolje ta korak dobro pretehtati, kot pa se zanj odločiti prehitro. Ne verjamem pa prav, da vam bo uspelo prepričati ga, če boste zahtevali, da prelomi dano besedo zato, ker je najprej vam dolžan vračati tisto, kar ste mu kot mati dajali. To bo najprej neprepričljivo. Razen tega pa je taka zahteva v odnosu do sina tudi prekruta. Če bi morali otroci vse, kar prejmejo od svojih staršev, povrniti njim, bi verjetno nikoli ne mogli zaživeti svojega lastnega življenja. Red narave je ponavadi obrnjen. Tisto, kar smo prejeli od staršev, moramo vračati lastnim otrokom. In ti spet ne vračajo nam, marveč ponovno svojim otrokom... —

Gledala me je mirno, a skoraj prestrašeno:

— Torej nimam jaz od njega ničesar pričakovati. Ničesar si nisem zaslužila z delom in pritrigovanjem zanj skozi 24 let? — Ko je končala, me je gledala skoraj grozeče in obupano.

— Nisem vas hotel razburiti še bolj, kot ste. Zdel bi le, da določene stvari jasno razumete. Mladostna nezrelost nas dane obljube ne more obvezovati. Tako dana beseda je kvečjemu slab poklon za tiste, ki so vzgajali tega, ki lahko daje neodgovorne obljube. Razen tega pa bi rad, da razumete, da si boste snovo naklonjenost prav v tej njegovi odločitvi lahko bolj pridobili ali zapravili, kot ste si jo mogli vseh 24 let doslej. Če ste mu bili doslej dobra in skrbna mati, zakaj bi zdaj naenkrat to nehali biti? Zakaj bi zdaj naenkrat zahtevali, da bi se moral odpovedati svoji izvolskosti in prelamljati dano besedo — edino zaradi vas. Zapravili bi vse, kar ste v četrti stoletja gradili in zgradili. —

Nemci spet v formi

KRATKO
Toda Novo

PRVAKI SO NA VI. SVETOVNEM NOGOMETNEM PRVENSTVU STARTALI BOLJE, KAKOR VSA PET-NAJSTORICA NJIHOVIH TEKMECEV

Vse, kar je bilo o šestih finalistih letošnjega svetovnega nogometnega prvenstva napisano prej, je sedaj — že po prvih tekmah na katerih zbledelo. To pa je tudi popolnoma razumljivo, saj lahko napoved igralce in ekipe ocenimo le po tem, kar zares pokažejo v areni. Govoriti je mnogo lažje, kakor igrati...

Vzemimo za izhodišče londonsko stavo, ki je nekako zrcalo misljenja ljubiteljev nogometa na Otoku, posredno pa tudi vse svetovne nogometne javnosti. »Bokmakerji« so pred začetkom tekem zabeleževali zanimive številke. Najviše je kotirala Jugoslavija, kar ne preseneča. Njokogar namreč tisti beograjski 5:0 ni huje prizadel, kakor prav Angleže.

Vrstni red je bil tak: Jugoslavija 5:1, SZ in Brazilija 6:1, Anglija in Argentina 7:1, Madžarska 10:1, Zahodna Nemčija in Mehika 12:1, Paragvaj 16:1, Avstrija 25:1, CSR, Severna Irka in Švedska 33:1, Francija 50:1, Škotska in Wales 66:1.

In kako bi mostva razvrstili po prvih spopadih na trati? TT je po nedeljskih poročilih ter glede na vzdušje na Švedskem, ki ga je po telefonu posredoval posebnih dopisnik našega lista (poročilo berite na prvi strani) sestavil naslednji vrstni red:

1. Zahodna Nemčija — Svetovni prvaki so s smotrnim igrom povsem razbili premetne Argentine, ki pa so kot najboljši zastopnik Južne Amerike veljali za enega izmed prvih favoritov.

2. Brazilija — Virtuozji z žogo hitri kot doge, pa tudi strelci »per excellence« — to je prvi vtič o Brazilcih, ki so brez tečajev pohuritali Avstrije.

3. Francija — Povratek Kope je vili trikolorom novih moči. Kdo bi si mislil? Sedem golov proti Paragvajcu v Parizu so iz sebe od navdušenja. Gol — in ne de Gaulle — je sedaj v središču pozornosti.

4. Anglija — Moskovski rezultat s SZ je doživel novo reprizo. Bilo je tako. Vsekakor pa je bil beograjski debakl zares samo trenutna slabost.

5. SZ — Rusom se to verjetno še ni zgodilo. Kloniti so morali v fanih, ker jim je zmanjkalo sapa. Kolikor pa je bilo tokrat manj telesne moči, pa je bilo — vsaj v prvem delu tekme — v Angleži — več domišelnosti.

6. Severna Irka — Igralci okoli Blanchflowerja so vsaj za začetek potrdili svoje optimistične izjave. Ostro, hkrati pa skrajno previdno so zaigrali proti Cehom in — zmagali.

7. Švedska — Uspeh proti gotovo najslabšemu udeležencu finala (Mehiki), vendar po dokaj dobri igri.

bič boljši, so finalisti iz Berna le remizirali proti Walesu.

11. Wales — John Charles bo za zdaj zadovoljen. Igrati 1:1 z Madžarji vendar ni kar tako.

12. Argentina — Razočaranje v Buenos Airesu. Če modro-bele, v preostalih dveh tekmah ne bodo zaigrali mnogo učinkoviteje, bodo ob povratku domov neslavno sprejeti.

13. Avstrija — Ze vnaprej pripravljen izgovor bo sedaj prišel prav: kdo pa lahko uspe v taki atomski skupini? Kdor ne verjame, pa naj kar igra proti Brazilcem, Rusom in Angliji.

14. CSR — kakor pred štiri-

mi leti — spet hladni tuš v prvi tekmi. Verjetno pa so Čehi vendar letos toliko boljše pripravili, da bodo v naslednjih tekmah vendar še popravili bilanco.

15. Paragvaj — Da, mednarodne izkušnje si je treba z njo pripraviti. Trener Gonzalez je sedaj bogatejši za veliko življenjsko resnico: rajši dvakrat zaigraj, kot enkrat povej!

16. Mehika — Po kvaliteti precej zaostaja za vsemi finalisti.

Takšno so ugotovitve po prvih osmih tekmah. In kako bo šlo naprej? Samo malo potrpljenja: čez teden dni vam bomo spet postregli z našim barometrom!

Stella Walsh ali Stanislava Walasiewicz

Ženska z moško energijo

Mnogo preden sta se rodili avstralski čudežni sprinterki Betty Cuthbert in Marlene Mathewes in mnogo prej, preden je Hitler raznel vojno vihar nad Evropo, je zelenooko dekle teklo od zmage do zmage na tekmovalnih od Los Angelesa do Varšave.

No, in zdaj to dekle, staro že 47 let, še vedno tekmuje, še vedno teče in skače. Prihodnji mesec bo vodja ženske ekipe ZDA na dvoboju s Sovjetsko zvezo v Moskvi, na tem atletskem odtenku dvojeva »sputnikov in vanguardov«.

Ime? ... Stella Walsh kot jo imenujejo v ZDA ali pa Stanislava Walasiewicz, kot so jo klicali na Poljskem. V svoji več kot tridesetletni atletski karieri je dobila zlate in srebrne olimpijske medalje, še vedno drži svetovni rekord na 60 m s 7,3, še vedno je tridesetna poljska rekorderka in v svoji bilanci ima nič manj kot 41 osvojenih prvenstev ZDA.

Stella je eno največjih imen ženske atletike. V ZDA je prišla stana dve leti in je večino domovino, pa čeprav so nastopale že prej na igrah za drugo.

Danes je Stella na to srečno in nesrečno leto 1956 že pozabila. Če pridete v kalifornijsko mesto Van Nuys, lahko srečate srečno ženo, ki bo rada pokazala svojo velikansko zbirko pokalov, diplom in drugih nagrad. Vsega skupaj šteje ta muzej kakih 1500 »kosov«.

TUDI 112 NA 100 M JE TEKLA! O svojem svetovnem rekordu na 60 m pravi: »Nočem biti ne-

To je ona: Stella Walsh

časna preživela onkraj Atlantika.

POKOPANE SANJE

Mnogo sanj se je Stelli izpolnilo v športnem življenju, toda tudi razočaranj ni manjkalo. Največje je doživela pred dvema letoma na izbirnih tekmah za zastavo ameriške ekipe za olimpijske igre v Melbourneu. V predteku na 220 y je tekla le na zmago, ker ni hotela po nepotrebnem trošiti svojih sil. Dosegla je soliden rezultat 24,8, toda v finalu se ni uvrstila, ker so odločil čas, ne pa mesta, kar pa Stella ni vedela. Razočaranje je bilo zelo veliko, ker si je na svojo moč želela še enkrat nastopiti na olimpijskih igrah in to za svojo novo domovino. Isto leto je namreč šele dobila to možnost, potem ko se je poročila z Amerikancem Harryjem Olsonom in ko je mednarodni olimpijski odbor sprejel sklep, da lahko atletinje, ki so se poročile s tujimi državljani in s tem dobile novo državljanstvo, tekmujejo za novo

svetovnem prvenstvu... da švedskem osvojenju... osvoje urazne reprezentance... (text continues vertically)

Nemška nogometna zveza je za to prvenstvo na Švedskem, kamor odhaja z največjo skrbi, ker mora pač braniti, česar nihče drug nima, naročila vse za bivanje in kupila tudi povratne karte za svoje do vključno 23. junija. Če bodo vozovnice časovno zapadle — se pravi v drugem jeziku: če bomo ostali v konkurenci se po polinalih — se prav gotovo ne bomo jezili — tako morda... (text continues vertically)

Švedski nogometni sodnik Ivan Ekblad, ki je l. 1934 sodeloval na svetovnem prvenstvu v Rimu (CSR), v Italijo sta bila... (text continues vertically)

Nizozemski nogometaši so si za zaključek letošnjega prvenstva skuhan čisto poseben jubilej. Med dvema najboljšima kandidatom za najboljšo mesto — Enschede in ADO iz Haaga — se je v drugem delu medsebojne tekme zgodilo, da je moral levi branilec Enschede zaradi poškodbe zapustiti igrišče. Ker prizadeto moštvo ni smelo postaviti namestnika, je moral do konca igrati z 10 igralci v tej situaciji je predsednik nasprotne družbe (to je več rediteljev in nadzornikov nad njimi, se je sam ponudil, da bo prevzel en izmed teh mest. Tako bo Ekblad še četrtič »uradno« sodeloval na nogometnem prvenstvu.

je spet lahko nastopal v tekmu. Takšnih primerov bi lahko našli pri nas in v tujini še na stotine. Spominimo se samo nekaterih invadov, ki smučajo, plavajo ali telovadijo boljše kot marsikdo, ki je povsem zdrav.

Wisniewski — levo krilo Francozov, bo v sredo velika nevarnost za jugoslovanska vrata V nedeljo je zabil Paragvajcem odlični — četrti gol

Seveda — Loriger

Zmagovalec majske etape našega stalnega ocenjevanja Stanko Loriger si je z odličnim rezultatom (110 m čez ovire: 14,1, 14,0) v Grazu in Beogradu zagotovil še nadaljnjih trideset točk v prvem junijskem tednu. Na drugem mestu je ta teden Olga Šikovčeva, ki je na tekmovalju v Grazu izenačila državni rekord v tekmu na 100 m (12,2).

Razvrstitev je v podrobnem tak:

1. Stanko Loriger (Kladivar) — atletika, 30 točk;
2. Olga Šikovčeva (Kladivar) — atletika, 20;
3. Leon Pintar (Kranj) — motorizem, 13;
4. Marica Preac (Branik) — košarka, 10;
5. Danilo Rak (Odred) — košarstvo, 8;
6. in 7. Stoviček (LBD) — kajakaštvo in Strukar (Branik) — boks, 3 točke, 8. Ovsenik (Odred) — rokomet, 2 točki, 9. Kandus (Olympia) — košarka, 1 točko

NEENOTNI BOKSARJI

Na nedavnem kongresu evropske boksarske unije v Luksemburgu razpoloženje ni bilo najboljšo, ker so delegati zvedeli, da je ameriška nacionalna boksarska zveza izstopila iz komiteja za svetovno prvenstvo, kar bo uniji zelo otežilo delo na mednarodnem področju in znova privajalo do tega, da hosta Amerika in Evropa »prideloval« svoje svetovne pravke vzporedno. V evropskem merilu sta bila Belgijec Sneyers v peresni in Italijan Marconi v welterski teži razglašena kot kandidata za izvajalca evropskega nastopa brez borbe.

Ali je »pokal evropskih košarkarskih prvakov« res pozabljeno tekmovalje?

Brž ko je bil jugoslovanski zastopnik Olympia iz Ljubljane izločen iz letošnjega tekmovalja za pokal evropskih košarkarskih prvakov, je pri nas zanimanje za to prirediteljsko povsem upadlo. Glede na nadaljnji razvoj dogodkov je tudi povsem jasno, da je Olympia pri zrebu imela smolo in je padla v najtežjo skupino. Ko bi bila izločena sofijskega Akademika, bi imela še precej možnosti za nadaljnje zmage. Z malo sreče bi se bila lahko uvrstila celo v finale. Zanimivo je na primer, da je Akademik v naslednjem kolu porazil romunjske prvaka CCA — vendar samo glede na visoko zmago v Bukarešti, medtem ko je tekmo v Sofiji izpustil (!)

Dinamo, Riga	Dinamo	85:56, 91:56
Humbold Univ., Berlin	Dinamo	93:59
Legia, Varšava	Legia	71:67, 62:64
Panterrit, Helsinki	Honved	72:80, 95:85
	Honved	61:52, 72:80
Union, Dunaj	Honved	108:43, 83:55
Akademik, Sofija	Akademik	81:80, 80:64
Gians, Alep	Akademik	73:43, 84:56
Olympia, Ljubljana	Akademik	74:67, 86:45
Modaspor, Carigrad	Akademik	73:64, 77:78
CCA, Bukarešta	CCA	63:60, 75:72
Panellinos, Atene	CCA	84:65, 63:51
Makabi, Tel Aviv	Asvel, Lyon	
Royal IV, Bruselj	Royal	76:93, 80:51
Eitelbrück, Luks.	Real	78:59, 43:57
Real Madrid	Real	68:51, 86:40
Barierense, Lizbona		

Sportni TEDEEN na STA

Za prvi junijski teden je nedvoumno bolj značilna mednarodna aktivnost naših športnikov kakor pa nekateri odlični tekme za slovenska prvenstva (n. pr. v rokometu, motorizmu, boksu) slovenski športniki so namreč gostovali v številnih evropskih državah: atletski v Avstriji, košararji v Franciji, telovadci v Vzhodni Nemčiji in namiznoteniški igralci na Nizozemskem. Pri nas pa so pogostili avstrijske in zahodnonemške motoriste, ter avstrijske košararje in nogometaše.

VOLJA KOT JEKLO

Močna volja je tista sila, s katero lahko dosežemo včasih skoraj neverjetne, prav čudežne storitve. Mnogi odlični športniki so bili v mladosti tako slabotni in bolehljni, da so zdravniki samo zmejavali nad njimi, potem pa so se z jekleno voljo povzpeli celo do svetovnih in olimpijskih rekorderjev. Znano je, da je bil slavni finski tekač Höckert v mladosti močno nagnjen k tuberkulozi, kot odrasel atlet pa je l. 1936 na olimpijskih igrah v Berlinu zmagal v tekmu na 5 km. Tudi znana avstralska plavalca Fraser je bila kot deklica zelo rahlega zdravja in so se njeni starši močno bali, da bo postala jetična. Olimpijski zmagovalec v metu kladiva Connolly ima eno roko kraj-

je malo.....

In glej — nov rekord! Fotografirajte in ehronite ta trenutek na filmu EFK A

EFK A 17

FILM ZA VSAK APARAT, ZA VSAK DNEVNI ČAS, ZA VSAK KOGAR, KI LJUBI FOTOGRAFIRANJE

VSE NAJ...

O SLAVNIH PODVIGIH

● Najmanjša jadrnica, ki je preplula Atlantski ocean od zahoda proti vzhodu, je bila komaj 4,5 m dolga in 1,5 m široka ladjica »Sapolo«, ki je z njo 2. junija 1892. leta W. A. Andrews izplul iz Atlantic Cityja. Po 84 dneh jadrnanja je pristal v Fuzettu na Portugalskem; za seboj je imel več kot 2843 milj morske poti.

● V potapljaški obleki je doslej prodir najgloblje v morske globline William Bolland, ki se je 28. oktobra 1948. leta pri Loch Fyneu ob škotski obali spustil 179 metrov globoko v morje. Pri tem je dihal mešanico kisika in helija, ki preprečuje tako imenovano potapljaško bolezen.

● Doslej edina človeka, ki sta sama v čolnu preveslala Atlantik, sta bila George Haroo in Frank Samuelson iz ZDA. V okolici 6 m dolgem, posebno trdno zgrajenem dvosedednem čolnu sta 6. junija 1897. leta odveslala

iz New Yorka in po 55 dneh pristala v St. Maryju. Na tej 3075 morskih milj dolgi poti sta zlomila pet parov veselj!

O SLIKARSTVU

● Najstarejša slika, kar jih poznamo, je človeška glava, ki so jo našli narisano v La Pileti v Benojanu v Španiji. Strokovnjaki menijo, da je bila ta slika narejena v obdobju 30.000-15.000 let pred našo dobo. Neznani umetnik iz kamene dobe jo je naslikal na steno jamskega bivališča najbrž kar s prstom, pomočnim v barvo.

● Največjo sliko na svetu je naslikal American John Banvard. Upodobil je okoli 2.000 kilometrov dolg del pokrajine ob obali Missisipi na sliki, ki je bila dolga vsega skupaj skoraj 3 kilometre! Ta »Panorama Missisipi«, kakor je slikar imenoval svoje delo, je bila sestavljena iz več »manjših« slik, od katerih vsaka je bila dolga po 4 metre. Banvardova »Panorama« je zgorela pri požaru v Coldspring Harboru v ZDA, kjer je bila shranjena, malo pred avtorjevo smrtjo 1891. leta.

● Najdražja slika, kar so jih prodali zasebnikom, je bila Rafaelova »Alba Madonna«. Ki jo je Andrew W. Mellon 1930. leta kupil od vlade SZ za milijon dolarjev. Sliko so takrat prepeljali iz Leningrada v Washington, kjer je sedaj razstavljena v Narodni galeriji.

● Slikar, ki so njegova dela dosegla najvišjo ceno, še za časa njegovega življenja, je bil francoski impresionist Degas (1864-1885). Za sliko »Plesalke v baru« je dobil 50.000 dolarjev, toda le nekaj dni pred svojo smrtjo.

— Dovo!te, jaz sem Bertrand od Francoske družbe za nafto... Prihajam iz Marsellia!

— Gromska strela! Pilule za moč imam pa v nahrbtniku!

Brez besed

— To sem pa ujel v Cannesu na letošnjem filmskem festivalu...

— No, draga, to nisem jaz!

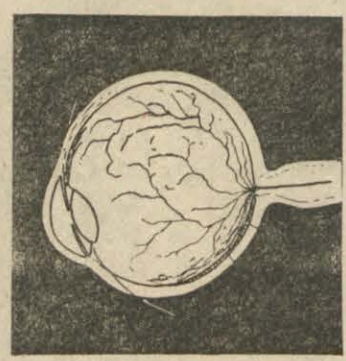

Mirni oboževalec

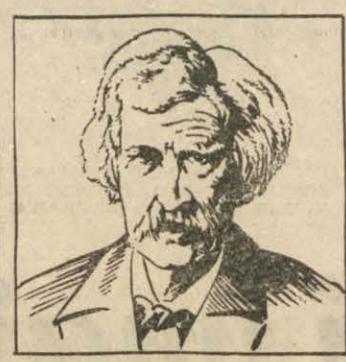

— Prepričana sem, dragi, da bo ta dan ostal globoko zapisan v našem spominu!

Kaj? Kdo? Kje?

Organ našega telesa, ki je na sliki narisan v prerezu, je:

5. Znan ameriški humoristični pisatelj na sliki, s pravim imenom Clemens Samuel Langhorne, je:

- a) Bernard Shaw
- b) Theodor Dreiser
- c) Mark Twain
- d) Arthur Miller

2. Sladkovodna riba, ki je narisana na sliki, je:

- a) krap
- b) jegulja
- c) rečni som
- d) ščuka

3. Drevo, katerega listi in plod so narisani na sliki, je:

- a) macesen
- b) bukvev
- c) lipa
- d) vrba

4. Začetnik naše književne ga jezika na sliki je:

- a) Primož Trubar
- b) Valentin Vodnik
- c) Adam Bohorič
- d) Jurij Dalmatin

6. Divjad naših gozdov, ki ji pripada na sliki narisan rogovje, je:

- a) jelen
- b) srnjak
- c) gams
- d) kozorog

7. Slavni filmski igralec na sliki, ki je ustvaril poseben tip komedije in je narisan v svoji značilni maski, je:

- a) Charlie Chaplin
- b) Buster Keaton
- c) Charles Laughton
- d) Red Skelton

8. Kasovinski tropskih krajev doma iz Južne Amerike, katere prijetno dišče in užiten plod je narisan na sliki, je:

- a) agava
- b) melona
- c) ananas
- d) datelj

KRIŽANKA

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
12		13				14				
15		16		17		18				19
20		21		22					23	
24			25		26				27	
		28		29		30		31		
32	33			34		35				
36				37		38		39		40
42			43			44		45		
46			47			48		49		
		50				51		52		53
54						55				

Vodoravno: 1. nema oseba na odru, brezpomembni igralec v igri, 7. starorimsko oblačilo, 12. ploskovna mera, 13. oklešček, trska, 14. zdravilna rast-

DROBNE ŠALE

NAJBOLJŠI POGOJ ZA TO

— Do ušes sem se zaljubil v vas in ne želim ozdraveti — pravi mlad bolnik tepi helničarki.
— To tako in tako ne boste. Zdravnik je namreč videl, ko ste me poljubili, niemu sem pa tudi že dolgo zelo všeč...

IZKUŠNJE UČILO

Mojster je izgubil bankovec za tisoč dinarjev. Naslednjega dne mu pravi vajenec:
— Našel sem nekaj denarja, mislim, da je vaš...
— Pošten dečko si — ga pohvali mojster. — Toda jaz sem izgubil tisočak, ne pa toliko drobiža!
— To je res — meni vajenec. — Veste, že prej sem nekoč našel na cesti večji bankovec in sem ga vrnil lastniku, ta pa potem ni imel drobiža...

TROJNA GOTOVOST

— Ti si torej poročen? — vpraša v neki tekstaški kabinici kaznjence iz sosednje celice bledolicega Johna. — Človek pa se nič ne bojiš, da bi si tvoja žena medtem izbrala koga drugega? Pet let je dolga doba...
John se nasmehne z gotovostjo na obrazu: — Moja žena tega ne bo naredila!
— Ali si res tako prepričan?
— Popolnoma! Prvič zato, ker je moja žena zelo poštena ženska, drugič zato, ker me ima zelo rada in tretjič zato, ker je tudi ona zaprta!

lina z belimi cveti, 15. žensko ime, 17. priprava za merjenje zračnega pritiska, 19. veznik, 20. poljski sadež, 22. omaz pri lesenih stenah, 23. plod listnatega drevesa, 24. sovovčje, 26. najvišje igralne karte, 27. reka na Koroskem, 28. večja utežna enota, 30. zavraten napad, poskus uboja, 32. pokrajina in mesto v severni Italiji v Padski nižini (fon.), 35. država Srednjega Vzhoda, 36. del telesa, 37. naplačilo, 39. hunske voditelji, 42. pletajoča žuželka, 43. z nizko travo porasla pokrajina v deželah zmernega pasu, kjer je na pol sušna klima, 45. telček, 46. kazalni zaimek, 47. s sekirno obdelati, 49. številni 50. moško ime, 51. izobraževalna ustanova, 53. kratica organa, ki je 1948. leta izdal znano resolucijo, naperjeno proti naši državi, 54. arena v cirkusu, 55. premoženje, lastnina.

Navpično: 1. reka v Zahodni Nemčiji, 2. ribiška potrebščina, 3. osebni zaimek, 4. vrsta vrbe, 5. posušena trava, 6. strah pred javnim nastopom, 7.

Dvojna piramida

1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										
11										

raztresati, 8. z vodo očičen, 9. predlog, 10. veznik, 11. naprava, 16. prodajalna zdravil, 18. človeška vrsta, 19. ključavničarsko orodje, 21. značilen okus ali vonj, 23. kašče, 25. spodnji del posode, 27. umeti, 29. preklestvo, cerkveno izobčenje, 31. obdobje, 32. mirim, udomačujem, 33. na tleh zgoščena nočna vlaga iz ozračja, 34. starogrški bog uničujočih vojn, 38. zločinci pariškega podzemlja, 40. ustanovitelj sovjetske države, 41. pristanišče ob Sinajskem polotoku, 43. predpisna učna praksa, poskusna doba, 44. najmanjši delec snovi, 47. slavospevi, 48. vrsta zemlje, 50. indijski denar, 52. začetnici imena in priimka italijanskega pomorščaka, ki se po njem imenuje ena od celin.

REŠITEV KRIŽANKE

Vodoravno: 1. strasti, 7. turban, 12. Araks, 13. zlato, 15. fa, 16. last, 17. ona, 18. rej, 19. Ant, 20. klika, 21. akt, 22. M(aks) S(amec), 23. elita, 24. takti, 25. Apenini, 27. posli, 28. Asama, 29. Waltari, 31. Kreka, 32. karpji, 33. lg (srebro), 34. reja, 35. sigma, 36. ona, 37. sni, 38. volna, 39. obol, 40. ti, 41. jahte, 42. plosk, 43. Alrolo, 44. retorta.

Navpično: J(essie) O(wens), 42. Pi (platina).

REŠITEV SARADNE IZPOLNJEVANKE

1. kotaliti, 2. taktirka, 3. vestalka, 4. ligatura, 5. antilopa, 6. prototip. — KAVIAR.

ANEKDOTE

MOLČANJE

Zraven Mauricea Ravela je na banketi sedel neki skladatelj, ki mu Ravelova glasba ni bila všeč. Seveda sta oba molčala. Po dolgem molku pa se Ravel obrne k svojemu sosedu in pravi:

— Ali se strinjate s tem, dragi kolega, da bi sedaj nekaj časa molčala o čem drugem?

FILOZOFSKO

Michel Auclair in Gerard Philippe se pogovarjata o ženah.

Vsaka naslednja beseda je sestavljena iz črk prejšnje besede, ki jim v gornjem delu po eno črko še dodajamo, v spodnjem pa odvezamo.

1. oznaka za utežno enoto, 2. kazalni zaimek, 3. izraz pri šahu, 4. tiskarska črka, 5. morski razbojnik, 6. nasilno odvzemati lastnino, 7. obdelovalno zemljo, 8. skladišča za tri glasove, 9. trenje, 10. grška črka, 11. medmet začudenja

OD PRVEGA TRENUTKA

Slavnega pesalca Geneja Kellyja so vprašali:
— Kdaj ste se prvičkrat začeli zanimati za dekleta?
— Oh, že zelo zgodaj, — jim je odgovoril Kelly. — Tisti trenutke, ko sem odkril, da niso dečki...

Koža se vam ne bo vnela in tudi ne lupila, temveč bo lepo porjavela, če boste pri sončenju uporabljali

Original Tschamba-Fii

EGO

Salvetti

PRALNI PRAŠEK

NOGIS

Med prsti na nogah vas močno rabi, koža je postala bela, kasneje so se pojavile tudi boleče razpoke. To je glivična rast ki se običajno začne med prsti, pa se lahko razpoči podplatov vse gor do stegnejev. Pri prvih znakih, takoj namažite napadena mesta s preparatom »NOGIS« in se ravinate po preparatu priloženem navodilu. »NOGIS« vpliva takoj blažilo, dezinficira in preprečuje nadaljnji razvoj glivice. Originalno steslenico s kapalko dobite v vseh trgovinah higienskih pripravov, v drogerijah in lekarnah.

OD VSEGA DOBREGA NAJBOLJŠE

Resouol

olje za sončenje

FEFFA Franck

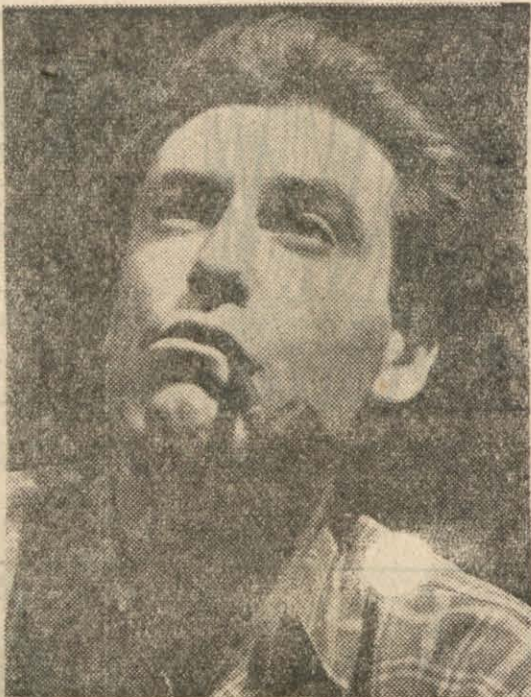
NOBENIH TEŽAV PRI IZBIRI JUH!

Esperanto

Kupi srčko!

KVALITETNA KREMA! Nenadkriljiva je **ULTRAGEN** sport krema. Poizkusi — prineslaj — povej drugimi!

Izdala in tiska časopisno podjetje »Slovenski poročevalci« v Ljubljani, direktor Rudi Janžura, glavni in odgovorni urednik Dušan Benko. Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva ulica 81, 3. (prilije) poštni predal: 156 — Telefoni 23-522 do 23-526 Interni števi 33. — Naročniki od delect Ljubljana, Titova cesta 7, telefon 21-332. — Naročnina: redna 950 dinarjev, polletna 480 dinarjev, četrtletna 240 dinarjev, mesečna 80 dinarjev. — Oglasi: oddelček Ljubljana, Titova cesta 7, telefon 21-336. Številka žiro računa 68-KB-5-2-367, Rokopisov ne vračamo!

Naša mala filmska anketa

NADALJEVANJE S PRVE STRANI

● METKA GABRIJELČIČ-VEŠNA — KDO JE NE POZNA? KAZE, DA JE FILMU DALA SLOVO, NJEN SMOTER JE, DOKONČATI STUDIJ.

● BORIS KRALJ NAM JE ODSTOPILO TOLE FOTOGRAFIJO Z VLOGO IZ DRAME »DOLGE GA DNEVA POTOVANJE V NOC«

● V ODMORIH MED SNEMANJEM »MLINA OB MURI« JE JULKO STARIČ OBISKAL DROBEN METULJČEK. FILMSKA KAMERA JE UJELA TUDI TA »NEURADNI« LJUBKI PRIZOR

Igralci imajo besedo...

FILMI, KI JIH BOMO GLEDALI

»NEVSEČNOSTI S HARRYJEM« — ameriški barvni vstavilston film (99 minut).
Proizvodnja: Paramount 1966.
Režija: Alfred Hitchcock.
V glavnih vlogah: Edmund Gwenn, John Forsythe, Shirley Mac Laine.

Kralj thrillerjev Alfred Hitchcock si skuša vedno znova izmisliti kaj posebnega, samo, da bi publiko pri gledanju njegovih filmov sprletavala kurja polit. Tokrat je skušal to doseči s satirčno kriminalno komedijo.

Da bi gledalca že vnaprej pripravili, naj takoj povemo, da je Harry truplo. Leži na tleh pod jesensko obarvanimi drevesi, na nogah pa ima kratke modre nogavice, ki so na koncu rdeče obarvane. Kako je Harryja doletela smrt? Debelemu kapetanu je tesno pri srcu. Mar ga je on prejel pri svojem tatinskem lovu pomotoma...? Tudi postarana gospodična si dela skrbi: mar je vsiljiveža in nadležneža s svojo peto preostro obdelala? In Harryjeva žena tudi ugiba: ali je imela steklenica mleka ki jo je vrgla za njim, res takšne grozne posledice? Drug na drugega valijo krivdo, vsi skupaj pa Harryja nekajkrat zakopljajo, narkar ga spet odkopljajo. Teda pa o, groza: Za stvar izvesta šerif in zdravnik Harry povzroča zares same nevsečnosti... Celo v Harryjevo ženo — pardon! vdovo zaljubljenega slikarja osumijo, ker je napravil portret ubitega. Toda potem se vse razjasni. Je namreč tako, da...

Hitchcockova šala je precej grenka in gotovo da se bodo našli gledalci, ki mu bodo zamerili njegovo veselje, da zbira šale iz grozot. Kritiki pa ne sodi mednje, zakaj režiser in celotni igralski ansambel so opravili svoje delo imenitno: s človeško, kar preveč človeško svetlini točkarji, s stalnim pomežikovanjem gledalca in s tistim pristnim anglosaškim humorjem, za katerega je treba prinesiti nekoliko smisla s seboj v dvorano.

Hitchcock je vzel tokrat na lopato samega sebe in pa svoje čvrste kriminalke — seveda je to stotil prav tako sprotno in naravno kot zmeraj. Film je primeren za resne kinematografe, kjer je doma umetnost. Tam bo Harryjevo truplo ležalo na pravem mestu, publika pa se bo kar sama muzala od zadovoljstva.

JULKA STARIČ: »Prvo vprašanje je res težavno, saj se mi zdi, da še nismo dobili izrazito dobrega filmskega scenarija. Izmed jugoslovanskih filmov mi je bil sprva najbolj všeč »Pop Cira in pop Spira«, ko pa sem videla Vladimira Pogačiča »V soboto zvečer«, sem brez pomišljanja dala prednost temu filmu. Zlasti mojstrsko je bila odigrana vloga »doktorja« v drugi zgodbi (Ahtun Nalis). Med slovenskimi se mi zdi dober film »Trenutki odločitve«. Od mlajših igralcev se je po mojem najbolje uveljavil Bert Sotlar, ki je zlasti močno izstopil v »Mlinu ob Muri« (ena izmed zgodb v slovenskem omnibusu na temo »voda«).

Kolikor vem, so pri našem filmu že govorili o primernosti Vorančevih »Samorastnikov« za scenarijsko obdelavo. Scenarij je menda celo že izdelan. Prav tako mi je žal, da ni prišlo do snemanja »Visoške kronike«. Če bi lahko izbirala, bi se rada odločila za vlogo nezakonske matere v »Salo-

morastnikih«, ker je to zahtevna ženska vloga, v kateri je treba izraziti preraščanje dekleta v mater, ki ima nazadnje sedem otrok. — Zdi se mi, da klasiko naš film vse preveč zanemarja, saj bi bil na primer Jurčič ob kakem dobrem scenaristu bolj filmski kot kateri koli drug naš pisatelj. Domač je in pristen, res slovenski. Dozdeva pa se mi tudi, da se bo naše filmsko občinstvo sčasoma naveličalo enostranske tematike.

Vsako leto hodim letovat v camping društva »Partizan« — Narodni dom« v Valovine blizu Pulja (Julka Starič je namreč navdušena telovadka — op. uredništva), zato mi ni od rok obisk filmskega festivala. Tudi letos ga bom zagotovo obiskala, čeprav tam ne bodo prikazovali nobenega filma z mojo vlogo. Kaze pa, da zame tudi nobenega filma ni na vidiku.

STANE SEVER (je najprej zakrilil z rokami, češ da se bo s filmom slej ko prej spri, potem pa je privolil v prvo vprašanje o najboljšem jugoslovanskem oziroma slovenskem filmu. Njegovi odgovori so bili kar se da lakonični):

1. »V soboto zvečer«, srednja zgodba, vloga boksarskega trenerja v tej zgodbi;

2. »Hlapec Jernej« — istoimenska vloga;

3. »Ne bom šel, ker mi vsduže ob delitvi nagrad na festivalu ne prija. Podeljevanje nagrad je bilo lani zgrešeno (fovš, čist' fovš).«

Ze na začetku sem Stanetu Severju obljubil, da bo najta »intervju« kar se da kratek, ker da se spričo vročne kopanje že dopoldan. Na ta tehtnj razlog za telegrafski stil razgovora tovariš Stane ni pozabil, zato je na koncu izpodbudno dodal: »No, zdaj pa brž v vode!«

METKA GABRIJELČIČ-VEŠNA: »Dvomim, če bo še kdaj takšna priložnost, ker so bile malone vse moje vloge pri filmu enostranske. Vsakdo me namreč pozna le kot Vesno. Pa četudi bi takšne priložnosti bile, jih zdaj ne bi izkoristila, ker imam prek glave dela s študijem gradbene tehnike. Nedavno sem opravila izpit iz statike in moj smoter je, končati študij in se posvetiti poklicu.«

ALENKA LOBNIKAR-TINKARA (je tiščala pri šolski knjigi): »O, seveda bi se igrala, ampak kaj? Saj ni primernih vlog zame. Filmi o morju so mi zelo všeč (»Dobro-

ALENKA LOBNIKAR-TINKARA S SVOJO SESTRICO. MAR NI SESTRICA PRAV TAKŠNA KOT JE BILA ALENKA TEDAJ, KO JE IGRALA V »KEKCU«

morje), izmed tujih pa me je močno navdušila »Velika nagrada« z Elizabeth Taylor v glavni vlogi. Tudi berem rada. Najbolj mi je všeč Diokens, ker je malce humorističen...

Na koncu smo Alenko prosili še za fotografijo, da bi jo objavili k temu razgovoru, pa nam je pokazala le eno, ko je bila za štiri leta mlajša. »Druge nimam«, je rekla. Začudili smo se: »Filmska igralka pa nima albuma svojih slik...?« »Oh«, je rekla, »kaj me zadržavate?« Jaz pa nato: »Glede Diokensa prejte, sem mislil...« »Veste« se je zasmila, »vi pa niste Dickens...«

N. Žužek

Vzpon k slavi

Julietta Greco se še vedno muči v Afriki. Tam igra v filmu »Korenine neba« Mino, edino žensko vlogo. To je svojevrstna zgodba o lovcih, zločincih, lepih izgubljenih belkah, steklenicah viskija, krivok v gluhj nočj in čredah bežečih slonov.

Tehničnemu vodji se je posrečilo pregovoriti domačine, da so priredili 150-članski filmski ekspediciji pravi, pristni tam-tam. Ves dan jih je nagovarjal, pristali pa so šele, ko jim je obljubil vola, vina in mnogo daril. Zvečer je na vaškem trgu v soju avtomobilskih žarometov plesalo in pelo 200 črncev. Udarci na boben so poudarjali ritem neprestanih vzklikov. Tega prisora niso mogli posneti in gledalci filma »Korenine neba« jih nikoli ne bodo videli. Videli pa bodo med divjimi sloni novo filmsko veličino, ki se imenuje Greco in spominja na Greto Garbo.

Ena izmed odlik, ki so ji v nekaj letih pomagale od nezmatne pevke do velike zvezdnice, je njena hladnokrvnost. To je pokazala že kot 13-letna deklica ob srečanju z Gestapom: medtem ko so zasliševali njeno sestro, je Julietta v toaleti uničila letake. S tem je sestri rešila življenje. — Ko je pela po pariških nočnih lokalih, je v začetku večkrat doživela neuspehe. V takih primerih se je vedla prav »nefilmsko«: ni omedlevala in ni uprizarjala živčnih zlomov. Zagrizeno je premislila, kaj je bilo napak in bi se dala

STIRJE BELCI MED AFRIČANI: DARRYL ZANUCK, JULIETTA, ERROL FLYNN IN REŽISER JOHN HUSTON.

izboljšati. Tako je napredovala. Odkar je pred leti zapustila nočne lokale, nobena izmed težav ali razočaranj ni pustila na njenem obrazu niti gubice niti sence. Vse to je zdrknilo čezjo ko dež po marmoru. In po dežju je marmor še lepši.

Marsa sport krema

VELIKI DETEKTI MIKI MUSTAR

HOHO, TU SI TOREJ?!! KAJ SI MIGA, DA TE V TEH ČUNJAH NE BOM SPOZNAL?!! IZGUBIL SI STAVO, BATEČI! KAJENO STAVO?!

KARŠNO STAVO?! HOHO, ZDAJ BI SO SEVEDA RAD UTAŠIL! DOL JE TO BRADO, NAJ VIDIM TVOJ RAZOČARANI OBRAZ!

AUUU!!

ŠMENTA, POLOMIL SEM GA! BRADA JE PRAVA! TO NI TRDONJA!

ČE NI ON, SI PA TI! ANEMI TE ČUNJE!

NITI ON, NITI ONA TEMVEČ JAZ! HI-HI, DVAJRAT SI SE ZMOTIL, IN TVOŠA VEČERISKA SE ŠLA PO VODI!

TRDONJA SE JE BREZ IZLUČIL, IZ VEJKANJE VRIČE...

PRIZNAM! MOŠTER, SI NI VOJI TE NI BI...

HEŠ, GA ŽE IMATA?!

POČAGI, POČAGI, PRIJATELJ, TO NE GRE TAKO HITRO... AHA, AHA... GA ŽE IMAM!

VAUO PA VEŠ, VATERI, JE?

RAZIAGA! BOM PRI VEČERJI PRIZGITE LUCI IN ZA MENOŠ! ARITIRATI GA MORAMO!

TRDONJA SE NA ČELU MALI ČETE ZMAGOČLAVNO VROVAVAL VARENO

TA SE! PRIMITE GA!